



TÄHTISEN PERHE

JA

TILHISPESÄ.

KIRJOITTI

TOINI TOPELIUS.



HELSINGISSÄ,
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA.

LAHJEN PERHE

LAHJEN PERHE

LAHJEN PERHE

LAHJEN PERHE



KUOPIOSSA,
KUOPION UDESSA KIRJAPAINOSSA,

1893

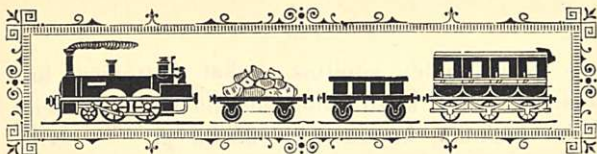
Esipuhe vanhemmille.

Ne kertomukset, jotka tässä esiintyvät kirjan muodossa, ovat aiotut lapsillemme 10:stä ikävuodesta 16:teen. Ne ovat ennen olleet painetut Helsingissä ilmestyneessä nuorison lehdessä „Nya Trollsländan“ ja esiintyvät ilman minkäänlaisia vaatimuksia, sekä eheyden että kertomuksen juonen suhteen.

On aivan luonnollista, että kertomuksiin, jotka ovat ilmestyneet paloiteltuina, monesti pitkillä väliajoilla, helposti tulee puutteita ja aukkoja, joita tekijä ei parhaimmallakaan tahdolla jälestäpäin ole voinut korjata. Aikomus onkin vaan ollut tarjota nuorisollemme huvittavaa lukemista ja samassa kyhätä kuva koulunuorisosta meidän aikanamme.

Helsingissä Lokakuulla 1892.

TÄHTISEN PERHEEN MATKA
ITALIAAN.



Ensi viikolla lähdemme me Italiaan, mamma, — sanoi patruuna Tähtinen rouvalleen hyvin päätäväisen näköisenä. — Sinä ja minä, Angelika, Kasimir, Max ja pikku Eufrosyne. Se tekee lapsillekin hyvää päästä vähän muita maita katselemaan; se on niin sivistyttävää. Saviniemen navetta kyllä matkan maksaa. Katso nyt että joudumme valmiiksi: ruudukkaisia matkavaatteita pitää meidän kaikkien saada, se näyttää niin englantilaiselta. Hyvästi nyt, minä menen tilaamaan paikkoja »Döbeln'issä».

Tämä uutinen räjähti kuin pommi rouva Tähtisen hilla- ja sallaati-astioiden keskelle. Hän istui juuri keittiökamarissa eräänä lämpimänä syyskuun iltapäivänä sitelemässä häränrakkoja hilla-astioihin, ettei niiden sisältö homehtuisi.

Hyvä ihme, mikä kiire hänelle nyt tuli! Piti hän hänen vielä hankkia kotimies talveksi, antaa

ero palvelijoille, sijoittaa kukat tuttavien luo, kääntää nurin koko talo, hankkia matkavaatteita koko joukolle, käydä jäähyväisillä ja . . . Niin, vaikein asia oli pesu, mitenkä saisi nyt enää vaatteet silitetyiksi. Saattoipahan kuitenkin hätätilassa pistää jonkun raudan matkalaukkuun ja sitten voisi Angelika auttaa häntä silittämään heidän hotelleissa viipyessään.

Utinen matkasta teki erinomaisen vaikutuksen lastenkamarissa. Angelika sisko seisautti ompelukoneen ja lensi äidin kaulaan. Kasimir ja Max, jokapäiväisellä kielellä Kasse ja Masse, päästivät indiaanin-tapaisia huutoja paljaasta ihas-tuksesta ja pikku Eufrosyne, joka ei ymmärtänyt syytä koko tähän melskeeseen, yhtyi siihen hänkin voimiensa takaa.

Mikä paikka se Italia oli, sen tiesi ainoastaan Angelika, joka kartalla oli nähnyt, että se oli saappaan näköinen. Kassen ja Massen mielestä oli se ihan samaa, jos he menisivät Siperiaan, Madagaskariin tai Italiaan, kun vaan pääsivät koulusta ja saivat nähdä kalkkalokäärmeitä, indiaaneja ja tulivuoria. Ja pikku Eufrosyne luuli että se oli sama kuin istua äidin sylissä ja laulaa: »souda, souda saareen, tuo sieltä marjoja.»

No, — pappa Tähtinen hommasi matkapassia, matkarahaa ja matkakirjallisuutta sekä ison punaisen Baedeker'in oppaaksi. Mamma täytti matkalaukut, kuusi luvultaan ja pisti niihin muun muassa kaksi silitysrautaa, viisi nukkea, papan musteastian, Angelikan luistimet ja oman majavannahka-

puhkion. Ja ihmeen pian ne laukut tulivat täyteen. Angelika viivoitti itselleen päiväkirjan ja osti Gulliver'in matkat matkalukemiseksi Kasselle ja Masselle. Pikku Eufrosynelle osti hän kaksikymmentä sokurimuru-tötteröä annettaviksi pienissä osissa, ahneuden ja työttömyyden parantamiskeinona.

Ruudukkaiset vaatteet tulivat kotiin ja huomattiin erittäin komeiksi. Kaikki oli nyt valmista ja eräänä tyynenä syyskuun yönä nousi koko Tähtisjoukko höyrylaiva »Döbeln'iin», joka ei juuri koskaan ollut niin loistavaa lastia vastaanottanut.

Yö oli hiljainen ja tyyni, lapset nukkuivat ja Kasse kuuli unissaan propellin sanovan: »jop' olette täällä, jop' olette täällä . . .»

Massesta taas tuntui aivan kuin se olisi lisännyt: »sepä kumma! . . sepä kumma! . . sepä kumma! . .»

Muuta erinomaisempaa ei tapahtunut matkalla Tukholmaan, kuin että pikku Eufrosyne erään kerran vierähti alas portaita myöten salonkiin ja että Kasse luovutti ihka uuden hattunsa Ahvenan meren haueille.

Kaksi päivää kesti matka, jonka kuluessa ei kukaan joutunut meritaudin uhriksi, ja sitten astuivat ystävämme maalle Tukholman satamassa, jossa tullinuuskijat, kantajat, ajopelit, poliisit ja muut vilisivät kuin muurahaiset pesänsä ympärillä. Tullimies tarkasti hyvin toimessaan kaikki kuusi matkalaukkua, ei koskenut vaan lasten makeispusseihin.

Pappa huusi »vossikkaa» ja matkue liikkui Kuningattaren kadulla olevaan hotelliin päin.

Matkalla huomautti Masse että ihmiset täällä puhuivat ihan kuin ruotsalaisessa teatterissa.

— Niin, — tuumasi Kasse, ehkä heidän esi-isänsä ovat olleet teatterilaisia.

Hotellissa, jossa asettuivat kahteen suureen huoneeseen, tekivät pienet Tähtiset kaikenlaisia havaintoja. Siellä saattoi loihkia esiin toisen mamsellin toisensa perästä sillä vaan, että painoi nappia seinässä. Siellä saattoi katsella koko Kuningattaren katuja ylöspäin ja alaspäin ikkunaan kiinnitettyssä heijastuslasissa. Siellä saattoi vetää avaimia vaatesäiliöiden laatikoista ja jouhia sametti-sohvista hevosenhäntiä tehdäkseen. Eläköön vapaus, arveli pappa, kun Masse sukkasillaan ajeli koira pitkin talon käytäviä.

Mamman ja Angelikan piti nyt ruveta silittämään, sillä toinen puoli Eufrosynen esiliinoista, Massen paidoista ja papan kauluksista olivat jääneet silittämättä. Sitä paitse puoli tusinaa mamman aamumyssyjä. Kasse sai painaa nappia ja sisään astui yksi noista koreista mamselleista, joka näytti happamelta kuullessaan, että tahdottiin tulta uuniin. Suurella vaivalla saatiin vihdoin raudat kuumiksi. Mamma ja Angelika laittoivat itselleen silityspöydän erästä sängynpohjasta ja kahdesta tuolista ja kaikki lapset seisoivat siinä ympärillä katselemassa. Äkkiä heräsi pappa, joka oli nukahtanut sohvalle kasvot nenäliinan peittämänä, hirveästä hätähuudosta. Innostuneena autta-

maan oli Masse pistänyt käpälänsä niin lähelle silitysrautaa, että tämä sähähti vihasta ja kävi kaikkien hänen viiden sormensa ylitse. Kun pappa hyökkäsi paikoiltaan, näki hän Massen, itkien tuskasta, tanssivan yhdellä jalalla, sillä välin kun Angelika hämmästyksessään pudotti silitysraudan ja poltti kolon hienoon mattoon.

Sepä koko ilve! Kaikki lapset itkivät. Massen käsi oli tulipunainen ja pappa sai maksaa 30 kruunua matosta.

Kun vihdoin kaikki olivat rauhoittuneet ja Masse raukka oli saanut laastaria ja konvehtia, meni Tähtisen perhe Kansallismuseoon. Masse ja Kasse, jotka olivat sotkeneet sanoja *museo* ja *menageria*, luulivat täällä saavansa nähdä joukon villiä eläimiä häkeissä ja nolostuivat hirveästi, kun vaan huomasivat vanhoja vaatekappaleita, nahkavarustuksia, pyssyjä sekä täytetyitä hevosia. Ei sekään auttanut, että pappa selitti niiden kuuluneen Kustaa II Adolffille, Kaarlo XII:nelle ja kuningatar Kristiinalle, pojat olivat kuitenkin pettyneet toiveissaan.

Angelikaa itketti pikkuisen, kun hän näki Kustaa II Adolfin hevosen ja tarjosi salaa yhden kruunun vahtimestarille, jos vaan saisi ottaa jouhen hevosen hännästä kotiin lähetettäväksi paraimmalle ystävälleen.

Masselle ja Kasselle oli koko tämä matka hirveän kärsivällisyyttä kysyvää, sillä pappa ker-toeli heille koko ajan tapauksia historiasta.

Kun vihdoin oli tarpeeksi katsottu ja ihailtu,

kutsui pappa perhettään päivällisille. Se oli huvi, jota Masse ja Kasse käsittivät. Heidän mieleensä johtui heti kermamunkit vattusyltin kanssa, tortut, kreemi ja sokerileivokset. Vahvemmistä ruuista he eivät huolineet.

— Enpä ole koskaan tietänyt, että Moses on ollut Ruotsissa, — ihmetteli Masse, kun he ajoivat »Mosebakke'n» ohitse.

— En minäkään, — myönsi Kasse, — mutta sanoihan pappa, että meidän piti päästä ulkomaille sivistymään.

Päivälliseksi saatiin sekä kananpoikapaistia, kermamunkkeja, pasteijia että muuta hyvää. Kaikki kävi hyvin, paitse että pikku Eufrosyne sai sopan väärään kurkkuun ja suihkutti lihalientä mamman viheriäiselle silkkimekolle ikäänkuin pieni valaskala. Masse sai lohenruodon kurkkuun, Angelika sisko takoi häntä selkään, vaan Masse syytti kipeää kättään siitä, ettei ollut voinut oikein perkata kalaansa.

Seuraavana päivänä lähdettiin rautatiellä ajamaan Malmö'hön. — Mitä? — huudahti pappa säikähtyneenä. — Kymmenen kruunun ylipaino? — Raskaitako? Ovatko meidän matkalaukut niin raskaat? Mitä sinä sitten olet pannut niihin, mamma rukka?

— En mitään muuta kuin mitä me tarvitsemme, — vastasi mamma rukka. — Enhän minä voi olla ilman puhkiota, kun meidän täytyy viipyä koko talvi Italiassa. Angelika luistelee niin

mielellään ja silitysrautoja täytyi meidän ottaa mukaan pesun tähden.

— Nyt ne ovat maksaneet minulle neljäkymmentä kruunua, — änkytti pappa ja maksoi.

Rautatiellä mentiin huimaa vauhtia. Lapset osoittivat suurta taipumusta pistämään päänsä ulos vaunujen ikkunoista, mutta näppärä Angelika veti niitä aina takaisin, vaikka hänen toisella silmällään piti lukea »Avaraa maailmaa» ja toisella vahtia poikia. Hän halusi suuresti päästä laivaan Malmöön ja Köpenhaminan välillä, että saisi rauhassa kirjoittaa päiväkirjaansa. Mutta voi! Itämeri oli pahalla tuulella ja laiva keikkui kauheasti.

Masse ja Kasse makasivat milloin pöydän milloin sohvan alla tai portailla, harvemmin omilla vuoteillaan. Angelika koetti monta kertaa kantaa lasillisen vettä äidilleen, vaan kaasi sen aina jos johonkin paikkaan. Milloin vanhan rouvan avonaiseen matkapussiin, milloin lukevan neidin syliin tai passarineidin kahvitarjottimelle. Pappa pyysi mammaa sitomaan häntä kiinni sohvan selkälautaan, mutta huomasi vasta silloin, kun oli liian myöhäistä, ettei hän voinut tehdä samaa palvelusta takaisin. Pikku Eufrosyne, joka luuli jotakin hirveää tapahtuvan, huusi koko ajan täyttä kurkkua, ettei häntä voitaisi syyttää olemasta hiljaa, jos onnettomuutta olisi tapahtunut.

Kun Tähtisen perhe astui maalle Köpenhaminaan, olivat kaikki sen jäsenet kalpeat ja väsyneet. Varsinkin oli se seikka tehnyt Kasseen ja Masseen syvän vaikutuksen, etteivät voineet

syödä mitään kokonaiseen päivään, vaikka he selvästi olivat eroittaneet biffin hajua.

No, nyt oli kaikki taas hyvin. Mentiin asumaan mukavaan hotelliin *Kongens Nytorv'in* varrelle ja tehtiin valmistuksia kaupungille menoon. Heti jälkeen puolen päivän istuttiin omnibukseen ja mentiin Tivoliin. Lasten mielestä oli tämä luvattu maa. Siellä oli norsuja ja lämpimiä torttuja, soitantoa ja apinoita, ilotulitusta, karuselli ja suuren suuri ihmisjoukko.

— Ensin katselemme hiukan ympärillemme ja sitten huvittelemme, — ehdoitti pappa.

Hän ja mamma menivät edellä. (Pikku Eufrosyne oli jätetty kotiin hotelliin.) Sitten tulivat pojat ja Angelika loistavan iloisina: hän oli juuri Köpenhaminassa saanut ensimmäisen kirjeen parimmalta ystävältään, joka oli luvannut kirjoittaa kerran viikossa koko ulkomaan matkan kestäessä.

— Eräs herra katselee Angelikaa, — kertoi Masse.

— Katseleehan kissakin kuningasta, — viisasteli Kasse.

Angelika kääntyi ja huomattessaan että eräs vieras herra katseli häntä, punastui hän.

— Om forlaadelse, — virkkoi vieras ja nosti hattuaan. — De har en lille Orm på Deres Kjole.

— Hän puhuu jotakin käärmeestä, — kuis-kasi Kasse säikähtyneenä.

— Käärmeestäkö? — kertoi Angelika vavisten. Hän pelkäsi kauheasti käärmeitä. — Käärmeestäkö? Missä se on?

— Tillader De? — sanoi vieras ja viskasi pienellä kepin liikkeellä jotakin Aangelikan hihassa olevasta silkkirusetista.

Tämä oli Angelikalle liikaa. Kirkuen hyökäsi hän vanhempiansa luo pidellen käsiään kasvojensa edessä. — Auttakaa! auttakaa! Käärme on purrut minua! Minussa on jossakin käärme. Kuinka kauheaa! Voi, voi, mitä me tulimmekaan tänne!

— Se oli vaan pieni mato! — huusi Masse, joka tuli perästä täyttä laukkaa. — Vieras herra narrasi vaan. Minä näin että se oli mato, kun hän heitti sen maahan.

— Ehkä hän oli taskuvaras, — sanoi pappa harmissaan. — Täällä Tivolissa usein tapaa varkaita.

— Onko sinulla tallessa kello? — kysyi mamma huolestuneena. — Entä medaljongi? Ja kultavitjat kaulan ympärillä?

Angelika koetti nyyhkyttäen taskuun oliko häneltä jotakin viety, mutta kaikki oli kunnossa ja nyt saatettiin rauhassa jatkaa matkaa. — Mutta missä Kasse oli? Minnekä oli Kasse joutunut?

Nyt käännyttiin takaisin, huudettiin, etsittiin, hommattiin. Turhaan. Kassea ei näkynyt, ei edes hänen korvan lehteäkään. Kasse oli hävinnyt. Mamma ja Angelika jätettiin Massen kanssa eräisen huvihuoneesen siksi aikaa kun pappa meni telefoonaamaan kaikille tahoille.

Sillä välin kulki Kasse huolettomana eteenpäin päinvastaiseen suuntaan. Ensi hetkenä oli

hän hiukan hämmästynyt, kun huomasi eksyneensä omaisistaan, mutta kohta rauhoittui jälleen. Olihan hän kerrankin Kaisaniemellä eksynyt kevätjuhlassa kaikista tovereistaan ja kuitenkin onnellisesti osannut kotiin. Tulisi kaiketi yhtä hyvin toimeen Tivolissa. Ja hauskaahan olisi kerran vapaasti liikkua omin päin.

Kasse kilisteli tyytyväisenä muutamilla kirkkailla vaskirahoilla, joita oli ottanut säiliöstään kotona ja määrännyt huvia varten käytettäväksi ulkomaan matkalla. Hän nautti vähän aikaa positiivin suloisista äänistä ja nauroi täyttä kurkkua erälle herrasväelle, joka meni kuperkeikkaa karusellissa. Ja tuolla . . . tuollahan on norsu, ihka-elävänä! Toinen toisensa perään kiipesi ylös portaita myöten, joita kuljettaja piteli ja istui sohvaan, joka oli rakennettu eläimen selkään. Ja sitten sitä mentiin juhlallisesti ja hiljاکseen.

Ihastuneena lähestyi Kasse. Sepä olisi jotakin pojille kerrottavaa lomahetkillä! Nyt täytyi käyttää tilaisuutta ja hankkia itselleen oivallisen norsulla ratsastamisen.

Yks kaks joutui hän erään paksun herran ja kahden pienen pojan kanssa norsun selkään. Kuljettaja aanoi: — *vær kun rolig, min lille Dreng* — jonkatähden Kasse luuli että häntä kehoitettiin huvittelemaan, mutta samassa loukkautui siitä, että häntä kutsuttiin rengiksi.

Paksu herra ja hänen poikansa puhelivat lakkaamatta sekä keskenänsä että Kassen kanssa. Vaan koska Kassesta tuntui, että he puhuivat

niinkuin heillä olisi tulikuumaa puuroa suussa, jolla pelkäsivät kieltään polttavansa, ei hän ymmärtänyt kerrassaan mitään, paitse sitä kun herra taputteli häntä päähän ja pisti hänelle karamellin.

Kasse tunsu alussa vaan ihastusta ja riemua sekä muisteli »Valkoisen puhvelin etsintää», »Orjapoikia Saharassa» ja kaikenlaisia »hirmuisen» hauskoja kirjoja. Ikävä kyllä, näkyi norsu olevan hyvin vähän huvitettu kuljettamaan taakkaansa ympäri, ja kulki vaan, kun kuljettaja sitä houkutteli sokuripalasilta. Norsun liikkumistapa muistutti myös niin kummallisesti laivan keikkumista matkalla Köpenhaminaan. Tästä rupesi Kasse parka vähitellen tuntemaan itsensä niin alakuloiseksi, ettei karamellikaan maistunut ja häntä hyvin halutti sylkeä sen pois suustaan.

Hän kalpeni yhä enemmän ja kenties miten hänen olisi käynyt, jos ei paksu herra poikineen olisi astunut alas ja Kasse noudattanut niiden esimerkkiä. Herra antoi kuljettajalle hopearahan ja osoitti hymyillen Kassea, joka tällä kertaa ymmärsi tanskankieltä hyvin hyvästi ja vastasi: »kiitoksia paljon».

Sitten meni hän edemmäksi. Päivä alkoi kallistua iltaan päin, mutta ei näkynyt pappaa eikä mamma Tähtistä, eikä Angelikaa ja Massea. Mutta Kassepa ei ollut millänsäkään. Hän löysi taskustaan sokerileivoksen, joka oli jäljellä päivällisten ylellisyydestä, hän tuijotti jokaiseen vastaantulevaan, häntä tyrkättiin oikealta ja vasemmalta,

hän pakkautui muiden poikain kanssa karusellin luo ja sattui vihdoin sähköradalle.

Kun hän kerran oli ratsastanut norsun selässä, niin minkätähden hän ei koettaisi sähkörataa?

Hän kiipesi rohkeasti eräesen pieneen sievään sohvaan, jossa tuli istumaan selätysten muitten kanssa. Hei! nyt sitä mentiin ympäri aika vauhtia. Kasse nauroi ja taputti käsiään kilvan muiden kanssa, mutta kun hän astui alas, niin kävi hullusti.

Hän maksoi lippunsa ottaen kukkarostaan kirkkaan rahan. Konduktööri katseli sitä, käänteli, rypisti otsaansa ja sanoi jotakin. Mutta koska Kassesta tuntui, että hänelläkin oli kuumaa puuroa suussa, ei poika ymmärtänyt vähääkään, vaan vastasi rohkeasti jo maksaneensa. Nyt tarttui konduktööri hänen kaulukseensa ja ärjyi vihaisesti rahaa osoittaen. Kasse luuli kuulleensa jotakin »poliisista» ja kääntyi levottomaksi. Hän ponnisti päästäksensä irti, mutta ei siitä apua lähtenyt. Eikä sitä tiedä, kuinka Kasselle vihdoinkin olisi käynyt, jos ei eräs herra samalla olisi kääntynyt ja sanonut: -- ah, den lille Dreng! — Kasse, jolta jo itku oli päästä, tunsu paikalla herran, joka oli puhunut Angelikalle käärmeestä, ja tunsu itsensä hyvin lohdutetuksi. Herra puhui jotakin konduktöörille, puhkesi nauruun ja otti esille kukkaronsa. Konduktööri sai vaatimansa maksun ja Kasse 50-penninsä ja samassa selvisi hänelle, ettei koko maailmassa kelpaakaan Suomen markat ja pennit.

Herra tarttui nyt hänen käteensä, puheli vilkkaasti ja huitoi käsillään. Siitä ymmärsi Kasse yhtä paljon kuin latinalaisesta kieliopistaan. Herra kuljetti häntä sillä välin ristiin rastiin väkitungoksen läpi erääsen huvihuoneesen, jossa pappa ja mamma Tähtinen, Angelika ja Masse syleilivät häntä ilokyyneleitä vuodattaen; viimeainittu halusi hirveästi saada tietää hänen seikkailujaan. Tuo hyväntahtoinen herra oli jälleen tavannut Tähtisiä ja huomannut että he olivat epätoivossa Kassen häviämisestä. Hän oli tuntenut ne ja koettanut lohduttaa, vaikk'eivät he juuri paljon käsittäneet hänen puheistaan. Sitten oli hän mennyt tutkimusretkelle Kassen löytääkseen, jonka mamma Tähtinen jo luuli joutuneen hevosten jalkojen alle ja Angelika arveli kuoliaaksi rutistuneeksi väkijoukossa.

Pelastaja kutsuttiin teelle ja pappa Tähtinen kiitti häntä saksaksi, jota kieltä hän itsepintaisesti arveli mukavimmaksi käyttää, vaikka tanskalainen useita kertoja vakuutti ei ollenkaan saksaa ymmärtävänsä.

Tuntia myöhemmin oli perhe poistunut Tivolista ja nukkui suloisesti hotellissa kyllästyneenä harhailuretkistä ja seikkailuista.

Otteita

Angelikan päiväkirjasta.

3:na päivänä Lokakuuta. Ajoimme me junalla Köpenhaminasta Korsör'iin. Litisti Masse korvansa vaunujen ovesa. Saimme päivälliseksi erästä lajia puuroa, jota nimittivät *röd gröd med flöde*. Minä pidän enemmän uudispuurosta.

P. S. Kaikilla paikoilla Tanskassa on melkein sama nimi. Ne loppuvat kaikki tavuun — *rup*.

4:nä p. Lokakuuta. Keikkui laiva kauheasti matkallamme Kiel'iin. Iso Belt'illä ollessamme muistui mieleeni Kaarlo X Kustaa Välskärin kertomuksissa. Eufrosyne sai sokurimuru-tötterön, ettei huutaisi.

6:na p. Lokak. säikähdyin oikein käärmettä Zoologischer Garten'issa Hampurissa. Siellä oli myöskin apinoita, jotka voimistelivat ja irvistelivät.

Masse olisi ostanut yhden niistä, mutta ne eivät olleet kaupan. Paluumatkalla alkoi sataa. Vettä tuli oikein kaatamalla useain tuntien kuluessa ja uudet ruudukkaiset vaatteemme menivät ihan pilalle. Poikien housut kutistuivat niin että saivat kulkea melkein paljain säärin ja pikku Eufrosynen hame pieneni melkein vyöksi. Mamman hame lyheni niin, että alushameen reuna näkyi ja pappi oli melkein yhtä pahassa pulassa. Mamma piteli viuhkaa silmien edessä ja minä peittelin itseäni päivävarjolla, sillä me häpesimme kauheasti. Olihan se ihan keskellä päivää. Minä astuin eellimmäisenä, sitten tuli pappi ja viimeisenä mamma poikien ja Eufrosynen kanssa.

Hotellissa joimme me teetä, sillä meitä hyvin palelsi ja pappi rukka oli hyvin peloissaan, että ehkä oli vilustunut vatsasta, sillä liivit ja housut olivat hirveästi kutistuneet.

P. S. Pysähdyimme yhdeksi päiväksi ostamaan unsia matkavaatteita.

Köln 10 p. Lokak. Ostimme me kolme pullosta oikeaa „eau de cologne“ (nyt olen oppinut sitä oikein kirjoittamaan). Täällä sitä myös kutsutaan »Donner Wetter» — ei »Kölner Wasser» se oli. Kyyppari sanoi, että vesi Rhein-virrassa Kölnin kohdalla on paljasta *eau de cologne'a*.

Masse ja Kasse pyysivät saada mennä alas rantaan ja täyttää pullon sillä vedellä, mutta pappi ei luvannut. Täällä ulkomaalla syödään niin kummallista ruokaa. Me emme ole kertaa-

kaan saaneet hapanleipää, ja kun äiti eräänä päivänä pyysi piparruutti-lihaa, toi kyyppari sisään ison vadillisen raakaa hienoksi hakattua lihaa, johon hän oli pannut hirveästi pippuria.

11:sta p. Lok. Näimme me aasia. Pojat kiusasivat pappaa että saisivat ostaa niitä, mutta hän ei luvannut.

P. S. Näimme myös ison kirkon, jota kutsuttiin *dôme*, jossa oli koreita maalatuista kuvista joka ikkunassa.

12:sta p. Lok. (Rautatien vaunuissa.) Ihmiset ovat hyvin tuhmia ulkomaalla. Tänäpäin sanoin minä eräälle kyypparille: — geben Sie mir ein glas oel. — Silloin tuijotti hän minuun ikäänkuin tuo Kölnin kyyppari oli tuijottanut mammaan ja toi minulle sitten lasin ruokaöljyä. Rupesin oikein pahoin voimaan, kun näin sen.

13:sta p. Lok. Oli minulla hirmuisen ikävä. Eufrosyne sai vitsaa, kun oli heittänyt kaksi nukkea ja mamman hatturasian ulos vannujen ikkunasta.

15:sta p. Lok. Saavuimme me Pariisiin. Joimme kahvia eräessä kahvilassa. Saivat pojat uusia hattuja (koira oli purrut rikki Massen hatun ja Kassen hatun vei tuuli, kun hän katseli ulos rautatievaunun ikkunasta).

P. S. Pienetkin lapset osaavat täällä puhua ranskaa.

17:sta p. Lok. Saimme me aamiaiseksi eräitä paistettuja pähkinöitä, joita he nimittävät kastanjoiksi. Niitä syötiin voin kanssa. Masse ja Kasse säästivät omiaan ja söivät niitä sitten rusinoiden

kanssa. Kävelimme kaupungilla koko päivän. Pojat saivat ajaa karusellissa, jossa paljon poikia ja tyttöjä istui pienillä puuhevosilla, joita kone kuljetti ympäri piiriä. Näimme myös panoraaman, joka oli isossa pyöreässä salissa ja jossa näyteltiin kuvia Parisin piirityksestä. Siellä oli sotilaita, hevosia, kuulia, painetteja ja kanuunia. Se oli niin luonnollista, ettemme hirvinneet jäädä niitä katselemaan. Pappa sanoi, ettei voinut varmasti tietää mitenkä oli kanuunain laita: joku saattoi niitä erehdyksestä lauaista.

20 p. Lok. Olimme teatterissa ja näimme kappaleen: Ympäri maailman 80 päivässä. Masse ja Kasse olivat niin ihastuneet norsuihin, hindulaisiin, hevosiin ja siihen somaan miespalvelijaan, jota kutsuttiin Passepartout, että Masse rupesi kahtareisin tuolille ja Kasse seisoi toisella jalalla ja taputteli käsiään. Yöllä näkivät he unta että olivat muka hevosia, ja potkivat toisiaan kauheasti.

Onpa Pariisi aika iso kaupunki, ajatteli mamma Tähtinen, joka ennen oli luullut ett'ei mitään kaupunkia voisi verrata Helsinkiin, kun siinä oli Grönqvistin kivirakennus ja komea kapelli esplanadissa. Täällä näki hän toisen Grönqvistiläisen rakennuksen toisensa perästä ja torit ja kävely-paikat eivät suinkaan olleet kapellia huonompia. Ja voi minkälaisia puotia! Minkälaisia makkaroitu ja juustoja! Niitäpä vasta sopisi panna pöydälle siellä kotona, kun olisi vieraita! Hän täytti

ajatuksissa tavara-aittansa kaikilla makkarapuotien aarteilla ja olisi vaikka jättänyt silitysraudat Pariisiin ja ottanut sieltä lihamakkaroita niin paljon kuin nämä painoivat, jos hän ei olisi muistanut, että heidän vielä täytyi käydä Roman paavia tervehtimässä, ennenkuin saisivat kääntyä kotiin päin.

Niin, saattoihan se Parisi olla kylläkin hyvä, mutta oli siellä kuitenkin semmoinen kauhea hälinä ja joka hetki täytyi peljätä, että lapset joko eksyisivät tai tulisivat ryöstetyiksi nuoralla tanssijoiksi tai heidän päälle ajettaisiin, joka kaikki oli niin tavallista. (Masse ja Kasse eivät kyllä matkan lopuksi muuta toivoneetkaan kuin että heidät joku ryöstäisi.) Täytyi siis kohta hakea levollisempia paikkoja ja eräänä iltana ajaa hurautettiin yöjunassa Lyoniin.

Oli ruvettu makuuvaunuihin. Kaikki olisikin käynyt oivallisesti, jos vaan olisi ollut tilaisuutta jossakin seisahtua ja syödä aamiaista tai päivällistä — neljää ruokalajia ilman mitään kiirettä niinkuin kotona Kaipiaisissa. Mutta se oli totta — olihan nyt yö. Lapset koettivat siristellä silmiään että ne pysyisivät auki, ja tuijottivat ulos pilkkopimeään, jossa kipinät lensivät kuin lumihieuteet siellä kotona talvella. Angelika koetti kattolampun himmeässä valossa purkaa ajatuksiaan päiväkirjaan, mutta tungos ja täriseminen olivat niin kauheat ja vastustamattomasti nukuttavat, että kynä putosi hänen kädestään ja öiset ajatukset muuttuivat miellyttäviksi unelmiksi kalkkalokäärmeistä ja tanskalaisista ritareista. *Lyon'*issa levättiin yksi

päivän, syötiin biffiä ja peseydyttiin puhtaiksi. Kasse ja Masse, jotka olivat istuneet vaunujen ikkunassa ja saaneet päällensä kivihuilisavua ja pölyä, näyttivät mustilta murjaaneilta ja niitä täytyi ankarasti hieroa saippualla ja sienellä, ennen kuin vähänkään vaalenivat jälleen.

Pappa meni ulos salaperäisillä tuumilla ja toi kotiin silkkimekon mammalle, silkkiset kintaat Angelikalle, kaularusetin kullekin pojalle sekä pienen päivävarjon Eufrosynelle. Täytyihän sitä jotakin olla muistiksi silkkimatojen maasta.

Sitten taas ajettiin koko päivä ja koko yö, ennenkuin seisahduttiin Genuaan. Pappa meni tupakanpoltto-vaunuihin, muut kaikki saivat olla naisina. Päivä kävi pitkäksi. Mamma nukkui. Angelika väliin luki »Redclyffen Perillistä», väliin kirjoitti päiväkirjaan. Eufrosyne vinkui yhä: »mitä minä teen? mitä minä teen?» kunnes kapalolapsi tehtynä mamman isosta huivista, nenäliinasta ja toisen veljen palttoosta vaati hänen äidillistä huolenpitoaan.

Genuaan saavuttiin kello 7 j. p. p. Nythän papan piti tulla korjaamaan aarteensa, jotka maltittomina tunkeutuivat vaunujen ovelle.

Minuutit kuuluivat, vaan pappaa ei näkynytkään. Täytyi malttaa mieltä. Mutta aika vierii, minuutit kasvoivat jo puoleksi tunniksi, — ehkä pappa harjoitteli ranskan kieltä jonkun viehättävän ranskalaisen kanssa. Odotussali tuli aivan tyhjäksi, eikä pappaa vielääkään näkynyt. Silloin kävi mamma todenperään levottomaksi. Hän meni ulos

asemasillalle ja kääntyi kaikkein kohteliaimmalla hymyllään erään rautatieherran puoleen: — soyez bien e cherchez mon homme qui . . . qui — Mutta sitten hän sotkeutui ja herra pudisti päätään merkiksi, ettei ollut ymmärtänyt yhtään sanaa. Angelika koetti käyttää säännöllisintä kouluranskaansa, mutta ihmiset eivät täällä olleet parempia kuin meidän rautatietyömiehet siellä kotona, he eivät ymmärtäneet sanaakaan ranskaa.

Mikä nyt neuvoksi? Kasse ehdoitti että hän menisi pappaa hakemaan, mutta mamma tarttui säikähtyneenä hänen korvaansa, peläten että hänkin häviäisi. Masse itki ja Angelika, jonka mielestä todellisuus nyt oli yhtä romantillinen kuin »Perillisessä», toivoi itsekseen että tuo tanskalainen ritari vielä kerta esiintyisi pelastavana enkelinä.

Kun ei kukaan heitä ymmärtänyt eivätkä hekään ketään ymmärtäneet, menivät he vihdoin odotussaliin kaluineen kampsuineen ja istuivat siellä synkkiin mietteisiin vaipuneina papan katoamisen johdosta.

Katsokaamme nyt minne oli joutunut perheen pää, joka oli kiivennyt tupakanpoltto-vaunuihin, saadaksensa rauhassa polttaa sikaria ja lukea Figaro'ta.

Siellä ei silloin sattunut olemaan ketään. Pappa Tähtinen tunsi sydämensä kevenevän useilla myriagrammeilla, kun huomasi itsensä yksinään sanomalehtensä ja sikarinsa kanssa. Hän nautti kumpaisestakin, nautti nauttimistaan — kunnes puoleksi nukkui. Eräs konduktööri meni

vaunun läpi, sanoen jotakin, jota hän ei käsittänyt. Pappa hymyili ystävällisesti unessa ja sanoi umpimähkään: eh bieng! Sitten nukkui hän oikein sikeästi, sillä samassa hiljeni kaikki hänen ympärillään ja kävi niin rauhalliseksi ja suloiseksi.

Niin kului joku tunti, ennenkuin hän aivan sattumalta heräsi. Ihmetellen minkätähden aurinko ei ollut noussut, hoiperteli hän muutamia askeleita eteenpäin pimeässä, ja muisti samassa, että rautatievaunuissahan hän olikin. Hän sai oven auki, ulkona oli yhtä pimeä. Missä ihmeessä hän olikaan? Ja juna oli seisahdunut! Hän ei käsittänyt mitään. Vihdoin raapasi hän tulta tulitikulla, valaisi sillä ympäristöä ja huomasi kauhistukseksen, että hän useiden vaunujen ja koneiden kanssa oli sulettu erääseen pimeään liiteriin. Paikalla juolahti hänen mieleensä hänen turvaton perheensä. Se oli hänen ensimmäinen ajatuksensa. Toinen oli, että mitenkä hän pääsisi tästä vankilasta. Hän koputteli, polki maata, huusi. Hän huusi niin kovaa, ettei ollut niin huutanut kuin poikana ollessaan. Vihdoin näkyi joku kuulleen häntä. Avain pistettiin lukkoon, ovi aukeni ja ulos hyökkäsi Saviniemen patruuna, puolikuolleeksi säikähtyneenä, raamuja käsissä ja kaulahuivirusetti niskassa. Hän selitti niin hyvin kuin vaan saattoi onnetonta tilaansa ja täytyi kärsiä se, että työmiehet makeasti nauroivat hänelle. Enemmän liikkeistä kuin sanoista ymmärsi hän nyt, että ne vaunut, joissa hän oli istunut, olivat tulleet irroitetuiksi muista sekä että juna oli vienyt hänen

»naisensa» Genuaan. Vasta puolen tunnin kuluttua piti seuraavan junan lähteä. Siinä hän sitten meni ja löysi omansa epätoivon viimeisellä asteella sekä koetti sitten lohduttaa heitä ja itseään hyvällä kupilla teetä Genuan parhaimmassa hotellissa.

Seikkailu oli kuitenkin tehnyt perheeseen niin pahan vaikutuksen, että päätettiin heti seuraavana päivänä jatkaa matkaa. Genuan ja Pisan välillä oli niin monta tunnelia, että Kasse rupesi niitä sormillaan laskemaan. Mutta kun hänen kymmenen sormeansa eivät riittäneetkään, otettiin Massen avuksi ja kun nekin loppuivat, täytyi Angelikan ottaa esille paperia ja kynä. Laskettiin niin että päät olivat mennä pyörälle ja vihdoinkin kirjoitti Angelika kauniilla käsialalla päiväkirjaansa: 15:s p. Marr. Näimme me 96 tunnelia Genuan ja Pisan välillä.

Poikien paraita huvia oli ääneen lukea asemapaikkojen nimet. Eräänä päivänä tavasi Kasse silmät teekupin kokoisina: B-o-r-g-o . . .

— Borgå! — Porvoo! — huudahti Masse ihmeissään. — Mamma, täällä on Porvoo Italiasakin! — Saaneekohan täällä edes ostaa Porvoon tipoja *)?) — huokasi mamma, jonka mieleen juohdettiin lämmin puolipäiväkahvi kotona Helsingissä, paksu kerma oman lehmän maidosta ja mainioita »tipoja» Brondin'ista.

Jonkun ajan kuluttua lähestyttiin taas asemaa. Konduktööri meni vaunujen läpi ja huusi: *Kervo!*

*) pieniä vehnäsiä.

— Kervo! — riemuitsi Kasse. — Pappa, pappa! Ikään tulimme Porvoosen ja nyt olemme Keravalla! Heillä on Kervo Italiassakin.

— Silloin varmaankin on junan muutos, — sanoi pappa, joka hätääntyneenä heräsi lyhyestä unenpätkästä. — Mutta näkyväthän ne kirjoittavan sitä C-e-r-v-o. Voimme siis olla rauhassa. — Ja niin saapuivat matkustajamme pitemmittä mutkitta Pisaan.

Angelika kiiruhti sanomaan Pisan kallellaan olevasta tornista, josta hän oli lukenut koulussa. Hänen selityksistään ymmärsivät Kasse ja Masse tornin semmoiseksi kuin Eufrosynen rakentamat tornit lastenkamarissa, jotka välttämättömästi kaatuivat, kun olivat jonkun korkeus-määrän saavuttaneet. Pojat kieltäysivät sentähden seuraamasta vanhempia ylös torniin, siksi kunnes pappa juhallisesti vakuutti ei mitään vaaraa olevan pelättävissä. Pojat nolostuivatkin sitten aika lailla, kun huomasivat, että olivat päässeet tähän torniin yhtä onnellisesti, kuin jos olisivat nousseet Nikolai-kirkon portaita Helsingissä.

Florenzissa tapasi perhe koko joukon ruotsalaisia, norjalaisia ja tanskalaisia. Angelika tuli hyvin hyväksi ystäväksi erään nuoren tanskalaisytytön kanssa ja Boboli-puutarhassa he tekivät ikuisen ystävyyden liiton eräänä iltana, kun satakieli lauloi ja kuuvalo loihti timantteja puihin ja pensaihin.

Kasse ja Masse panivat suurimman arvon kilpa-ajoihin Kasinossa. Hei, kuinka siellä lensivät

nuo ruseteilla kaunistetut hevoset! Kuinka sanomattoman onnellisia olivat englantilaiset jockey't, jotka ajoivat pieniä leikkivaunujaan, niin että pöly vilisi heidän ympärillään. Kasse ja Masse tunsivat palavan halun päästä tallipojiksi Florensiin.

Mutta eteenpäin sitä vaan mentiin. Kun tultiin Bolognaan, satoi rankasti. Asemalla huusivat eri hotellien omnibus-ajajat kilvan, itsekukin ylistäen omaa hotelliaan. Kaikkein kimakammin huusi »Albergo Pellegrino» ja Kasse ja Masse, jotka pitivät tätä nimeä erittäin ihanana, houkuttelivat pappaa kiipeämään Pellegrinon omnibukseen. Hotelli oli pieni, likainen ja kallis ja mamma rupesi voimaan pahoin öljynsekaisesta ruuasta ja sade yhä jatkui, jonka tähden pappa jo seuraavana päivänä osti matkaliput Venetiaan.

Mamma rukka oli yhä kipeä ja koetti parantaa itseään »Hjärnes testamente»-rohdolla, jota papalla oli mukana kotoa. Eufrosyne oli sinä päivänä hyvin kiusallinen ja hänen suunsa jauhoi lakkaamatta kuin mylly:

— Mamma, mitä tuo on? — Mamma, saanko karamellin? — Mamma, mitä tekee tuo ukko? — Mamma, mitä me saamme päivälliseksi? — Mamma, minkätähden ei kasva appelsiinia Kaisaniemellä? — Mamma, saako Masse kovertaa reikää Kassen saappaaseen? — Mamma . . .

Angelika, joka Bolognassa oli ostanut uuden päiväkirjan, jonka kannessa oli teräksestä tehty palava sydän, luopui huoaten aikomuksestaan alot-

taa sitä jollakin runollisella kyhäyksellä ja rupesi pientä siskoa hoitamaan.

Venetiassa vastaanotti perhettä mitä ihanin kuuvalo, mutta he pitivät enemmän ponnistimilla varustetuista matrasseista ja illallisesta teen kanssa. Siis hotelliin.

— Vossikka! — huusi pappa.

— Vossikka! — kertoi Angelika.

— Vossikka! — vinkuivat Kasse ja Masse.

Mutta vossikkaa ei näkynyt. Yltympäri näkyi vaan kanavia ja niiden kirkas, musta vesi kiilui kuuvalossa. Pitkiä kapeita veneitä näkyi kaikkialla ja niiden kulettajat tarjoutuivat huutaen ja kirkuen viemään matkustavaisia sinne, minnekä pyrkivät.

— Täytyykö meidän nyt vielä tänä iltana lähteä vesille? — huokasi äiti.

Pappa löi otsaansa. Eihän Venetiassa olekaan vossikoita, kun gondooli-veneitä vaan. Mikä siis neuvoksi, jos ei gondooli! Melkein samassa istui perhe jo gondoolissa, joka liikkui kanavaansa myöten ihanassa kuuvalossa. Eufrosyne itki hiljaa väsymyksestä. Kasse ja Masse ihmettelivät, Angelika oli haltioissaan. Pojat sotkivat alituisesti sanoja: *kanava* ja *gondooli* sekä puhuivat *kanavoista* ja *gondooveista*. Olihan tuo Italia kummallinen maa! Ei vossikoita, ei prenikka-ryssiä*), ei nekkumummoja! Entä Venetia sitten, jossa oli paljaita kanavia ja niillä soutivat gondooleissa!

*) Prenikka = venäläinen mesileipä.

Pappa vei joukkonsa Markustorille, jossa tarjosi heille glassia. Se maistui lapsista vieläkin paremmalta kuin Löffström'in sokurileivokset, vaikka tuuli oli kylmä ja he värisivät ohuissa ruudukkaisissa vaatteissaan. Pikku Eufrosynellä oli ilonsa kesyistä kyyhkysistä, jotka tuhansittain laskeutuivat alas Markustorille, jossa heitä ei häirinnyt ajo eikä karrrien pyörät. Ne söivät leipämuruja lasten käsistä ja yksi niistä piti Angelikan kukilla koristettua hattua ruusupensaana sekä istui siihen.

Seuraavana päivänä käytiin dogien palatsissa, lyijykamareissa ja »huokauksien sillalla». Kun Kasse ja Masse kuulivat tämän nimen, alkoivat he heti huoata ja koettivat kilvan, kuka heistä saattaisi huoata syvemmin ja kovemmin.

Kirje Angelika Tähtiseltä ystävälleen Rosamunda Rosenblixille.

Roomassa 11 p. Helmik. 188—.

Rakas Rosamunda!

Olemme nyt olleet täällä jotenkin kauan ja kaikenlaista kummaa on tapahtunut. En tiedä millä alottaisin. — Jouluihana oli meillä hirveän ikävä. Ajattelpas, heillä ei ole lipeäkaloja, eikä joulupuuroa eikä joulukuusta Roomassa! Mam-masta tuntui, ettei se ollutkaan joulu-ilta, kun hän ei saanut lipeäkalaa. Pojat olivat pahoillaan, kun ei ollut joulukuusta. Eufrosyne itki, kun ei näkynyt joulupukkia. Minä olin suruissani, kun et

ollut kirjoittanut tavallista joulukirjettäsi. Kaikki olimme me häijyjä ja tyytymättömiä. Vaan sitten kuulimme Pietarin kirkossa ihanan joulumessun, ja siitä tulimme taas kiitollisiksi ja iloisiksi. Emmekä myöskään jääneet ilman joululahjoja. Pojat saivat kumipalloja, Eufrosyne nuken ja minä solen roomalaisesta mosaiikista. Vaan kun sitten Masse jouluaamuna heitti pallonsa erään ylhäisen roomalaisen ikkunasta, otettiin heiltä pallot pois ja he vuodattivat runsaasti kyyneleitä.

Mutta enhän minä siitä aikonut kertoakaan, vaan siitä kummallisesta, joka minulle tapahtui.

Koska meillä oli määrä viipyä täällä neljä kuukautta, arveli pappa, että minun piti käyttää aikaa ja ottaa tuntia erään kuuluisan ranskalaisen opettajan luona. Tällä on tytär, joka on samanikäinen minun kanssani ja me tulimme kohta tutuiksi ja pidämme paljon toisistamme, vaikka väliin hirveästi erehdymme toistemme aikomusten suhteen, kun en vielä oikein osaa ranskaa. *Giulialla*, — se äännetään: *Dschiulia*, — on ihan samanlainen tukka kuin *Hallonsköld*'in tytöillä koulussa. Eräänä päivänä saimme *Giulia* ja minä kahden ajaa ulos ostoksia tekemään. Me ajoimme omnibuksessa pitkää, pimeää käytävää kahden korkean talon välitse. *Giulia*, joka on minua vanhempi ja koke-neempi, neuvoi minua pitämään kiinni kukkaroani taskussa, sillä näissä pimeissä käytävissä on taval-lista, että taskuvarkaats vievät rahat. Minä tein hänen neuvonsa mukaan ja — elähän mitä! — palttooni taskussa tunsin kuin tunsinkin olevan

suuren mieskäden! En uskaltanut huutaa, sillä arvelin että varas siinä tapauksessa voisi kuristaa minut; minä tartuin vaan kovasti hänen käteensä ja hän ei tehnyt mitään vastarintaa. Ja voitko ajatella, — kun vaunut taas tulivat ulos valoon, huomasin minä että olin erehdyksestä pistänyt käteni vieressäni istuvan herran palttoon taskuun. Me istuimme siis ja pitelimme toistemme käsiä ja tuijotimme kummastuneina toisiimme. Ja kaikkein ihmeellisintä oli, että se herra — minä näet tunsin hänen nyt, — niin etkö voi arvata . . . hän oli . . . tuo tanskalainen herra Tivolista! Hän, joka pelasti Kassen eikä ollutkaan taskuvaras. Minä tunsin hänet ja hän tunsikin minut. Hän nauroi, mutta minua hävetti niin hirveästi ja aioin ruveta itkemään. Silloin sanoi hän hyväntahtoisesti: De maa ikke vaere forknydt, det var ju kun en lille Misforstaaelse. Ja sitten auttoi hän minua alas vaunuista niin iloisena ja reippaana, että minä en ollut enää millänikään.

Seuraavana päivänä tuli se tanskalainen herra meillä käymään. Hän oli ylioppilas ja hänen nimensä on Jens Glitterup. Pappa puhui hänelle saksaa, mutta me muut ruotsia, jota hän ymmärsi paljoa paremmin. Sen jälkeen on hän ollut meillä monta kertaa ja me sovimme oikein hyvästi. Ainoa mikä minulla on häntä vastaan, on se, että hän niin vähän tietää Suomesta. Mutta minäpä olen opettanut hänelle suomalaisen lauseen: sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto; — ja sitä hän useasti kertoo. Hän pitää siitä yhtä paljon

kuin minä. — Hyvästi, rakas Rosamunda, kirjoita pian kirjeitä odottavalle ystävällesi.

Angelika.

Tähtisen perhe viipyi Roomassa kolme kuukautta. He kävivät kaikkea katseltavaa katsele-
massa, tanskalaisen ylioppilaan seurassa. He ku-
luttivat loppuun ruudukkaiset vaatteensa ja koi
söi mamman puhkion. Papan kukkaro alkoi lai-
tua; mamma ajatteli kevätpesua siellä kotona,
Angelika toivoeli saada kertoa matkasta Rosa-
mundalle ja pienokaiset muistelivat urpusia, sini-
vuokkoja ja koivun lehden alkuja. Yleinen koti-
ikävä valtasi seurueen ja ei aikaakaan, ennenkuin
olivat jo kotimatalla. Masse näki ensimmäisenä
Viaporin huiput ja kirkasi riemusta. Sitten näkyi
Nikolainkirkko ja kohta levisi heidän eteensä tuo
rakas, tuttu Helsinki, ihanassa vihreässä kevät-
puvussa. Mamman silmiin nousivat kyyneleet,
lapset riemuitsivat, pappa tilasi marjanestettä ja
vettä ja tarjosi kaikille. — Maljasi, mamma, mal-
jasi, Angelika! Ja teidänkin maljanne, pienet vei-
tikat! Muu maa mustikka, oma maa mansikka.

Eläköön! huusivat Kasse ja Masse, ja pikku
Eufrosyne vinkui: eijäköön!

EDELLINEN OSA.

Tulo.

Kello oli $1\frac{1}{2}$ 11 iltasella 14 p. Tammikuuta 18 . . . Seuraavana päivänä avattiin koulut ja lapsia, läheltä ja kaukaa, jotka olivat matkustaneet kotiin joululuvalle, tuli tulvailemalla takaisin Helsinkiin.

Neidit Tilhisten asunnossa Antin kadun varrella oli kaikki puhdistettu ja kiilloitettu ja kuntoon laitettu seitsemän iloisen koululapsen ensi vastaanottoa varten »täyteen ylöspitoo». Matot olivat juuri mankeloidut, huonekalujen irtonaiset päällykset kiilsivät silityksen ja tärkkelyksen jäliltä, lamppuja paloi joka huoneessa ja kaikki oli täynnä hiljaista odotusta.

Hiljaisuuden keskeytti kumminkin pian neiti Konkordia Tilhinen, joka reippaasti liikkuen ja isolla talousesiliinalla varustettuna harppasi sisälle saliin, jossa hänen sisarensa vienona ja laihana istui sukkaa neuloen.

— Mutta, Amadea kulta, istuthan taas tuossa niin rauhaisena kuin jos ei olisi tekemistä vähääkään! Etkö näe että pöytäliina on vinossa, — nostahan lamppua, että saan asettaa sen paikoilleen. Kas niin! Entä fikus! Mitenkä se on käännetty? Pitäähän sillä olla kolme lehteä vasempaan päin ja viisi lehteä oikeaan päin käännettynä . . . Oletko puistanut pölyn pellinnuorasta? Ei sitäkään! Sinä et ymmärrä järjestystä pitää, Amadea! Ja katsopa Mabellea, kuinka huolimattomasti se makaa tuolla, jalat kiertyneinä sukkalankaasi ja toinen korva nurin käännettynä! . . . Lieneeköhän Miina leikannut tarpeeksi leipää koriin ja muistanut panna makkaraakin pöytään . . . ne voivat tulla vaikka minä hetkenä, lapset.

Amadea neiti oli kiltisti korjannut osoitetut puutteet, puhellen sillä välin hiljaisella, hiukan välittävällä tavallaan:

— Niin, niin, olkoon nyt vaan onneksi heidän tänne tulo! Koululasten pito tuottaa niin suurta edesvastausta! . . . Vaan täytyyhän sitä jollakin tavalla elää! . . .

Pelkään vaan ettemme jaksa oikein kunnollisesti hoitaa *seitsemää* vierasta lasta! Puuhaa ja huolta saamme ainakin, se on varma!

— No, jos minä puuhaan ja sinä huolehdit, niin jaamme vaivat tasan, sisko. Kuuluvathan ne sitä paitse olevan hyvin kasvatettuja lapsia siivoista kodeista. Tähtisen perheen minä tunnen, nehän ne olivat, jotka viisi vuotta sitten tekivät matkan Italiaan. Nyt he kesät talvet asuvat

kauniilla Saviniemellään. Pikku Pumpenritter on oikeastaan saksalainen, mutta vanhempansa tahtovat häntä kasvattaa suomalaiseksi. Tiedäthän, isä on upseerina Viaporissa. Poika on viettänyt joulua Porvoossa äitinsä vanhempien luona ja tulee tänne tänä iltana muiden kanssa . . . Kumma, etteivät jo ole saapuneet!

— Ehkä juna on joutunut pois kiskoilta! — arveli Amadea, heittäen aran katseen kelloon. — Kuulin tässä tuonoin, että Ärtblomin pienet työt ovat herttaisia ja lahjakkaita lapsia. Vanhempi on niin kaunis ja nuorempi kuuluu sepittävän runoja.

— Tyhjää! — huudahti Korkordia neiti iloisesti. — Sitähän sinäkin teit sillä ijällä, mutta eipä kukaan siltä ole kutsunut sinua lahjakkaksi. — Pienestä Pingelbom'ista en tiedä mitään muuta, kuin että hänen isänsä on kapellimestarina Loviisassa . . . hys, nyt soitetaan kelloa! — Ja hän hyökkäsi etehiseen, jota esimerkkiä seurasi Mabelle, pieni lihava sylirakki, joka raivoisasti haukkui tervetuliaisiksi.

— Taivasten tekijä, tuossahan ne ovatkin! — huudahti Amadea niin säikähtyneenä, kuin jos olisi nähnyt joukon Hottentotteja hyökkäävän heidän hiljaiseen asuntoonsa . . . Minun täytyy muistuttaa Miinaa tekeittimestä. — Ja hän kiiruhti verkalleen ruokasaliin.

Etehisessä toimitettiin paraikaa juhlallinen esittely. Kun ovi aukeni, astui ensiksi sisään uljas nuori mies, noin 9 vuoden vanha.

— Kas, tässähän on Kasimir Tähtinen, —
sanoi Konkordia neiti sydämmellisesti. — Hyvää
päivää, poikani, miten jaksavat pappi ja mamma?

— Minä olen Fritz Amatus Pumpenritter, —
vastasi luuloteltu Kasse. — Tähtisen tulevat vasta
huomenna omilla hevosilla.

— Vai niin, no, no, johan minä arvelin, ettet
ollut ollenkaan näköisesi. Hyvää iltaa, rakas pikku
Gunilla, sinähän olet koko pitkä tyttö! Missä on
siskosi Syrena?

— Minä olen Spirea ja tässä on sisareni
Kamilla, — kuului huurteisen moherilankahuivin
sisästä ja puhuja, hoikka tummaverinen 13 vuotias
tyttö niiasi siivosti ja kohteliaasti.

— Vai niin, no, samahan se! Ja sinä kai
olet Svante Pingelblom!

— Bom! — oikasi mainittu nuori mies ku-
martaen.

— Mitä! Joko taas sanoin hullusti? — huu-
dahti Konkordia neiti hämmästyneenä. — Amadea,
tulehan tänne ja auta minua pitämään muistissa
kaikkia noita vaikeita nimiä. — Oletteko pyyhki-
neet jalkojanne mattoon, pojat? Täällä on teille
jokaiselle oma paikkansa päällysnuttuja varten, —
paikat ovat numeroidut, niinkuin näette — minä
pidän paljon hyvästä järjestyksestä.

Lapset olivat sillä välin riisuneet päällyys-
vaatteet sekä salavihkaa katsoneet toisiaan ja
»tantteja», joiden haltuun he nyt joutuisivat.
Konkordia täti näytti kyllä hiukan ankaralta,
mutta tuiman katseen takaa pilkisti usein ystä-

vällinen hymy ja ruskeat silmät tuntuivat katsovan varmasti, mutta hyväntahtoisesti syvälle toisen sieluun. Amadea sitä vastoin näytti itse lauhkeudelta ja hänen suhteensa tunsivat lapset heti, ettei heidän koskaan tarvitsisi mitään pelätä.

Mobellea hyväiltiin ja armasteltiin ja rakki koetti oikein hypähdellä, näyttääksensä tyytyväisyttään lasten tulosta. Mutta kömpelömäisesti se kävi, ikäänkuin vanha kumipallo, joka on saanut halkeaman, eikä saata enää kimmota.

— Kuinka täällä on kaunista, vanhanaikuista ja siroa, — miettivät lapset, kun he lumivalkoisten mattojen päällitse mennä sipsuttelivat ruokasaliin. Ne, jotka tiesivät ei voivansa järjestystä pitää, tunsivat itsensä hiukan alakuloisiksi ja eivät saattaneet pelkäämättä katsella niitä monilukuisia helposti särkyviä, vanhoja posliiniesineitä, kukka-astioita ja päätä nyökäyttäviä kiinalaisia lasissa. Mitenkä he saattaisivat olla käymättä noihin salakareihin?

Teekeitin hörysi pöydällä ja paistettu makara ynnä potaattimuhennus antoivat rukahalulle yllykettä. Dika täti näytti hiukan tyytymättömältä, kun Fritz Amatus syödessään levitti kynnäspäitään ikäänkuin olisi aikonut tunkeutua pöydän toiselle puolelle, pistipä vielä lisäksi veitsen syvälle suuhun. Svante raapi pataattimuhennusta lautaseltaan pyörittäen sitä samassa ja teki tätä niin uutterasti, että Dika täti pelkäsi hänen saavan posliinisirpaleita kurkkuunsa. Pienet Ärtblom'it levittivät runsaasti voita vehnäleivälle.

Kaikki tämä oli tädistä kauhistus, mutta eihän hän ensimmäisenä iltana tahtonut muistutuksia tehdä.

Dea täti, joka itse söi kuin kärpänen, katseli kummastuksella ja levottomuudella lasten ääretöntä ruokahalua ja ihmetteli ääneen, josko oli terveellistä syödä niin paljon illalliseksi. Fritz Amatus rauhoitti häntä sanomalla, että saattaisi syödä viisitoista sokurileivosta ja viisi voileipää illalla ja kuitenkin olisi seuraavana aamuna nälkä.

— Ja minä saatan syödä kymmenen potaattia ja pytyllisen viiliä sekä lisäksi lihaa ja leipää yhdeksi päivällisateriaksi, — vakuutti Kamilla, eikä sitä voinut kukaan epäillä, joka näki hänen punaiset poskensa ja pyylevät kätensä.

— Kuinka monta joululahjaa sait sinä? — kysyi Svante vierustoveriltaan hiljaa.

— Kuusikolmatta, kun lasken kaikki keilit erikseen, muuten neljätöistä. Entä sinä?

— Minä sain kaksitoista, mutta niiden joukossa viulun, joka maksoi 20 markkaa! Minä rupean viulua soittamaan.

— Ohoh! — huudahti Fritz Amatus innostuen niin ylenmäärin, että potkasi pöydän jalkaa, jolloin maitoa kaikista laseista läikähti pöytäliinalle.

Dika täti synkistyi yhä enemmän, eikä malttanut enää olla sanomatta: — Kuinka huolima-tonta! Tästä lähtien tulen sakottamaan sitä, joka tahraa pöytäliinaa!

Illallisen jälkeen saattoi Dea täti lapsia hei-

dän makuuhuoneihinsa. Mobelle tuli mukaan ja koetteli kohteliaasti jokaisen makuutilaa.

— Ole hyvä ja vie mustat ystäväsi pois mukasi, kun menet, — nauroi Kamilla, joka huomasi, että Mobellen käynti oli tuottanut hänen vuoteelleen pienen mustan hyppijän.

Dea täti sanoi heille hyvää yötä, muistuttaen samassa vienosti, että muistaisivat lampun sammuttaa ja iltarukouksia lukea. Ja nyt olivat lapset yksin.

Svantella ja Frits Amatuksella oli yhteinen huone. Edellinen heittäysi vatsalleen vuoteelle, lopettaaksensa »Robin poikaa», jota hän oli alottanut matkalla; jälkimmäinen otti esille matkalaukkunsa ja rupesi syömään rusinoita ja manteleita. Kun he kuulivat ruokasalin kellon lyövän yhtä, hyppäsivät he pystyyn kauhistuneina muistellen, että heidän täytyisi olla koulussa kello 8 seuraavana aamuna. He päättivät kilpailla, kuka saattaisi nukkua ensimmäiseksi ja kohta kuuli Svante kadehtien Fritz Amatuksen korsaavan, sillä välin kun hänen ajatuksensa kiersivät maailman Robin pojan villien seurassa.

Spirean ja Kamillan huoneessa oli kolmaskin vuode, joka oli aiottu pikku Eufrosyne Tähtiselle.

— Mitä sinä pidät »tanteista», Spirea? — kysäsi Kamilla hirveästi haukotellen.

— Kyllä, — kiltiltähän nuo tuntuivat kumpaisetkin, — vastasi Spirea verkalleen. Hän ei ollut vielä varma.

— Minusta ne muistuttavat Karoa ja Mirriä

siellä kotona, toinen haukkuu hiukan ja toinen naukuu, — tuumasi Kamilla ja ojensihe mukavasti pehmeällä vuoteellaan. — Mutta, siunatkoon Jumala kaikkia ihmisiä, — lisäsi hän, — meidän ei pidä nukkua pahoissa ajatuksissa.

Hän suuteli sisartaan ja nukkui samassa.

Fritz Amatus heräsi seuraavana aamuna siitä, että luuli näkevänsä isänsä venäläisen denschikin *) seisovan edessään, iso kuppi teetä kädessä ja sanoen: pasvoltje, **) Fritz Konstantinovitsch? Teen haju nousi hänen nenäänsä, hän raotti silmiään ja ojensi kättään ottaaksensa kuppia . . .

Kilin, kalin, räiskis!

Frits heräsi kerrassaan ja nousi istualleen. Voi, hän makasikin neidit Tilhisten matalassa rautasängyssä ja lattialla oli lätäkkö ja siinä sirpaleita siitä lasista, jota hän oli teekuppina pitänyt. Fritz hämmästy. Kotona oli hän kyllä silmiä räpäyttämättä pudottanut maahan parhaimmat posliinit, mutta muistelleessaan Konkordia neidin ankaraa katsantoa, kävi hän hiukan mietti-väiseksi. Mutta pian hän tointui, pisti sormensa veteen ja pirskoitti äkkiä vettä nukkuvan Svanten viattomille kasvoille.

Svante nousi nuolena pystyyn.

— Mi-tä . . . mitä se on?

— Uusi herätys-massiina, — vastasi Fritz vakavasti, — hän käytti mielellään vieraskielisiä

*) Miespalvelija.

**) Suvaitsetteko?

sanoja. — Vinnillä on näet ruisku, jossa on useita letkuja, yksi joka huoneeseen ja kello kuusi alkaa vesi juosta alas . . .

Samassa kuului, kuinka Dika täti peukalol- laan rummutti oveen.

— Joko olette nousseet, pojat? Minusta tun- tui, että kuulin lasin tai posliinin helisevän. Olet- teko särkeneet jotakin?

— Minä vaan une . . . uneksin . . .

— Herkeä jo uneksimasta. Kello on kuusi ja teidän täytyy nousta. Kuuletteko, mitä minä sanon?

— Kuullaan, neiti Patukka, — mumisi Fritz ja hyppäsi vuoteesta. Hän sattui hyppäämään suoraan lätäkköön, uudet sukat kastuivat ja jal- kaan tuli lasisirpale, jonkatähden Svanten täytyi ruveta tohtoriksi ja kaivella sitä pois. Tohtori oli unissaan ja kovasti kömpelö. Kotona olisi Fritz pitänyt velvollisuutenaan kirkua tuskasta, mutta nyt oli hän ääneti ja puri hammasta, vaikka kyyneleet hänen tahtomattansakin nousivat hänen silmiinsä.

Svante nosti verkalleen tavaroitaan matka- laukusta, muutti puhtaita vaatteita päälleen kii- reestä kantapäähän, pesi korvat ja kaulan sekä harjasi keltaista tukkaansa niin sileäksi, että kär- päsenkin jalka olisi siinä liukahtanut. Kun hän vihdoin satoi kaulahuiviaan, punertava silkki- kravatti valkosilla pilkuilla, pääsi häneltä huo- kaus. Huiyi oli rouva Pingelbomin jäähyväislahja rakkaalle Svantelleen.

Fritz unhotti puhdistaa hampaat, leikitteli hiukan hevosellaan Alaschkalla, joka oli päällystetty nahalla, ihan kuin oikea hevonen ja jonka hän kaikessa salaisuudessa oli ottanut mukaansa. Kun sitten Dika tädin pasuuna jälleen kuului, heitti hän hätäisesti päälleen tummansiniset merimiesvaatteensa.

Samaan aikaan istui Kamilla Ärtblom yönuttusillaan lattialla avonaisen matkalaukkunsa ääressä ja itki.

— En *tahdo* mennä kouluun puettuna tuohon vanhaan, ilkeään mekkoon, — nyyhkytti hän, — en *tahdo*, häpeän silmät korvat täyteen! . . .

— Rakas Kamilla . . .

— Niin, »rakas Kamilla!» Ei minun päälleni kasva uusia mekkoja siitä, että sinä sanot »rakas Kamilla!»

— Mutta tiedäthän että äiti sanoi, ettemme molemmat voisi saada uusia mekkoja ja eihän tuo ruskea näytä ollenkaan vanhalta vielä.

— Näyttääpä! Se on vanhan kahvisäkin näköinen, tai luutturievun tai lehmännahkan, — — niin juuri lehmännahkan näköinen se onkin!

— Jospa äiti näkisi sinua noin kiivaana . . .

— Helppo on sinun saarnata! Sinä saat aina uusia vaatteita, kun olet vanhempi ja minulle annetaan sinun vanhat korjattuina ja ne minun täytyy pitää hyvänä, vaikka kaik—ki tulevat nauramaan minulle koulussa!

Spirea laskeutui ääneti polville matkalaukun viereen ja alkoi ommella pitsiä kiivaan ja juonik-

kaan sisarensa mekkoon. Äiti oli heidän kotoa lähtiessä suudellut häntä ja sanonut: — ole nyt viisaana, vanhempana sisarena Kamilla paralle! Elä koskaan anna hänen juonitella, mutta auta häntä, kun voit ja ole hyvänä esimerkkinä. — Sentähden Spirea pidätti niitä vihaisia sanoja, jotka jo olivat hänen kielellään. Mutta hän ei ennättänytkään kuin pari kertaa neulalla pistää, ennenkuin Kamillan käsivarret kietoutuivat hänen kaulaansa ja Kamilla itkien ja nauraen puhui: — anteeksi, anteeksi, Spirea! Enhän aikonut mieltäsi pahoittaa! Millähän tavalla voisinkaan tulla yhtä hyväksi kuin sinä ja äiti?

— Minä en suinkaan ole hyvä, mutta ajattele, että sinä pahoitat äidin mieltä, joka kerta kun olet pahankurinen. Ja sitä paitse erästä toista.

— Tiedän, — Jumalaa! — virkkoi Kamilla vakavasti. Mutta samassa löysi hän jotakin eriskummallista matkalaukussaan.

— Johan nyt, Spirea, katsopas . . . uusi esiliina ja juuri semmoinen kuin olen itselleni toivonut! Lieneekö se minulle! Voi sitä äitiä, — tämän on hän ommellut ja pistänyt tähän minun sitä vähääkään aavistamatta!

Kamilla pani esiliinan päällensä, pisti kädet sen taskuihin ja hyräili:

„Kun kerran, äiti, kävelin
Taskussa pähkinöitä . . .“

— Oletteko valmiit, tyttöseni? — kysäsi Dea täti ystävällisesti ovelta ja päästi sisään Mobellen

hyvää huomenta sanomaan. Kamilla punastui ja herkesi laulamasta, mutta Dea täti poistui eikä ollut huomaavinaan koko laulua.

Aamiaispöydässä Fritz turhaan katseli ympärilleen löytääksensä teekeittimen tai kahvipannun. Ei kuin leipää ja voita ja maitoa ja maljallinen höyryävää velliä sille, joka tahtoi! Fritz parka! Jolla on ymmärtämätön äiti, joka on antanut poikansa nukkua untuvilla kello yhdeksään saakka ja sitten lähettänyt palkollisen häntä palvelemaan, se tulee huonolle tuulelle, kun täytyy nousta kello kuusi ja syödä velliä. Lohduttaakseen itseänsä kuiskasi Fritz Kamillalle: — kohta alkaa tähtiä tippua taivaasta.

— Nytkö . . . päivällä?

— Niinpä niin, oikea tähtisade!

— Fritz, — sanoi Dika täti samassa, pöydän toisesta päästä, — vuoteesi edessä löydettiin särkynyt juomalasi. Kumpiko teistä särki sen?

Svante lensi tulipunaiseksi, mutta Fritz vastasi uhkamielisesti: — minä sen särin.

— Siinä tapauksessa et ollut oikein rehellinen tänä aamuna.

— Sanoinhan vaan että olin uneksinut ja se oli totta. Minusta näytti, että Kostja tuli luokseni kantaen ison kupin teetä ja tuoresta vehnästä, — ja niin särin lasin, kun ojensin kättä kuppia ottamaan.

Kamilla nauraa kikatti. Dea täti pudisti päätään, mutta Dika täti heitti Fritz'iin jotenkin tyytymättömän katseen silmälasien takaa. — Vai

niin, — sinulla on semmoisia tapoja, — lausui hän, — no, no, kodit ovat erilaisia! Mutta, tiedätkö mitä, poikani, puolinen totuus on yhtä paha kuin kokonainen valhe.

Fritz olisi ehkä vielä vastannut tuhmasti, ellei samassa vaunut olisi seisahtuneet portaiden eteen. Ajuri, punaposkinen renki, yhtä lihava kuin hevoset, hyppäsi maahan ja samassa lensi vaunuista pieni tyttö kuin pallo, joka pyöri kummastuneen ajurin jalkojen juureen.

Hänen jälkeensä tuli samaa vauhtia voipytty, kaksi juustoa, kaksi poikaa ja omenapussi. Fritz oli hyökätä paikoiltaan, mutta Dika tädin katse pidätti häntä. Heti sen jälkeen tuotiin vastatulleet sisälle ja esiteltiin juhlallisesti.

— Kasimir, Maximilian ja Eufrosyne Tähtinen. Terve tulleeksi! Mitenkä jaksoivat vanhukset Saviniemellä?

Pojat raapivat lattiaa saappaillaan, — se oli olevinaan kohtelias kumarrus. Eufrosyne niiasi hypähtäen ja vastasi vikkellästi: — Kiitoksia paljon, kyllä he jaksoivat hyvin! Mamma käski sanoa paljon terveisiä ja lähettää kaksi voipyttyä ja yhden juuston . . . ei, kaksi juustoa ja yhden voipytyyn tanteille . . .

— Eikö tipahtanut tähtiä? kuiskasi Fritz Kamillalle. Kolme yht'aikaa! Luin sen almanakasta näet.

Nuo kolme Tähtistä eivät olleet erittäin ujoja, vaan noudattivat heti kutsumusta tulla aamiaiselle. Kasse ja Masse, kolmen- ja kahdentoista vanhat,

olivat toistensa näköiset kuin kaksi marjaa; kumpaisellakin oli terveet, punaiset posket ja kummallisen itsepintainen tukka, joka aina oli pystyssä. Mutta Masse näytti koko lailla vikkelämmältä kuin Kasse. Eufrosyne, 10 vuoden vanha, oli pienikasvuinen, mutta virkeä ja kehittynyt ikäänsä katsoen. Hänellä oli vilkkaat ruskeat silmät ja hän huomasi heti, kuinka Fritz Amatus pudotti voileipänsä nurealle puolelleen matolle, nuoli veistä kielellä ja aina tuppautui puhumaan, juuri kun oli työntänyt suunsa täyteen voileipää.

Kello puoli kahdeksan alkoi talossa kuulua rähinää ja ovien pauketta, kun joukon piti lähteä kouluun. Svante, Spirea ja Kasse tunsivat sisällystä vavistusta, he tiesivät jo miltä tuntui tapella *der, die, das*'in kanssa, tai *aimer*'in ja *amare*'n. Masse ja Kamilla eivät juuri vähästä säikähtyneet ja mitä Fritz'iin ja Eufrosyneen tulee, olivat he vasta viime keväänä ottaneet sisäänpääsy-tutkinnon ja alottivat nyt huoletta ensimmäistä lukukauttaan. Svante kävi uudessa ruotsalaisessa opistossa, Tähtisen pojat suomalaisessa normaali-koulussa ja Fritz suomalaisessa yhteiskoulussa. Sisaret Ärtblom kävivät ruotsalaisessa — ja pikkua Eufrosyne suomalaisessa tyttökoulussa.

— Tule pois, Svante, — kehoitti Masse portailla, Fritz ja nuo muut tytöt ovat niin hirmuisen hitaita.

Fritz lensi punaiseksi kuin kukko.

— Mitä uskallat sanoa?

— No niin, voitko kieltää kuuluvasi tyttöjen joukkoon?

— Mutta minä en siltä ole mikään *tyttö*, — väitti Fritz kapinallisella äänellä.

— Oletpa vainenkin. Kaikki, jotka käyvät tyttöjen koulussa, ovat tyttöjä, se on varmaa se. Onnea vaan sinulle mamselli Rittenpumper, kun saat oppia ompelemaan ja kerimään, — jatkoi Masse, kiitäen Fritzin ohi.

— Suu kiinni, tähtitaivas! — huusi Fritz hänen jälkeensä, mutta huomasi itse, ettei ollut sanonut mitään sukkela, meni äreästi tyttöjen ohitse, ja tyrkkäsi heitä ikäänkuin sattumalta. Kun hän tuli koulun pihalle, kuului jo kellon kimakka ääni, — hän kiiruhti portaita ylös ja joutui pian keskelle poika- ja tyttöjoukon, jotka muurahaisten tavalla kihisten kiiruhtivat rukoukseen. Fritz meni muiden mukana, mutta kun hän sitten rukouksen pidettyä joutui ensiluokalle pojan viereen, jolla oli tuuhea punainen tukka ja toisella puolella tyttö, jolla oli ruudukas esiliina, rupesi häntä arveluttamaan. Hänelle muistui mieleen, että hän useasti oli kirjoittanut »viikko» yhdellä i:llä, että hänellä oli tapana jättää pois kaikki t-viivat, ettei hän oikein muistanut, olivatko Länsi-Intian saaret Välimeressä, vai missä ihmeessä, sekä monta muuta tieteen hedelmää, joista hän ei vielä yhtään voinut nauttia. Tänään ei kuitenkaan vielä sattunut hänen eteensä yhtään loukkauskiveä, lapsille annettiin läksyjä ja laskettiin kotiin.

Eteisessä tapasi Fritz jälleen vierustoveriaan. Hän kääntyi ylenkatseella pois tytön luota ja alkoi puhutella poikaa.

— Mikä nimesi on?

— Hektor Hällström.

— Hektor? Sehän on koiran nimi.

— Entä sinun nimesi?

— Fritz Amatus Pumpenritter.

— Mitä, *Pumpnickeli*? ivasi Hektor. Sehän on melkein sama kuin piparkakku. Tulehan tänne että saan maistaa kuinka imelälle maistut.

— Ole ilkkumatta! — huudahti Fritz, joka ei voinut kärsiä että häntä toistamiseen tänä päivänä ivattiin. Hän heitti koululaukkunsa lattialle ja hyökkäsi punatukka-poikaan, joka kuitenkin oli häntä vahvempi, ja antoi hänelle pari läiskäystä suuhun, niin että veri purskahti Fritzin nenästä kuin suihkulähteestä.

— Sinäpä olet siivo poika, — häpäisivät häntä vihollisensa, — panet alkuun riitaa jo ensimmäisenä päivänä.

Muut lapset tunkeilivat uteliaina heidän ympärilleen, eräs opettaja tuli ulos ja lähetti Fritzin kotiin ankaralla varoituksella, ettei saisi toiste olla niin rajua. Vihaisena, nenä vuotaen sekä kyyneleitään pidellen, Fritz kiiruhti pihalle. Portissa saavutti hänet tyttö, joka oli istunut hänen vieressään. Tämä ojensi hänelle koululaukun ja sanoi ujosti: etkö tahdo lainata minua nenäliinaani, voinhan saada sen takaisin huomenna? —

Mutta Fritz ärjäsi hänelle ja meni yhä vihai-
sempana kotiin. Ei hänelle kelvannut tyttö tove-
riksi! Vaan eipä ylpeydestäkään apua. Heti hänen
kotiin tultuaan, kysäsi häneltä Masse kuka tytöistä
oli hänen nenäänsä raapinut ja Kasse tiedusteli
kuinka monta ympärystä sukassa hänellä oli määrä
neuloa.

Vimmastuneena paiskasi Fritz oven taaksensa
kiinni, tarttui kynään ja kyhäsi seuraavan kirjen
äidilleen:

Rakass äiti.

Mull on niin hirveen ikävä tiäällä. En ole
saanut tippookaan tietä ja oaamusella särin lasin
Konkorttiä tantti sanoi että myö kyllä vielä opi-
taan toisiamme paremmin tuntemaan ja koulussa
löi minua yks poika nin että nenästä juoksi ver
hyväst nyt tule pian noutamaan minut tiäältä ko-
tiin pyytä ra

rakass poikas Fritz.

Kauhea havainto.

Nuo seitsemän asutokumppania tulivat pian hyviksi tovereiksi ja tutuiksi. Kamilla teki ystävyyden liiton Massen kanssa, joka oli leikkisä ja kekseliäs; Fritz Amatus suvajtsi seurustella vikkelen Eufrosynen kanssa ja Kasse ihaili kaikessa hiljaisuudessa Svantea, joka näytti oppineelta ja jolla oli 20-markan viulu.

Spirealla vaan ei ollut mitään »paria», hän oli kuin viides pyörä vaunujen alla. Kuitenkin oli hän ikäänkuin kaikkien oma, kaikkien ystävä ja uskottu. Hänen vieno, pehmeä, vaatimaton olentonsa houkutteli kaikkia luokseen aivan kuin takkavalkea myrskyllä ja pyryilmalla. Hänen hiljainen ahkeruutensa ja ankara totuudessa pysymisensä saattoivat hänelle kunnioitusta, ja tiemättänsä tahtomattansa vaikutti hän suuresti tovereihin. Paitse tätä kaikkea oli hän niin kelpo sovittaja, kun »tädit» olivat joutuneet pahalle tuulelle lasten vehkeiden tähden.

Kun Kamillalle oli käynyt huonosti, itki hän pois paha mieltään Spirean olkapäähän nojaten ja sai kohta taas uutta rohkeutta taistelemaan läksyjien kanssa. Häneltä ei suinkaan puuttunut järkeä, ainoastaan kestäväisyyttä ja malttia. Kun Eufrosyne oli repinyt mekkonsa tai leikannut sormeansa, ei hän kääntynyt tätien tai Miinan puoleen, vaan aina Spirean. Ja kun pojat kinasivat ja antoivat toisilleen haukkumanimiä, joka kylläkin monesti tapahtui, vaikka he sillä välin olivat hyviä ystäviä, saattoi Spirean katse heidät vaikenemaan ja häpeämään. Varsinkin moitti hän heidän tapaansa ärsyttää Fritz Amatusta, sentähden että tämä kävi yhteiskoulussa, eivätkä he juuri tehneetkään sitä Spirean läsnäollessa.

Fritz Amatus piti sitä alussa häpeänä olla tytön suojelemana. Hän kohteli Spireaa uhkamielisellä kylmäkiskoisuudella, sekä uskoi Eufrosynelle että hän oli »niin kauhean tanttimainen», mutta vihdoinkin voitti Spirea hänenkin.

Se oli eräänä päivänä, jolloin hän vimmastuneena, kuohuen vihasta ja itku kurkussa tuli kotiin, saatuaan kadulla joukon kohteliaisuuksia, semmoisia kuin: »tyttökoululainen», »neiti Ruttenpimper», »tyttö kulta» ja niin edespäin.

Hän ärtyi yhä enemmän, kun pojat kotona teeskentelivät myötätuntoisuutta. »Voi pienokaista», »voi mummo rukkaa», — päivittelivät he.

Spirea otti hänet silloin kamariinsa, jossa sillä hetkellä ei sattunut olemaan ketään. Fritz oli

punainen raivosta ja puri huuliaan estääkseen kyyneltulvaa.

— Vai ovat nuo tytöt teidän koulussa niin hirveän häijyjä? — sanoi hän, tarttuen Fritzin käteen.

— Sitä en ole sanonut, — mumisi Fritz Amatus.

— He ovat tuhmia, valehtelijoita, turhamielisiä, kielikelloja . .

— Kuka sen on sanonut? — huudahti Fritz kummastuneena. Spirea ei ollut kuulevinaan.

— He opettavat pojille laiskuutta ja tottelemattomuutta.

— Eipä, se ei ole totta. He ovat päinvastoin ahkerampia ja tottelevaisempia kuin pojat.

— . . He nauravat opettajille, valhettelevat toisistaan, kinastelevat ja riitelevät . .

— Eipä, Spirea, kuka on sanonut . .

— Täytyyhän minun uskoa sitä, koska sinä olet niin onneton siitä, että sinulla on tyttöjä tovereina.

— Niin, kun he aina ärsyttävät minua . .

— Kutka? Tytötkö?

— Ei, pojat tietysti.

— Kuule, Fritz, jatkoi Spirea, laskematta hänen kättään. — Kuka on suurempi houkka, se joka pilkkaa toista ilman syytä, vai se joka ottaa tämän pilkan niin itseensä, että hän tulee pahankuriseksi kaikkia ihmisiä kohtaan, yksin viattoniakin.

— Se, joka toista pilkkaa, — vastasi Fritz uhkamielisesti ja koetti päästä pakoon.

— Ei, veikkonen, vaan se joka viitsii huolia tyhmästä pilkasta, vaikka tietää ei mitään pahaa tehneensä. Jos minä olisin poikana, antaisin heidän härnätä minua vaikka kuinka paljon tahansa, koska se heitä huvittaa, ja minä en siitä tulisi tippaakaan huonommaksi. Minä päin vastoin näyttäisin heille, että pitäisin kunniana olla hyvien ja ahkerien tyttöjen tovereina. Tai eivätkö ne ole hyviä? —

— He ovat oikein kunnan tyttöjä jokaikinen, — sanoi Fritz suoraan. Hän oli päättänyt ettei tästä lähin sano halaistua sanaa, joka ei olisi totta.

— Näetkös! Tarvitsetko siis hävetä sitä että olet heidän toverinaan? —

— En sitä, mutta . .

— Pysy nyt totuudessa, Fritz. Onko se sentähden, että he ovat *tyttöjä*.

— On, — myönsi poika hiljaa ja vastahakoisesti.

— Siinä tapauksessa olet tuhmempi kuin luulinkaan.

— Spirea näytti vakavalta ja pahastuneelta.

Fritz Amatus seisoi hetken ja tuijotti saappaihinsa, tohtimatta vetää pois kättään, joka lepäsi niin isona ja karkeana Spirean pehmoisessa ja lämpimässä. Tuon surullisen katseen edessä ei hän saattanut olla jäykkänä ja uhkamielisenä. Hän tiesi, hän tunsi että hän oli väärässä ja Spirea oikeassa. Vasten tahtoansa täytyi hänen kun-

nioittaa tätä *tyttöä*, joka vaikka vaan neljäntoista vanha, oli niin viisas, tasainen ja rohkea. Samassa muisti hän myös kaikki pienet tyttötoverinsa, jotka olivat niin auttavaisia ja kilttiä ja joita hän kuitenkin aina oli niin äreästi kohdellut. Hän rupesi arvelemaan, että eikö liene niitä tuhmasti kohdellut . . . Spirea tuntui hänestä nyt niin hyvältä . . . äitikin muistui mieleen ja häntä oli ikävä, — koko päivän vastenkäymiset tulvasivat ikäänkuin takaisin hänen päällensä, ja äkkiarvaamatta peitti hän kasvonsa vasemmalla nutun hihalla ja nyhkytti — aivan kuin tyttö — hillitsemättä ja sydämen pohjasta.

Spirea silitti hänen pörröistä tukkaansa ja antoi hänen itkeä. Hän tiesi että sen jälkeen tuntuisi helpommalta. Vähän ajan kuluttua pyyhkäsi Fritz hiukan hämillään kyyneleet silmistään ja koetti nauraa.

— En tahdo enää olla houkkana, — sanoi hän. — Olen ollut tuhma tytöille.

— Etkä huoli enää siitä, että pojat hännäävät sinua? Usko minua, jota vähemmin sinä huolit heistä sitä pikemmin herkeävät he pilkkaamasta.

Eräänä iltana kun tädit olivat poissa ja lapset olivat itsekseen, ehdoitti Kamilla illallispöydässä, että he perustaisivat seuran tai yhdistyksen tarkoituksella sulostuttaa elämää itselleen ja muille ja jota seuraa kutsuisivat . . . niin miksikä?

— *Hupi- ja hyöty-seuraksi*, ehdoitti Svante, joka oli kotoisin kylpylaitos-seudulta, jossa vuosittain semmoisia seuroja perustettiin.

— Eikö mitä, mutta ehkä *vapaaehtoiseksi pakinakunnaksi!* — ehdoitti Kasse.

— Ole höpistemättä! — varoitti Kamilla. — Mitä sinä, Masse, ehdotat?

Massen veitsi seisottui keskellä suuta. Hän mietti.

— *Ruoka- ja makeis-yhtiö* olisi soma nimi. — Hän nieli suuren potaattipalasen.

— Ei kelpaa! huudettiin. Se on teeskenneltyä.

— Ehkä: *yleinen sportti-akrobaatti-seurue*, lähti Fritz Amatus'en täydestä suusta.

— Tai: *köyhien ystävät*. — ehdotti Effi, joka oli kuullut isänsä paljon puhuvan »hätäa kärsivistä» pitäjässä. Palkinnoksi sai hän yleisen naurun puuskan. —

— Ei, te ette keksi mitään kaunista ja soveliasta, lapsukaiseni, — lausui Kamilla päättäväisesti. — Spirea, sinä et ole sanonut mitään. No? —

— Yksinkertaisin nimi on paras. Minä ehdotan että nimitämme itseämme *Tilhiläisten Yhtiöksi*.

— Tilhiäkö me olemme, — ivasi Masse. Siinä tapauksessa meidän pitäisi syödä pihlajamarjoja ja käyttää koreita vaatteita.

— Minäpä olenkin syönyt kuusi pihlajamarjaterttua tänään, — vakuutti Fritz Amatus.

— Tässäpä on sopivaa koristusta vaikkapa tilhillekin taikka sitten hohkanärhille, — huomautti Kasse, hypistellen rimssua Kamillan mekossa, sillä Kamilla parka oli aikalailla turhamielinen.

— Minusta ei Spirea tällä kertaa ole ollut niin viisas kuin tavallisesti ennen, — lausui Svante kohteliaasti. — Toinen nimi olisi sopivampi.

— Minä ehdotan: *Sukkelat Suut*, sanoi Kamilla.

— Se on hyvä nimi! Hyvin sopivaa! Olkoon menneeksi! — kuului joka taholta.

— Ja huomenna on meillä vuosikokous. Mepä pidämme puheita ja valitsemme puheenjohtajan aivan kuin suuret ihmiset, — sanoi Kamilla innostuneena.

— Ja sihteerin, talouden- ja rahastonhoitajan, — lisäsi Svante, varmana siitä että hän tulee valituksi johonkin kunniavirkaan.

Fritz oli niellyt viimeisen potaattinsa ja kaikki olivat kylläiset, jonkatähden nousivat pöydästä ja menivät tyttöjen kamariin, joka oli kookas ja hauska. Masse ja Kamilla matkustivat maailman ympäri herra Fogg'in kanssa, Fritz ja Eufrosyne pelasivat erästä peliä, Svante meni omaan huoneensa ja nau'utti viulullaan »tuoll' on mun kultani» ja »kukkuu», ja Kasse vaipui kirjaan »Kummallisia seikkailuja maalla ja merellä». Kukaan ei tietänyt missä Spirea oli tai mitä hän teki, mutta kun kello löi yhdeksän ja lapset alkoivat tuntea Nukku Matin lähestyvän, kaipasivat he häntä. Vasta silloin kun Kamilla ja Eufrosyne jo olivat päältäään riisumassa, tuli Spirea. Hän oli punainen ja kuuma kasvoiltaan ja vastasi estellen tyttöjen uteliaihin kysymyksiin. Hän hommaili

vähän aikaa vaatesäiliönsä ääressä, jonka jälkeen pani maata hiljaisena ja alakuloisena.

— Seuraava päivä oli onneton. 1) Nukkuvat kaikki lapset liian pitkään; 2) repi Kamilla ison kolon mekkoonsa, kun hänen piti ottaa sitä naulasta; 3) kaasi Svante, joka harvoin teki tuhmuuksia, maitolasin pöytäliinalle; 4) kompastui Fritz Mabelleen, joka korsasi suloisesti emäntänsä tuolin vieressä, niin että hän löi päänsä pöytään ja sai aika kuhmun silmän kohdalle.

Koulussa kävi huonosti. Spirea oli hajamielinen ja Kamilla uppiniskainen. Masse ei löytänyt Azorin saaria kartalla ja Kasse väitti Kristoffer Kolumbuksen syntyneen v. 1790. Se oli ihan hullua.

Mutta pahinta oli sitten kotona.

Lapset huomasivat, että Dika täti näytti selittämättömän ankaralta päivällispöydässä sekä että Dea täti huokasi tavallista useammin. Miina oli ollut kipeänä muutamia päiviä ja hänen sijaansa oli otettu ajurin pieni neljätoistavuotias Maiju apulaiseksi kyökki-Katriinalle, joka ei voinut yksin ennättää sekä laittaa ruokaa että palvella koko joukkoa. Maiju juoksi kuin eksynyt kana sinne tänne vatien ja lautaisten kanssa ja oli vähällä säikähdyksestä pudottaa kaikkea käsistään, joka kerta kun Dika tädin katse sattui häneen.

Päivällisen syötyä kutsui Dika täti lapset saliin. Vakavana asetteli hän silmälasejaan ja katseli lapsia toinen toisensa jälkeen. Nämä seisovivat hiljaisina ja hämmästyneinä hänen edessään.

— Tänä aamuna, — alkoi hän sitten juh-
lallisesti, — kun Dea sisar pyyhki pölyjä täällä,
huomasi hän, että yksi rakkaimmista muisto-
kaluistamme, päätä nyökäyttävä kiinalainen, joka
oli tehty *oikeasta* posliinista ja seiso i ennen tuolla
toisella hyllyllä, oli hävinnyt. Hän huusi minua,
me kutsuimme Miinaa ja Katria, etsimme joka
paikasta, mutta turhaan. Nyökäyttävä kiinalainen
on yhä vaan poissa. Vihdoin löysimme kaukai-
simmassa sopessa muutamia posliinisirpaleita, joista
meidän täytyi päättää, että *joku on särkenyt kii-
nalaisen ja kätkenyt palaset, ettei asia tulisi ilmi.*

— Meidän kallis kiinalaisemme, jonka pe-
rimme kolmekymmentä vuotta sitten tädiltämme,
neiti Riddarsparrelta! — huudahti Dea täti, kään-
täen katseensa kattoon.

Dika täti jatkoi:

— Ei Katri eikä Miina ole voineet sitä sär-
keä, sillä Miinahan oli vuoteen omana ja Katri
oli koko eilisillan, jolloin asian on täytynyt tapah-
tua, keittiössä, sillä hän kuivasi korppuja. Maiju
on kielletty menemästä saliin ja koskemasta mi-
hinkään täällä, — siis se ei ole kukaan heistä.
Mutta kuka sitten on sen tehnyt? Kuka on sär-
kenyt kiinalaisen?

Hetkisen olivat kaikki ääneti. Ankarat silmä-
lasit tarkastelivat lapsia, jotka hämmästyneinä ja
levottomina katselivat toisiaan. Vihdoin rohkaisi
Svante mieltään, — hän arveli, ettei hänen arvonsa
oikeastaan kannattanut olla tämmöisessä asemassa;

— hän vakuutti: — minä en tiedä mitään koko asiasta, hyvä täti.

— Enkä minä, enkä minä, — kuului samassa koko lapsijoukosta. Dika täti katsoi heihin tarkkaan. Ei, niin pahoiksi eivät olleet hänen lapsensa voineet paatua, että he voisivat valhetella niin suoraan vasten silmiä. Mutta samassa huomasi hän että Spirea seiso i muiden takana hiukan kalpeana ja silmät maassa.

— Spirea, virkkoi Dika täti ystävällisesti, sillä Spirea oli hänen lemmikkinsä. — Tiedätkö sinä mitään? Puhu vapaasti, lapseni!

Täti katseli ehdottomasti Fritz Amatusta, joka viattoman näköisenä ja tyynenä imeksi kätkettyä korppupalasta ja suurilla silmillä tuijotti ympärilleen. Kaikki kääntyivät nyt kummastellen katsoen Spireaan. Tämä punastui, koetti änkyttää jotakin, mutta sulki sitten suunsa ja vaikeni.

— Spirea, onko se mahdollista? Voisitko se olla *sinä!*

— Minäkö? Voi en . . . kyllä . . . en voi sanoa mitään . . . Spirea, tuo kiltti, luotettava, tasainen Spirea kätki kasvonsa käsiinsä ja hyrskähti itkuun. Dika täti puristi huulensa yhteen ja sanoi ankarasti, vaikka vieno katse pilkisti silmälasien takaa: — kerro suoraan, kuinka kaikki tapahtui!

Ei mitään vastausta. Muut lapset tuijottivat säikähtyneinä Spireaan.

— Oletko sinä särkenyt kiinalaisen?

— Ei vastausta.

— Onko mahdollista, että tahdot suurentaa tekoasi valhettelemalla?

— Ei, ei, Dika täti, — änkytti Spirea puoleksi tukehtuneella äänellä. — Mutta elkää kyselkö minulta, en *voi* vastata kysymyksiinne.

Sanaakaan sanomatta nousi Dika täti ja viittasi Spirealle seuraamaan itseään sänkykamariin. Lapset vetäytyivät pelästyneinä ja hämmentyneinä tyttöjen huoneesen, josta alkoi kuulua puhelua ja surinaa, ikäänkuin mehiläispesästä. Kaikki puhuivat yhtäkaa, jotkut koettivat toteen näyttää omaa, toiset Spirean viattomuutta, toiset taas ihmettelivät, josko hän todellakin oli tehnyt *sen* ja mikä rangaistus hänelle määrättäisiin. Kamilla itki katkerasti, jopa antoi Masselle korvapuustin, kun tämä arveli, että Spirea ehkä oli tyrkännyt hyllyä, kun hän oli noussut pianon tuolilta. Vasta kun tyttöjen piti mennä kouluun, — heillä oli lisätunti jälkeen puolenpäivän — näyttäytyi Spirea jälleen, itkettyneenä, mutta tyynenä ja rauhallisena. Kukaan ei uskaltanut häntä puhutella ja koko iltapäivä kului raskaan mielialan vallitessa. Jälestäpäin saivat lapset tietää Dea tädiltä, joka oli enemmän puhelias, ettei Spirea ollut tahtonut mitään vastata Dika tädin kysymyksiin, vaan innokkaasti pyytänyt, että saisi olla rauhassa. Jonkun ajan kuluttua tulisi kyllä muka kaikki ilmi.

Kamillan seikkailu.

Koko viikon vallitsi sama ikävä mielentila muinoin iloisessa joukossa. Potaatit ja paistettu puuro illoin aamuin nielaistiin kyllä yhtä halukkaasti kuin ennenkin, mutta Kamillan sukkeluuden lähde oli kuivunut, eikä pöydässä enää kuulunut mitään iloista mahtisanaa. Dea täti oli suruissaan, Dika täti katseli useasti tarkkaan Spireaan sekä ylläpiti ankaraa vaitioloa. Spirea näytti pysyvän hiukan erillään kaikista muista, mutta oli tyyni ja lempeä kuin ennenkin, kun hän oli yhdessä heidän kanssaan. Lasten puhellessa tästä salaperäisestä tapahtumasta kiinalaisen suhteen, vakuutti Fritz nenä pystyssä, että ennen saisi häntä uskomaan, että hän oli varastanut omat korvansa, kun että Spirea oli syyllinen. Svante, joka oli ritarillinen ja hajamielinen, unhotti ehtimiseen koko jutun. Eufrosyne oli samaa puolta kuin Fritz ja Masse oli yksimielinen Kamillan kanssa. Kasse

taas sai välistä vilkkaimpien mielet kuohumaan ja veret miltei kiehumaan, hän kun matemaattisella tarkkuudella laskei milloinka ja kuinka vähäisessä ajassa asia olisi voinut tapahtua.

Tänä surkeana aikana käyttäytyi kumminkin koko pieni yhteiskunta mallikelpoisesti. Kukaan ei unhottanut kumartamista, niaamista, kiittämistä sekä käydä hiljaa ovissa. Tapahtuipa sekin kumma, että kun Fritz Amatus tapansa mukaan kaasi jotakin pöytäliinalle, hän varsin kohteliaasti lausui: — anteeksi, täti hyvä! — joita lausetapoja siihen saakka ei ollut hänen sanakirjassaan löytynyt.

Mutta samaten kuin monet ihanat, lämpimät kesäpäivät usein päättyvät aika ukkosen ilmaan, tapahtuu myöskin, että pitkällinen päiväpaiste nuorten kesken muuttuu rajuilmaksi. Tilhisten pesä ei ollut mikään poikkeus tästä, eikä aikaa-kaan, ennenkuin rajuilma tuli.

Kamillalla oli luokkatoveri ja hyvä ystävä, nimeltä Perpetua Petterkvist, joka oli vuotta nuorempi häntä. Perpetuan parhaan paperinuken, kreivitär Sdalia Romarhjertan, piti nyt viettää häitä vapaaherra Kurt von Adeler'in kanssa ja Kamilla kutsuttiin häihin oikein kutsumuskortilla. Kamilla juoksenteli ihastuneena ympäri koko talon, näyttäen korttiaan, hänen täytyi näyttää sitä yksin Pullosenkin, — rengin — vaimolle. Sitten pukeutui hän parhaaseen siniseen mekkoonsa ja lähti häätaloon, johon jo neljä muuta Perpetuan koulutoveria oli saapunut. Siellä oli erinomaisen hauskaa. Morsiamella oli valkoinen silkkipaperinen

hame, pitsitettyinä ja koristettuna ja sulhanen (joka ennen oli ollut miespalvelijana muotilehdessä), oli puettu kenraalin univormuun, rinnassa iso tähti. Nekkuja ja karamelleja tarjottiin ja hääväki tanssi komean soittimen mukaan. Kun kello löi yhdeksän, piti Kamillan lähteä kotiin, mutta samassa kutsui Perpetuan äiti lapsia ruokasaliin teetä juomaan. Sen jälkeen täytyi Perpetuan soittaa Kamillalle uutta soittokappaletta ja vielä sitten ei Kamilla malttanut olla katselematta erästä Alcott'in uusinta kertomusta. Kuinka kävikään, niin löi kello kymmenen, ennenkuin hän muisti jäähyväisiä heittää.

— Voi, mitähän nyt sanookaan Dika täti? — huudahti Kamilla, kun kuuli nuo kymmenen hirveää lyöntiä. Ajattelepas, jos en pääse sisään, jos ovat jo panneet portin kiinni! Dika täti sanoi niin vakavasti, että minun piti olla kotona kello yhdeksän.

— Elä huoli, minä saatan sinua, — lohdutti Perpetua. — Jos juoksemme aika kyytiä, pääsemme kotiin viidessä minuutissa. Tule! —

Jos Perpetuan äiti olisi tämän tietänyt, niin ei hän tietysti olisi laskenut noita kahta tyttöä ulos niin myöhään iltasella. Mutta nytpä oli hän sattunut menemään pienokaisten luo lasten kamarisiin, eikä aavistanut, että Kamilla ja Perpetua ääneti ja vikkellään juoksivat pimeää katua myöten Tilhiläisten nurkkaan.

Kas tuossa nyt olikin jo se nurkka!

— Hyvästi, hyvästi, kyllä minä nyt jo osaan.

Kiitoksia vaan saattamasta! Portti on auki... eikä, odotahan hiukan, elä mene! Perpetua, mitä minä teen! — Portti on kiinni!

— Etkö saata kolkuttaa?

— Ei, ei, silloin herää koko talo. Dika täti suuttuisi niin hirveästi!

Mikä nyt neuvoksi? Kaikki oli hiljaa. Portin lukko vastusti kaikkia ponnistuksia. Katu oli autio ja tyhjä, mitäpä jos jotakin pahaa heille tapahtuisi! Tyttöjen sydämmet sykkivät melkein kuuluvasti ja he katselivat neuvottomina toisiinsa. Silloinpa juolahti hyvä aate äkkiä Kamillan päähän. Hän juoksi tyttöjen ikkunan alle ja heitti kourallisen hiekkaa ruudulle. Spirea ei koskaan nukkunut raskaasti, kyllä hän kuulisi. Hetki kului; sisältä ei näkynyt mitään elon merkkiä. Ajuri ajaa rämähytti ohitse, kaksi kissaa naukui naapurin pihassa, siinä kaikki. Kolme kertaa sai Kamilla heittää hiekkaa vasten ikkunaa, ennenkuin uudin vedettiin hiukan ylös ja pienet levottomat kasvot näkyivät ikkunassa.

— Spirea! — huusi Kamilla hiljaa.

Nyt vedettiin uudin ihan ylös, ikkuna avattiin ja Spirea isoon huiviin käärittynä tirkisti ulos.

— Spirea, Spirea kulta, kuinka pääsen sisälle, portti on kiinni?

— Odota hiukan, minä pyydän portin avaimen Miinalta.

— Ei, ei, Dika täti herää varmaan. Minä kiipeän ikkunasta...

— Sitä et voi. Odotas, minä vaan pistäydyn avainta noutamaan . . .

— Elä, elä, Spirea, rukoili Kamilla levottomana, — anna minun *koettaa* tulla ikkunasta . . . ei, se on liian korkea . . . mitä minä teen? Malthan, Spirea, pistä minulle tänne tuoli . . . sukkelaan, sukkelaan, joku voisi tulla . . .!

Spirea hiipi hämmästyneenä ympäri huonetta sukkasillaan, peläten koko ajan, että kylmä yöilma voisi vahingoittaa tai herättää Eufrosyneä. Vihdoin löysi hän vankan puutuolin ja laski sen alas ikkunasta. Mutta voi, tuoli oli liian matala, Kamilla ei ylettänyt, vaikka nousi seisoalleen tuolille.

Rohkeus väheni häneltä taas. Vaan silloin huudahti Perpetua, joka tavallisesti oli kekseliäs: — nytpä tiedän keinon! — asettui polvilleen tuolille ikäänkuin kameeli ja kuiskasi hyvin toimesaan: — kas nyt, nouse selkääni, Kamilluschka, nouse vaan, kyllä se kestää!

Kamilla päätti *koettaa*. Ja selkä kestäikin, mutta eipä kestänyt tuoli. Sillä juuri kun Kamilla iloisena aikoi kiivetä sisään ikkunasta, katkesi tuolista toinen takajalka ja kameeli sekä Kamilluschka putosivat suinpäin maahan. Kamilla sai kuhmun otsaansa ja kameeli valitti, että jalka oli mennyt sijoiltaan. Spirea väänteli käsiään ikkunassa, osaksi naurusta, osaksi levottomuudesta, laski alas toisen tuolin, jolla ensin nostettiin ylös edellisen jäännökset ja sitten uudistettiin koe. Hetken heiluivat Kamillan jalat kirjavine suk-

kineen avuttomina ilmassa, mutta pian Spirea sai hänet vyötäisistä kiinni ja hilasi hänet sisälle. Jos hän olisi tietänyt, kuka kaukaa katseli tätä voimistelutempua, ei hän ehkä olisi niin ylpeästi huutanut alas Perpetualle: — no, kiitos nyt, sulosuu! Hyvinpä onnistui!

Perpetua nyökäytti päätään, heilutti hattuaan ja pötki tiehensä.

Ani varhain seuraavana aamuna, ennenkuin Miina oli ennättänyt asettaa kahvikuppeja tarjottimelle, jonka hänen oli tapa kello 6 säntilleen viedä sisälle neitien luo, kolkutettiin keittiön ovea ja eräs mies pisti ovesta kirjeen ja kääryn, osoitetuina neiti Konkordia Tilhiselle. Miina kiirehti kaatamaan kahvia kuppeihin, pani kirjeen tarjottimelle ja otti käärynkin mukaansa.

Dea täti, puettuna yömyssyyn ja toppanuttuun, kastoi tyytyväisenä korppuaan kahviin, kun samassa säikähtyi siitä, että sisarensa, joka silmälasit nenällä oli lukenut kirjeen, löi kätensä yhteen ja huudahti: — mitä ihmeitä ja kummia nyt taas kuuluu! —

— Mikä on? — kysyi Dea täti levottomana ja pudotti kahvissa pehmitetyn korpun puhtaalle raidilleen.

— Kas tuossa, lue itse! Tämä ei voi olla kuin erehdystä!

— Ja Dika täti nieli tyyllä katseella kahvipisaransa sekä varustautui nousemaan vuoteelta.

Kirje kuului:

»Neiti Konkordia Tilhinen.

Kun minä eilen illalla kello yhdentoista aikana kävelin asuntonne läheisyydessä, huomasin kaksi henkeä, jotka nähtävästi tekivät merkkejä jollekulle Teidän kunnioitettavassa talossanne asuvalle. Hetken kuluttua aukesi ikkuna ja vilkas keskustelu alkoi, jota en kuitenkaan kaukaisuuden tähden voinut kuulla. Sitten laskettiin alas ikkunasta joku esine. Rupesin aavistamaan murto-
varkautta ja käännyn poliisia hakeakseni, mutta sitä ei ollut lähitienoilla. Samassa huomasin minä, että toinen varkaista kiipesi sisälle ikkunasta, jota vastoin toinen lähti pois juoksujalassa, arvattavasti saaliin kanssa. Sillä kun minä sitten lähestyin paikkaa, jossa rikos oli tapahtunut, en löytänyt mitään paitse nämä kaksi esinettä, jotka minun täten on kunnia lähettää Teille, toivossa että ne voivat johtaa Teitä varkaiden jälille.

Erinomaisella kunnioituksella
nöyrimmästi

EUSEBIUS PILLERI

D:r Pharmacie.

— Mitä tämä merkitsee? — huudahti Dika täti, joka nyt oli avannut kääryn ja veti esille tuolin jalan ja rutistuneen hatun, — mitä tämä merkitsee? Yksi ruokasalin tuolin jalka . . . ja hattu . . . mies ei varmaankaan ole aivan täyspäinen!

— Pidetäänhän apteekkari Pilleriä hyvinkin kunnioitettavana miehenä, — keskeytti Dea täti painolla.

— Pidetään kyllä, mutta hänellä mahtaa olla joku vika päässä, — intti Dika täti. — Murtovarkautta? Ja mekö emme olisi mitään kuulleet . . ?

— Niin, olisihan edes Mabelle herännyt . . .

Ja mistä hän on saanut käsiinsä ruokasalin tuolin? Tämä ei ole ikinä rehellisesti tapahtunut.

Dea tädin hellä sydän täytyi surullisilla aavistuksilla. Hän pudisti päätään. — Tyttöjen kamarista ei kuulu hiiskahdustakaan. Kunpa vaan lapsirukat, eivät viruisi vuoteillaan murhattuina, — lisäsi hän miltei itkien.

— Tässäpä ei auta nyt itku, vaan *toimia* tässä täytyy, — vastasi Dika täti ja sitoi päättäväisen näköisenä paksun harmaan alushameensa nauhat. Viiden minuutin kuluttua kulki hän Miinan ja Katrin saattamana kaikkien huoneiden läpi, tutki kaikkea ja kaikkia, herätti niitä, jotka vielä nukkuivat ja säikähdytti niitä, jotka jo pukivat päälleen. Murtovarkautta? Kolme varasta? Poliisi? Massen, Eufrosynen ja Fritz Amatuksen sydämet sykkivät iloisesta odotuksesta. Mutta kun Spirea ja Kamilla vihdoinkin pääsivät selville asiasta, kohtasivat heidän katseensa toisiaan. Spirea näytti olevan pahoillaan, Kamilla lensi tummanpunaiseksi ja kääntyi pois päin.

— Kamilla sinä teet väärin kun et kerro Dika tädille koko asiaa.

— Sitä ei *sinun* tarvitse minulle sanoa, joka et itse tahtonut tunnustaa! — vastusti Kamilla kiivaasti.

Seuraavassa silmänräpäyksessä katui hän kuitenkin katkerasti sanojaan, sillä kun hän kiersi käsivartensa Spirean kaulaan ja pyysi anteeksi, suuteli häntä kyllä Spirea, mutta huokasi: — sinäkin siis luulet minua syylliseksi . . . valhetelijaksi ja pettäjäksi . . . ?

— En, en, — huusi Kamilla tuskallisesti, — en ole sitä koskaan uskonut.

— Jos voisin tätä jollakin lailla ymmärtää, — päivitteli Dika täti, puhuen oven takana Miinalle.

— Kukaan ei ole mitään kuullut eikä nähnyt. Mutta — entä tuolinjalka? Ja ruokasalin tuoleista puuttuu yksi. Eikö kukaan todellakaan ole kuullut mitään melua tänä yönä?

Hän astui nyt tyttöjen kamariin, tuolin jalka toisessa kädessä, hattu toisessa ja yömyssy toisella korvalla. Kun Kamilla näki Dika tädin, joka muuten niin ankarasti noudatti kaikkea järjestystä, tämmöisessä tilassa, purskahti hän nauramaan. Spirean rukoilevat katseet saivat hänet kuitenkin tyyntymään, hän astui suoraan Dika tädin luo ja tunnusti koko asian.

— Nyt täytyy minun istautua, — sanoi Dika täti, puoleksi huvitettuna puoleksi suuttuneena tuosta odottamattomasta uutisesta. — *Sinä . . .* sinä ja Pernilla olette siis . . .

— Perpetua, täti kulta, — oikaisi Kamilla.

— Sinä ja Perpetua olette siis kiivenneet ikkunasta, särkeneet tuolin, polkeneet rikki hyvän hattusi sekä juosset kuin kaksi kummitusta keskellä yötä läpi katujen! En olisi uskonut että Pernilla . . .

— Perpetua, hyvä täti!

— Että Perpetua oli semmoinen. Ja mitä nyt sanoo Pernillan äiti . . .

— *Perpetua* on hänen nimensä, täti rukka.

— Se on yhdentekevä! Minä kutsun häntä Pernillaksi, sitä on helpompi muistaa. Niin, mitä minun pitikään sanoa . . . ? Se on todellakin niin kuin Dea sanoo, että se, joka pitää koululapsia luonaan, sillä on hirveä edesvastaus.

Kun Dika täti oli ennättänyt hiukan tointua ja suonut anteeksi katkerasti katuvalla Kamillalle, päätti hän rauhoittaa apteekkaria murtovarkauden suhteen ja lähetti hänelle seuraavan kirjeen:

»Korkeasti kunnioitettava Herra Apteekkari Pilleri.

Samassa kuin minulla on kunnia kiittää Teitä kohteliaisuudestanne, kun ilmoititte minulle murto-varkaudesta rehellisessä talossani, saan minä täten ilolla antaa Teille tiedon siitä, että varas olikin yksi luonani asuvista koululaisista, joka ovien kiinni ollessa kiipesi sisään ikkunasta, sillä luval-lisella aikomuksella, että saisi muutaman tunnin lepoa omassa vuoteessaan. Hän on tunnustanut, katunut ja hänelle on anteeksi annettu. Rikki-näinen tuoli korjataan kohta. Vielä kerran saan

kiittää siitä tarkasta huomiosta ja kohteliaisuudesta, jonka olette osoittaneet ja piirrän syvimällä kunnioituksella

Konkordia Tilhinen.»

Päivällispöydässä ei osattu paljon muuta puhua kuin Kamillan hauskasta seikkailusta. Masse oli piirustanut koko tapahtuman ja salaa pistänyt paperin Kamillan lautasen alle.

— Kuinka te uskalsitte mennä yksinänne kotiin pimeällä, — irvisteli Kasse. — Jospa olisi tullut poliisi vastaan . . !

— Ja vienyt teidät putkaan; jatkoi Eufrosyne kiiluvin silmin.

— Olisipa ollut somaa, jos meidän tänään olisi täytynyt panna ilmoitus Hufvudstadsbladet'iin, — arveli Dika täti silmää iskien.

— Ja ehkä saaneet maksaa löytöpalkkaa, — huokasi Dea täti.

Kamilla oli sekä nolostunut että huvitettu, kuin niin suurella määrällä oli kiinnittänyt itseensä yleisen huomion. Massen piirustusta katseli jokainen ja paljon naurua se herätti.

Epäselvällä taustalla nähtiin ikkuna ja siitä oli heilumassa kaksi valkoista säärtä. Hattu ja nenä alempana osoittivat toisenkin henkilön läsnäoloa. Kaikki muu oli vaan mustaa kuin Egyptin pimeys.

Kaikki nauroivat paitse Spirea, joka yhä pysyi vakavana ja surumielisenä. Jos kohta toverit eivät epäilleet häntä, katselivat he kuitenkin väliin hiu-

kan arasti häneen ja ikäänkuin vierastelivat häntä. Hänen käytöksensäkin tuntui heistä välistä oudolta. Joskus meni hän ulos, ei tahtonut ketään mukaan ja viipyi kauan poissa. Joskus vaipui hän syviin mietteisiin iloisimman leikinkin kestäessä. Entä sitä surullista katsetta, jolla hän vastasi kaikkiin kysymyksiin!

Myöhemmin samana päivänä, jolloin Dika täti oli kirjoittanut apteekkari Pillerille, soi kello ja apteekkari itse omassa kokeassa persoonassaan tuli talossa käymään. Hän oli pieni ja laiha, siristelevät mutta suopeat silmät ja kovin kohtelias käytökseltään. Spirea istui salissa läksyjään lukien, koska Kamilla tyttöjen huoneessa kuulusteli Eufrosyneä ja Fritz Amatus oli jostakin toisesta syystä myös vetäytynyt sinne kirjoineen karttoineen.

Kun Dika täti astui sisälle vieraansa kanssa ja kohteliaasti pyysi häntä istumaan, lensi Spirea tulipunaiseksi ja hän kokosi hätäisesti kirjansa hiipiäkseen pois kenenkään huomaamatta. Dika täti meni käskemään Miinaa kahvia keittämään ja juuri samassa kun Spirea apteekkarin selän takana aikoi hiipiä tiehensä, kääntyi tämä ja otti askeleen häntä kohti, näytti iloisesti hämmästyvän ja ojensi hänelle kättä. Fritz Amatus kuuli hänen ystävällisesti sanovan: — kas, neitihän se on! Toivon teidän jo löytäneen ihmeitten tekijän ja . . .

Äkillinen rukoileva katse keskeytti hänet ja ennenkuin hän pääsi jatkamaan, oli Spirea poistunut. Fritzkin vetäytyi toiseen huoneeseen, ja kovasti häntä arvelutti, kun oli kuullut tuommoisia

salaperäisiä sanoja. Mitä salaisuuksia saattoi Spirealla olla ventovieraan herran kanssa? Missä tekemisessä saattoi hän olla »ihmeitten tekijän» kanssa? Oliko hän ehkä sairas? Fritz Amatus tunsi ritarillisen sydämmensä käyvän levottomaksi. Mutta ei *hän* kaikessa tapauksessa tahtoisu urkkia Spirean salaisuuksia.

Kaisaniemellä.

Eufrosyne Tähtinen oli äidiltään saanut lähe-
tyksen kotona leivotuita mesileipäsiä ja päätti
panna toimeen pidot. Eräänä lauantain iltapäivänä
maaliskuussa, kun oli pari astetta kylmää ja mäet
Kaisaniemellä *) olivat ihan jäisiä, kutsui hän luok-
katovereitaan Annia, Selmaa, Heddiä sekä Perpe-
tuaa ja Kamillaa mäenlaskuun Kaisaniemelle.
Spirea jäi kotiin, vaan muut lähtivät iloisina ja
juhlatuulella määrättyä kelkkamäkeä kohti, jokainen
vetäen jälessään »Mustia», »Pelleä» tai »Kettua»
tai mikä minkinnimistä kelkkaa. Eufrosynellä oli
hyvästi täytetty laukku toisella käsivarrella ja toi-
sella veti hän kelkkaansa »Iloa», joka oli hiukan
ruostunut kesällä ja nyt teki melkoista vastarintaa.

Mäelle tultua näkivät he, että ennen heitä
oli sinne ennättänyt muutamia lyseolaisia.

*) Eräs puisto Helsingissä.

— Hyi, kuinka ikävää! — huudahti Kamilla. Nyt täytyy meidän hakea itsellemme toinen mäki.

— Eikö mitä, tämä on kaikista paras, — sanoi Eufrosyne, — sovimmehan nyt täällä poikain kanssa.

— Mutta kuinka uskallamme syödä mesileipiä heidän nähden, — ihmetteli Selma.

— Me käännyimme heihin selin! Ja sitä paitse ennättävät he mennä tiehensä senkin seitsemän kertaa, ennenkuin me rupeamme syömään.

Eufrosynten levollisuus tarttui toisiin ja he päättivät jäädä siihen paikkaan. Kamilla pani asian alulle siten, että äkkiä heittäytyi kelkalle ja laski menemään semmoista kyytiä, että jääsirpaleet sinkoilivat ympärille. Toiset seurasivat, muuttamat vatsallaan, toiset siroasti poikkipuolin kelkkaa, kaikki reippaina ja rohkeina, vaikka koko ruumista tärisytti nopea kulku.

Ei huolituttu yhtään pojista, huudettiin heille vaan välistä kohteliaasti: pois tieltä! kun nämä eivät joutuneet kylliksi sukkelaan. Mutta pojilla näkyi olevan enemmän halua tekemään tuttavuutta tyttöjen tai ehkä oikeammin heidän eväspussinsa kanssa. Yksi heistä tarjoutui vetämään ylös Kamillan kelkkaa, mutta sai kiellon. Toinen nosti maasta Annin puhkion, jonka hän oli pudottanut ja toi sen hänelle. Kolmas ajoi Selman ohitse, jolla sivumennen sanoen oli melkoisen suuri nenä ja huusi hänelle samassa: — tehkää hyvin ja kääntäkää pois nenänne, että pääsee sivuamaan!

Tämä viimeinen pisteleväisyys harmitti tyttöjä ja he päättivät selvällä ylenkatseella ran- gaista noita nokkaviisaita nuorukaisia. Kun sen- tähden yksi heistä, kulkiessaan mäkeä ylös, koetti alottaa keskustelua Eufrosynen kanssa, ei tämä vastannut sanaakaan. Nuori herra suuttui nyt vuorostaan ja päätti kostaa. Kun Eufrosyne seu- raavan kerran kiiti hänen ohitsensa, oli hän varoil- laan ja sieppasi hänen päästään lakin varsin tai- tavasti sekä lähti juoksemaan portista ulos kadulle, riemuitsevien, hurraavien toverien seuraamana.

Tytöt seisoivat neuvottomina ja hämmästy- neinä ja Eufrosyne kuohui vihasta. Hän hyök- käsi rosvoa takaa ajamaan, milloin uhaten milloin rukoillen, mutta tämä oli jo päässyt liiksi edelle. Hän katosi ja hänen kanssaan Eufrosynen ihka uusi, valkoinen kaniininnahkalakki.

— Nytpä vasta kummia nähtiin, — huudahti Kamilla, kun Effi punaisena ja hengästyneenä palasi ajosta. — Kuinka nyt pääset kotiin lakit- tomana?

— Ei ole hätää, — vastasi Effi, jonka huo- lettomuus ja hyvä luonto vähitellen pääsivät voi- tolle, — minä sidon pienen huivini päähän.

— Et sinä tohdi mennä siten katuja pitkin...

— Enkö tohdi? Sen saat kohta nähdä. Mitä minä siitä! Mutta nyt emme enää anna noitten ilkeiden poikien häiritä itseämme. Tulkaa, niin lohdutamme itseämme mesileipäsillä.

— Effi alkoi tarjota tovereilleen, jotka istui- vat kelkoillaan hänen ympärillään.

— Sinäpä et ole milläsikään, — tuumasi joku tyttöistä. — Jospa se olisi ollut *minun* uusi lakkini, niin itkisin harmista.

— Ja se se sitten auttaisi, — nauroi Effi. — Minäpä sanon teille, etten kärsi tyttöjä, jotka aina itkeä tillittävät. Minä aijon mennä poliisikamarille ja ilmoittaa asian.

— Poliisikam . . . puhkesivat tytöt hämmästyneinä sanomaan. — Kenenkä kanssa?

— Yksinäni tietysti, ellei teillä ole halua tulla mukaan. — Ja Eufrosyne nousi päättäväisen näköisenä. — Meidän täytyy lähteä nyt, että ennätän käydä siellä sivumennen. Lupasin tädeille olla kotona kello seitsemän.

Tytöt korjasivat hiussuortuvat lakkien alle, laittelivat huivien rusetteja ja pudistivat lumen toinen toisestaan. Eufrosyne sitoi pienen vaaleansinisen huivin pyöreitten, kuumentuneiden kasvojensa ympäri ja kulki tyttörivin etunenässä pitkin Mikonkatua, huolimatta niistä ihmettelevistä katseista, joita yksi ja toinen heitti häneen.

Aléksanterinkadun nurkalla tuli heitä vastaan Fritz Amatus, joka oli käynyt apteekissa ostamassa itselleen lakritsia sunnuntairuuaiksi.

— Minnekä sitä nyt ollaan menossa? — kysyi hän ihmetellen, kun näki Eufrosynten huivi päässä.

Kaikki tytöt kiiruhtivat yht'aikaa kertomaan julmasta tapauksesta ja Fritz Amatus oli kylliksi oikeutta harrastava asettumaan heidän puolelleen.

— Malttakaahan, kun minä saan sen rosvon kiinni, — sanoi hän ritarillisesti ja katsoi synkästi

kahteen viattomaan poikaan, jotka juuri katosivat nurkan taakse. Hän tarjoutui sitten seuraamaan Eufrosyneä poliisikamarille, sekä oli erittäin hyvillään, kun huomasi millä kiitollisuudella muut tytöt vastaanottivat tämän tarjouksen, he pelkäsivät näet Effin puolesta. Senaatin torilla he erosivat toisistaan ja Kamilla meni kotiin edeltäpäin kertomaan tapauksesta.

Eipä Fritz ja Eufrosyne kauas ennättäneet, ennenkuin jälkimmäinen äkkiä seisahtui ja tarttui Fritz'in käsivarteen. — Tuossa hän on, — kuis-kasi hän kiivaasti, — juuri tuo . . . Etkö näe, tuo, jolla on niin isot korvat . . . Tuossa pilkistääkin jotakin valkoista hänen taskustaan . . . se on ihan varmaan minun lakkini . . .

— Tuoko? Sehän on Kalle Blomstén! Sepä veijari! Kyllä minä lakin siltä sieppaan, siitä saat olla varma!

Fritz kahlasi pitkin askelin luulotellun varkaan jälkeen ja Eufrosyne seisahtui erääseen porttikäytävään näkemään, kuinka kävisi. Hän huomasi, että Fritz saavutti pojan ja että hän uhkaavalla liikkeellä vaati häneltä lakkia takaisin.

Kalle Blomstén näytti kummastunutta ja vihaista naamaa. Fritz seippasi hänen taskustaan sen valkoisen esineen ja sai korvalleen vaivastaan. Effi näki jotakin vierivän ulos lakista, näki poikien kumartuvan alas poimimaan niitä, näkipä Fritzin lopuksi lyövän kättä Kallelle ja kääntyvän takaisin jotenkin nolona.

— No, *eikö* se ollutkaan minun lakkini? —
kysäsi Eufrosyne pahaa aavistaen.

— Eikä, kun pussillinen mantelia ja ne vie-
rivät kudulle, kun minä repäsin pussin. Kalle
suuttui ja minun täytyi pyytää häneltä anteeksi.
Mutta sepä olikin kaikki sinun syysi, tytöt ovat
aina niin kiven kovaan varmat tuhmuuksistaan.

Fritz oli suuttunut ja Eufrosyne nolo. He
astuskelivat äänettäminä rinnakkain poliisikama-
rille, jossa eräs poliisi hyväntahtoisesti kuunteli
heidän kertomuksensa rosvoamisesta Kaisaniemellä
ja lupasi hankkia heille takaisin kadonneen lakin.
Kello löi seitsemän. Fritz ja Effi kulkivat aika
vauhtia kotiinpäin läksyjä lukemaan. Etehiseen
astuttua tuli Kamilla heitä vastaan, Dika tädin
ketunnahkaturkkiin käärittynä, päässä Eufrosy-
nen kaivattu lakki.

— Mitä, — mitä se merkitsee?

— Effiltä jäi suu auki kummastuksesta.

— Mi-tä? . . . Oletko sinä löytänyt sen? —
puhkui Fritz ja heitti päältään päällystakin.

— Ei, mutta sano, *mistä* olet sen löytänyt?

— Kamilla suvaitsi vihdoin vastata. — Ko-
tiin kulkiessani kuulin kiireitä askeleita takanani.
Minäkin rupesin kulkemaan kiireemmästi, enkä
tohtinut yhtään kääntyä, mutta *tunsin*, että joku
mies ajoi minua takaa ja minä aloin jo oikein
pelätä . . .

— Entä sitten? . . .

— Niin, ja sitten kuulin jonkun huutavan:
»neiti, seisahdukaahan neiti!» Ja kun käännyn,

näin pitkän poikanulikan kahlaavan jälessäni, yksi niistä, jotka olivat mäessä, mutta ei rosvo. Hän tuli hyvin kohteliaasti luokseni, antoi minulle lakin ja pyysi anteeksi toverinsa puolesta. Minä annoin hänelle pienen sopivan saarnan syylliselle vietäväksi ja me erosimme hyvässä sovussa.

Lasten laveasti puhuessa Effin seikkailusta, soi kello ja Miina pisti hämmästyneenä päänsä ruokasalin ovesta.

— Täällä on eräs ryssä, joka kysyy Fritziä.

— Se on Kostja! — huusi Fritz ja syöksi etehiseen suoraan erään nuoren venäläisen sotamiehen syliin, joka nauraen ja itkien syleili häntä, huudahtaen kerta toisensa perästä: — voi sinua ritz Konstantinovitsch, voi sinua Fritz Konstantinovitsch! — Sitten alkoi heidän kesken vilkas keskustelu. Muut koululaiset, jotka kokoontuivat heidän ympärilleen, eivät kuitenkaan ymmärtäneet yhtään sanaa, he vaan tuijottivat suu auki Fritziin, kun tämän kieli niin sukkelaan kääntyi sanomaan itsch ja atsch, mutschi, putschi ja murremutschi. Jäähyväisiä sanoessa veti tuo hyväntahtoinen palvelija varovasti taskustaan pussillisen prenikoita sekä ruudukkaisen pumpulisen nenäliinan, josta otti esille kauniin posliinisen pääsiäismunan. Ilosta ädehtien antoi hän tämän Fritz'ille, suuteli häntä kumpaisellekin poskelle, niinkuin Venäjällä on tapana, ja meni tiehensä.

— No, Fritz Konstantinovitsch, — sanoi Masse, — jos enää ollenkaan osaat puhua ruotsia

tai suomea, niin kerro meille mitä te puhuitte. Toimita meille käännös!

— Hän sanoi, — mumisi Fritz, joka juuri oli puraissut prenikan poikki, — että hän oli poliisimestarin luona, jolle oli tuonut kirjeen isältä. Kun hän näki minut siellä, tuli hän levottomaksi ja tuli tänne kuulustelemaan. Hän on hirveästi hyvä tuo Kostja ja osti minulle matkalla nämä prenikat.

— Jospa minunkin isälläni olisi semmoinen palvelija, — tuumasi Masse, vastaanottaessaan osansa makeisista, joita Fritz runsaasti jakeli. Ilta-päivä lopetettiin tavallisuuden mukaan läksyjen lukemisella ja paistetuilla potaateilla illalliseksi.

Serenaadi.

Svante Pingelbom kävi tanssikoulussa. Hän harjoitteli ahkerasti seisomista, kävelyä, kumartamista ja tanssia, sillä hänellä oli muuten tapana käydä varpaat sisäänpäin käännettyinä ja tiesi äitinsä tulevan hyvin iloiseksi, jos hän luopuisi tästä rumasta tavasta. Sitä paitse toivoi hän vihdoin kesällä saada tanssia neitien Pärönbled'ien kanssa kylpytanssiaisissa Lovisassa. Nämä neidit olivat aina tähän saakka nauraen kieltäytyneet tanssimasta hänen kanssaan, koska hän muka valssissa vei väärään suuntaan ja sotki temput franseesissa.

Tanssikoulussa kävi kaikenlaisia tyttöjä ja poikia, kauniita ja rumia, kömpelöitä ja notkeita, semmoisia, jotka oppivat tanssimaan ja semmoisia, jotka eivät oppineet. Tytöistä ihailtiin enin erästä nimeltä Emelie Dentsch, joka kävi saksalaisessa tyttökoulussa ja käytti otsatukkaa. Hän oli hienosti puettu ja tanssi kevyesti kuin höyhen. Svante

ihaili häntä sanomattomasti. Hän ei malttanut olla uskomatta tätä Spirealle, sekä kertoi hänelle laveasti kaikki mitä tapahtui tanssitunneilla, — että hän oli tanssinut Emilien kanssa, mitä tämä oli sanonut ja sen semmoista.

Eräänä päivänä seisoivat muutamat Svanten vanhimmista luokkatovereista portailla kuiskailemassa, Svanten ohitse kulkiessa. He viittasivat hänet luokseen ja kertoivat aikomuksestaan. Sykkivällä sydämellä kuuli Svante nyt, että oli aikomus toimittaa serenaadi Emilie Deutsch'ille. Ensin piti yksinkertaisen kvartetin laulaa, mutta sitten tahtoi Kählfelt, eräs pitkä reaalikoululainen, laulaa soloa »Ich weiss nicht was soll es bedeuten» viulun säestäessä ja tähän tarvittiin Svante viuluineen.

Tämä ihan hurmautui ihastuksesta. Päästä mukaan serenaadin pitoon, — sepä vasta asia! Töin tuskin saattoi hän olla tästä puhumatta asuintovereilleen ja hänen sydämensä paisui ylpeydestä ja ilosta, kun hän ahkerasti harjoitti mukasoittoa, joka pian alkoikin sointua jotenkin hyvin paitse alku.

Vihdoin muuttui päivä tuoksi merkilliseksi illaksi. Svantea oli jo kauan aikaa sitä ennen kutsuttu Kählfeltin luo ja hän sai monilla varoituksilla varustettuna ottaa mukaansa portin avaimen.

Kello kymmenen seisoivat nuo viisi laulajaa sykkivin sydämin talon portilla, jossa Emilie asui; Svante kantoi rakkaan viulunsa mustassa serttinkipussissa kainalossaan.

Portti oli kiinni.

— Sen kyllä avasin, — sanoi Kåhlfelt. — He pelkäävät koirien tai varkaiden tulevan makkara-
puotiin.

— Makkarakopuotiin?

— Niin, onhan hänen isänsä makkarantekijä. Etkö sitä tiennyt? Mutta eipä siitä mitään, — me kiipeämme aitauksen yli.

Hiukan alakuloisena kiipesi Svante toverien jälessä; — viulu heilui kuin porsas säkissä. Hiljaa otettiin ääni ja alotettiin. Viulu oli huonosti viritetty ja antoi epävarman äänen; tenorilla oli tavallista enemmän ääni painuksissa, bassolla oli yskä. »Hiljaa, oi hiljaa», laulettiin niin hiljaa, että se kaikui kuulumattomille korville, mutta kun kvartetti lauloi viimeisiä tahtia »Kirkas tähti»-laulusta, kiskaistiin ikkuna auki ja eräs pää pilkisti ulos.

— Ala soittaa! Sukkelaan, hän on tuolla uutimen takana! — kuiskasi Kåhlfelt kärsimättömästi. Svante tarttui vapisevalla kädellä jouseen ja viulu alkoi naukua etusoittoa lauluun »Ich weiss nicht . . .», jonka jälkeen tenori yhtyi häneen. Heti sen jälkeen heitettiin ovi selälleen ja mies puettuna turkkiin ja tohveleihin hyökkäsi laulajien luo, purkaen sappeansa mitä eriskummallisimmalla suomenkielellä.

— Mitte kissannaukkujaisi teme on? Hyi häpee, lurjuset, ku heiritse kunno ihmisii öölle! Pojs paikkala tahi mine huuda poliis . . .!

Kåhlfelt alotti puolustuspuhetta ja Svante pisti sukkelaan viulunsa pussiin.

— Emilie? Mitte tekkemist' teille on Emilie kanssa? Pojs sukkila, tahi . . .

Melu oli saanut muitakin talossa asuvia liikkeelle. Makkarantekijän sällejä pitkissä esiliinoissa ja palvelustyttöjä isot huivit päässä. Kaikki puhuivat yht'aikaa, kukaan ei kuunnellut poikien selityksiä.

— Ne ovat katupoikia, jotka pitivät melua ja lauloivat rumia lauluja, — sanoivat jotkut.

— Varkaita ne ovat, jotka tahtoivat päästä puotiin kinkkujen kimppuun.

Kåhlfelt ja ne muut kolme laulajaa olivat sillä välin käyttäneet hyväkseen hälinää ja pötkineet kápälämäkeen kiiveten taaskin aituuksen yli. Mutta Svanten ponnistuksia esteli viulu, niin että juuri kun hänkin oli pois pääsemässä, veti hänet joku jaloista alas.

— Kas sitte joka hypi pois minu' kinkkuni kanssa! Mitte pussiss, kanalja? — Se oli makkaraherra, joka oli siepannut Svantea sääristä.

Räiskis! Siinä hän nyt makasi särkyneen viulunsa sirpaleilla! Hän loukkautui kipeästi pudotessaan eikä saattanut olla huutoa päästämättä.

— Poika parka, koskiko häneen? — puhui ystävällinen naisääni, sillä välin kun sällit nauraen katselivat Svanten vaivaloisia ponnistuksia päästä jaloilleen. Hänen otsastaan vuoti verta ja toinen käsivarsi tuntui ihan kuin olisi ollut poissa sijoiltaan.

— Tulkaa minun kanssani, niin sidon huivin päähänne, — jatkoi sama ystävällinen ääni. —

Mennään tänne »itkun parantajan luo», hän tietää kyllä neuvoja tämmöisillekin vammoille.

— Viuluni . . ! — valitti Svante, alakuloisena liikatessaan hyväntahtoisen vaimon jälessä. Mutta viulusta ei ollut kukaan tietääksensä.

Svante vietiin sisään pieneen, matalaan huoneeseen ja sai istua tuolille. Eräs mustaverinen mies, jota talon lapset kutsuivat »itkun parantajaksi», tutki hänen haavaansa, pesi sen ja pisti siihen laastaria. Hän vakuutti sen kyllä paranevan muutaman päivän kuluttua. Makkarantekijäkin tuli sinne tiedustelemaan, oliko jokin todellinen onnettomuus tapahtunut ja aikoi pistää muutamia vaskirahoja Svanten käteen, mutta tämä työnsi ne pois ylenkatseella. Svante-paran päättä pyörrytti, kun hän koetti nousta, mutta hän ikävöi kotiin omaan vuoteeseensa, jonka tähden pani viimeisetkin voimansa liikkeelle. Liivinsä taskusta löysi hän 50-pennisen, jonka tarjosi »itkun parantajalle» vaivasta.

Mennessään heitti hän katseen ympärilleen ja huomasi silloin että huone, jossa hän oli ollut, näytti hyvin kummalliselta. Se oli köyhä ja kurja suuressa määrin, mutta valossa, jonka levitti pieni huononlainen lamppu, näki hän, että ympäri huonetta kaikilla hyllyillä ja pöydillä seisoi kalliita kukkavaaseja, rintakuvia, kynttiläjalkoja ja koriste-kaluja pronssista ja posliinista. Ikäänkuin unessa luuli hän myös eräällä hyllyllä näkevänsä erään päättä nyökkäävän kiinalaisen, ihan samanlaisen kuin se, joka katosi Tilhis-tätien salista. Hän

oli kuitenkin nyt liijan hämmentynyt voidakseen ajatella tätä lähemmin. Pihalle tultua kokosi hän niin hyvin kuin pimeässä saattoi viulunsa palaset ja hiipi kovin alakuloisena ja suuttuneena ulos portista, jonka »itkun parantaja» hänelle avasi.

— Kummallinen nimi, — arveli hän itsekseen.
— Mitähän varten ne häntä niin kutsunevat?

Kun hän seuraavana aamuna heräsi omassa mukavassa vuoteessaan tutussa huoneessa Antin kadun varrella ja näki Fritz Amatuksen makaavan vatsallaan peite pois potkittuna, tunsii hän itsensä tyytyväiseksi. Millä ihmeen tavalla oli hän antanutkaan houkutella itseään moiseen tuhmuteen? Tuo kiittämätön Kählfelt ei ollut edes yrittänyt häntä auttaa, vaan pötkinyt tiehensä. Ja tanssikoulussa kysyi hän sitten huonosti peitetyllä ivalla, oliko makkarantekijä ottanut hänen viulunsa panttiin kinkun sijaan, jonka Svante muka oli varastanut. Pahinta oli kuitenkin että Emilie kauan veti suunsa hymyyn ja käänsi pois päätään, kun näki Svanten tulevan.

Pari päivää kantoi Svante yksin nöyryytyksen ja ikävän taakkaa.

Vihdoin uskoi hän kaikki surunsa Spirealle. Tämä kuunteli häntä lempeästi ja lohdutteli niin hyvin kuin taisi. Ei pitänyt olla millänsäkään, eihän hän ollut mitään pahaa tehnyt, ainoastaan . . . ainoastaan . . .

— Niin, olen saattanut itseni naurun alaiseksi, lausui Svante surkeasti.

— Mutta sepä on parempi tulla naurun alaiseksi, kuin tehdä pahaa.

Svante huokasi. Sydän keveni kuitenkin tunnustuksen tehtyä ja hän kertoi nyt lähemmin tapauksesta. Kun hän mainitsi miestä tuolla kummallisella nimellä »itkun parantaja», näki hän Spirean äkkiä punastuvan ja kääntyvän pois.

— Ja tiedätkö, kaikesta kummallisinta oli, että minusta ihan näytti . . .

Hän keskeytti puheensa äkkiä ja vaiken. Epäilykset Spirean suhteen, kiinalainen ja »itkun parantaja» kaikki pyöri hänen päässään yhtenä sekasotkuna.

— Svante hyvä, — sanoi Spirea ja tarttui hänen käteensä, — odota vielä hiukan, niin saat tietää kaikki. Sano minulle vaan numero ja kadun nimi, jonka varrella herra Dentsch asuu.

Miettiväisenä antoi Svante vaaditut tiedot ja koko päivän ajatteli hän sitten Spireaa ja päätti nyökkäävää kiinalaista.

Itkun parantaja.

Seuraavana päivänä meni Spirea kaupungille. Hän kulki nopein askelin, katseli tarkkaan katu-
jen nurkkia, eikä seisahtunut, ennenkuin saapui
kaupungin kaukaisimpaan osaan. Siellä meni hän
erääsen pihaan, seisahtui empien erään oven luo
ja luki nimen vanhasta nuhraantuneesta nimikor-
tista. Ilo kuvautui hänen kasvoilleen ja hän saat-
toi tuskin pidättää huudahdusta: vihdoinkin!

Se oli sama kummallinen huone, johon Svante
oli viety serenaadin jälkeen. Posliiniset ja ala-
basterivaasit seisoivat yhtä komeina siellä kes-
kellä köyhyyttä ja nyökkäävä kiinalainen, joka
kerran oli ollut neiti Melusina Riddersparren
omaisuutena, kumarsi vakavasti nurkassa.

Spirean katse säihkyi ilosta. Hän lähestyi
tummaveristä miestä, joka työskenteli rahilla
ikkunan luona ja huomattuaan Spirean hiukan
hämillään huudahti: — vai niin, neitikö se on!

— Minä olen hakenut teitä monta kertaa entisestä kortteeristanne, — sanoi Spirea mieltien, mutta siellä kerrottiin minulle, että te olitte menneet Pietariin. Kun sitten viimeksi siellä kävin, sanottiin teidän muuttaneen majaa, mutta kukaan ei tiennyt minne.

— Olinhan minä matkalla kuusi viikkoa, — vastasi mies tylästi, — mutta nythän olen jo kauan aikaa ollut kotona, vaikka ne tuhat pöllöt ovat hävittäneet lipun, johon olin heille osoitteeni kirjoittanut.

— Minä olen ollut niin levoton kiinalaisen tähden, jota lupasitte korjata määrättyyn päivään.

— Kukapa jaksanee kaikkia lupauksia muistaa! Mutta valmiinahan sekin on ollut jo monta viikkoa ja neiti saattaa nyt nähdä, ettei se ole mennyt pahaksi minun luonani. Se on kuin ihka uusi, ei silmälaseillakaan voisi huomata, mistä se on ollut rikki. Olipa sentähden koko lailla vaikeata korjata sitä.

Hän kääri kiinalaisen paperiin ja antoi sen Spirealle, joka maksoi ja meni. Kevein askelin kiiti hän Antinkadulle, jossa heti meni ajurin perheen asuntoon. Maiju oli yksin kotona soudattamassa pientä veljeään. Spirea otti pois paperin kiinalaisesta ja puhui iloisesti: — Tunnetko tätä herraa, Maiju? Tule nyt minun kanssani Dika tädin luo, niin kerromme koko asian.

— Voi, voi, uskallanko minä? — vaikeroi Maiju niin onnettomana, kuin jos häntä olisi uhattu

viedä vankilaan. — Dika neiti on niin ankara ja isä lyöpi minut pahanpäiväiseksi.

— Lörpötyksiä! Nyt et saa enää myöhistää sitä, — vakuutti Spirea. Olisihan se ihan viekkautta, jos ei nyt kaikkea kerrotaisi, eikä isäsi-kään enää voi olla niin kovin ankara, kun näkee että kiinalainen on ehyt taas. Tädeistä minä vastaan. Tule ylös keittiöön niin pian kuin voit.

Tuntia myöhemmin istui koko seurue hauskaasti salissa lampun ympärillä. Svante koetteli surumielisenä pianolla soittaa »Ich weiss nicht was soll es bedeuten» ja ajatteli viuluaan. Masse ja Kamilla ajattelivat arvoituksia lasten lehdessä. Kasse vuoli puulusikkaa uunin luona, Fritz piirusti hevosiä ja Eufrosyne pelasi »viidentoista peliä» kahden kesken itsensä kanssa. Mobelle makasi sohvalla sotkeutuneena Dea tädin lankaan ja tädit istuivat kumpikin nojatuolissaan, sukkaa neuloen ja puhellen puoliääneen keskenänsä.

Silloin aukeni ovi ja Spirea astui sisälle Maijun seuraamana, joka kantoi kääryä.

— Hyvät tädit, — alkoi Spirea. Hän näytti iloiselta, mutta ääni värähteli hiukan. — Minulla on teille jotakin kerrottavaa. Kuten muistatte, pyysin minä itselleni vähän aikaa, ennen kuin saattaisin kertoa särkyneestä kiinalaisesta ja nyt on hetki tullut, jolloin saatan kertoa kaikki.

Tuona onnettomana iltana menin minä saliin erästä kirjaa noutamaan ja löysin silloin Maijun eräässä nurkassa itkemässä. Hän oli särkenyt kiinalaisen, kun hänen piti nostaa äsken täyttä-

mänsä lampun paikoilleen. Hän väenteli käsiään ja kertoi, että häntä oli kielletty koskemasta mihinkään salin nurkkahyllyllä, mutta hän oli tehnyt sen auttaakseen Katria, koska Miina oli kipeä. Hän pelkäsi niin sinua, Dika täti ja isäänsä, joka löisi häntä, kun saisi sen tietää. Minä tahdoin mielelläni auttaa häntä, kun näin kuinka toivoton hän oli ja tiesin, että hän hyväntahtoisuudesta oli ollut tottelematon. Sentähden lupasin minä koettaa saada kiinalaista korjatuksi ja menin paikalla apteekkiin, jossa useasti kitataan vanhaa posliinia . . .

Tässä koetti nyt Fritz Amatukselle kirkas valo.

Mutta siellä eivät osanneetkaan sitä korjata. Apteekkari oli vaan hyvin ystävällinen ja neuvoi minua erään miehen luo, joka möi jonkunlaista posliinikittiä nimeltä »itkurohto . . .»

Svante näytti tässä saaneen vastausta tuhansille kysymysmerkeille.

. . . ja osasi korjata vaikeimpiakin vammoja posliini- ja lasitavaroissa. Tämä mies lupasi viikon sisään korjata kiinalaisen, mutta kun sitten menin sitä noutamaan, oli hän lähtenyt matkoille. Useita kertoja kävin häntä hakemassa, mutta aina turhaan. Oi, kuinka olin pahoillani. Tuskin löytyy yhtään ainoaa puotia koko kaupungissa, jossa en olisi käynyt, saadakseni toista kiinalaista ostaa. Semmoisia ei vaan ollut missään. Apteekkari sanoi myös, että se oli kallis kalu, jommoisia nykyjään harvoin nähdään. Vihdoin tulin Svanten kautta . . . (Svante punehtui ja katsoi ulos ikku-

nasta) . . . tietämään missä mies asui. Silloin menin heti sinne ja sainkin kiinalaisen. Ja tässä se nyt on. Annathan, rakas täti, anteeksi Maijulle, hyvä täti, hän on ollut niin pahoillaan.

Maiju itki hiljaa kasvot esiliinan peittäminä ja koko seurue istui äänettömässä odotuksessa.

— Tiedänhän minä, — jatkoi Spirea, että on väärin salata mitään rangaistuksen pelosta. Mutta jota enemmän minä kehoitin Maijua tunnustamaan, sitä pahemmin pelkäsi hän, pieni raukka. Luulenpa, että hän voisi tehdä vaikka mitä, niin pelkää hän isäänsä.

— Sinun olisi kuitenkin pitänyt sanoa minulle kaikki, — lausui Dika täti ankarasti.

Spirea näytti hiukan nololta, mutta myös veitikkamaiselta. — Sinähän, hyvä täti, kerrot kaikki Dea tädille ja Dea täti kertoo Miinalle kaikki asiat ja niin olisivat meikäläiset saaneet sen tietää ja yks kaks olisi koko seikka tullut Maijun isän korviin.

Fritz katsoi Eufrosyneen, tohtisiko tämä nauraa, Eufrosyne katsoi Kamillaan, Kamilla Masseen, Masse Kasseen ja tämä Svanteen, joka vuorostaan heitti varovaisen katseen Dika tätiin. Kun tämän kasvoissa näkyi ikäänkuin hymyn alkua, uskalsi hänkin vetää suunsa nauruun, ja seuraus oli, että koko rivi purskahti raikkaaseen nauruun. Täditkin hymyilivät ja Maijun kyyneleet alkoivat kuivua.

— Niin, — sanoi Dika täti, — eihän tästä juuri kannatakaan itkeä, ja soma juttuhan se on

ollut, kun sitä oikein ajattelee. Ja kannattaapa sitä ajatellakin. Tule tänne, Maiju, minä suon sinulle anteeksi, en ainoastaan Spirean tähden, vaan olisin tehnyt sen heti, jos suoraan olisit kaikki tunnustanut. Olen ollut pahoillani kiinalaisesta, enimmäkseen sen tähden, kun tiesin että tottelemattomuutta tai valhetta oli asiaan sekaantunut. Ja oikeassahan olenkin ollut. Mene kotiin, Maiju, ja pyyhi pois kyyneleesi. Sinun pitää nyt sanoa kaikki vanhemillesi ja kertoa, että olen jo suonut sinulle anteeksi. Tämän läksytyksen sinä kyllä muistat ilman muuta rangaistusta kuin sitä, jota nyt olet useita viikkoja kärsinyt.

— Mitä sinuun tulee, Spirea parka, niin en tiedä, joko olet menetellyt oikein tai väärin.

— Voi, täti kulta! — huusivat Fritz, Kamilla ja Eufrosyne. — Parempi olisi ollut Maijulle . . ja itsellesikin . . . jos vaikka vasten hänen tahtoansa olisit pakoittanut häntä tunnustukseen. Salaperäisyys ja totuuden salaaminen ei ole koskaan paikoillaan, ellei juuri joululahjojen teossa.

Spirea näytti alakuloiselta.

— Tai eikö ole niin, hyvä lapsi, että sinä koko tämän ajan olet tuntenut olevasi *marttyyrina* ja sen kautta omasta mielestäsi kohonnut korkeammalle. Mitä?

Spirea punetui, hän tunsu moitteen satuvan. Dika täti katseli häneen ystävällisesti ja jatkoi:

— En suinkaan epäile, ettet tarkoittanut hyvää. On niin tavallista nuorissa tekeytyä

sylliseksi asiassa, jossa on ihan viaton. Ja sitten tuntuu niinkuin muut ihmiset olisivat väärässä ja niinkuin sitä itse olisi muita parempi. Todellinen viaton kärsiminen tekee meidät nöyriksi, mutta jos itse hankimme ristiä itsellemme, niin kasvattaa se meissä vaan ylpeyttä ja itserakkautta.

Kaikki olivat ääneti ja yleinen mielipide oli, että Dika täti oli ollut liian ankara.

— Onpa nyt varmaankin »moraalikakkuni» maistunut hyvinkin pahalta, — sanoi tämä hetken kuluttua. — Katsokaapa vaan, kuinka Kamilla irvistelee! Tule tänne, Spirea, vanhan täsisi luo! Sinun kaltaisilla kilteillä, tyyneillä ja ymmärtäväsillä tytöillä on kaksi vaarallista vihollista: itserakkaus ja ylpeys. Sen tietää vanha tätisi ja tahtoo sinua siitä huomauttaa. Mutta sama täti ei hetkeäkään epäile, ettet tällä kertaa erehtynyt hellyydestä. No, oletteko nyt tyytyväiset »moraalikakkuun», lapset?

— Eläköön Dika täti! — uskalsi Fritz Amatus huudahtaa ja Eufrosyne lisäsi rohkeasti: — Mutta maistuisipa kakku paljon paremmalta hillan kanssa.

Dea täti pudisti hämmästyneenä päätään, mutta Dika täti sanoi nauraen: — Vai niin? No, siinä tapauksessa täytynee Spirean ja Kamillan mennä hommaamaan meille vadillinen vesipuolukoita siirapin kanssa, tämän suuren tunnustuksen kunniaksi.

Tilhiläiset.

Yleinen ja pitkällinen tyytyväisyys oli ensimmäinen seuraus kiinalaisen tulosta ja salaisuuden ilmituonnista. Tuntui ikäänkuin raskas kivi olisi vierinyt koko seurueen sydämmistä ja varsinkin Spirea oli mitä iloisimmalla tuulella, aivan kuin vasta nyt olisi päässyt vapaasti hengittämään. Yleisen innostuksen vallitessa vei Svante vielunsa »itkun parantajan» luo ja sai sen takaisin ihmeen hyvästi korjattuna. Täten oli seurueella kohta jälleen ilo kuulla sen vienoa naukumista iltasilla.

— Mitenkä kävikään seuramme, jota meidän piti nimittää „*Sukkelat Suut*“! — ihmetteli Kamilla eräänä päivänä. — Se taisikin unhottua kiinalaisen tähden?

— Nimestä en pidä minä, — huomautti Spirea, — se kuuluu lörpötteleväiseltä ja S. S. saattaisi sitä paitse luulla esimerkiksi »Suomalaiseksi seuraksi» tai »Sivistys-Seuraksi», joita on niin monta.

— Spirea on oikeassa, — myönsi Svante, — meillä täytyy olla toinen nimi.

— Kutsukaamme sitten itseämme Tilhiläisiksi, — niinkuin Spirea viimein ehdoitti, — arveli Fritz.

— Satuitpa nyt kerran oikeaan kohtaan, Fritz Konstantinovitsch, — huusi Masse ja löi Fritziä veljellisesti olkapäähän.

— Niin kyllä, Tilhiläiset on kaikkein paras nimi, — päätti Kamilla. Ja tänä iltana perustamme jo seuran eli klubin, eikö niin? Valitsemme puheenjohtajan ja niin edespäin, niinkuin muutkin seurat.

— Kutsummekohan muitakin toveria? — tiedusteli Eufrosyne.

— Ei, ei, onhan meitä kylliksi monta, hauskinta on ilman vieraita, — vastustivat useimmat ja yksimielisesti päätettiin, että seura perustettaisiin jo samana iltana oikein juhlallisesti. Nimeksi pantaisiin »Tilhiläiset» muistoksi tämän talven hauskasta yhdessä olostä. Oli vaan enää kaksi viikkoa kesälupaan ja kaikki tunsivat tarpeelliseksi jollakin lailla vahvistaa keskinäistä väliään, ennen kuin ero tulisi.

Tädit antoivat luvan juhlallisuuden viettoon ja seurue sai kokoon markan virvoitusten ostoon. Läksyjen luettua kokoontuivat kaikki kello seitsemän tyttöjen huoneeseen, joka tilaisuutta varten oli juhlallisesti järjestetty, sinne tänne oli ripustettu pyyhinliinoja, joihin oli ommeltu värillisiä nauhoja; — ne olivat lippuina. Perällä ikkunan luona

seisoi puheenjohtajan tuoli pöydän takana, jolla oli kello, vasara ja vesikarahvi, tämän edessä oli tuoliriviä kokoukseen osaa ottajia varten.

Tuntui melkein juhlalliselta, kun puheenjohtaja soitti ja kaikki istautuivat paikoilleen. Vaan juuri sillä hetkellä, kun Svanten piti alottaa ulkoa opittua alkupuhettaan, ilmestyi Mobelle ovensuuhun, selässä yksi Dea tädin hienoista antimakasseista, ja tämän seurauksena oli niin rajaton nauru, että se uhkasi tukehduuttaa kaiken juhlallisuuden. Puheenjohtaja Svante soitti yhtä mittaa kelloaan, sillä välin kun hän itse kaikin voimin koetti puristaa huuliaan yhteen, näyttääksensä arvokkaalta ja vasta sitten, kun saatiin pois tuo nelijalkainen kokoukseen tulija, väheni iloisuus hiukan ja kokous alkoi.

— Arvoisat läsnäolijat, — alkoi Svante, punastui, ryki ja otti arvokkaan ryhdin. — Nuoruus on ilon ja . . . ja leikkien aika. Me olemme kokoontuneet tänne perustamaan . . . aikaan saamaan . . . alkuun panemaan . . . hm . . . klubin iloksi ja huviksi meille kaikille. Sen tarkoituksena tulisi olemaan koota meitä hauskoihin ilta-seuroihin, joissa myöskin tulisi olemaan hyödyllisiä keskusteluja ja puheita. (Hyvä! Hyvä!) Ohjelmaamme tulisi siten kuulumaan myöskin laulua, soitantoa, lausuntoa ja sivistyttävää keskustelua . . .

— Ja paljon karamelleja, — kuiskasi Fritz Eufrosynelle.

. . . Minä ehdotan, että tänä iltana, jolloin olemme kaikki kokoontuneet, valitsemme joita-

kuita viranomaisia, jotka . . . jotka tulisivat klubia eli yhdistystä johtamaan, mutta sitä ennen täytyy sille juhlallisesti määrätä sopiva nimi.

— Puheenjohtaja! — sanoi Masse.

— Puheenjohtaja! — sanoi Kasse.

— Puheenjohtaja! — huusivat Fritz, Kamilla ja Eufrosyne.

— Herra Masse . . . Maksimilian Tähtisellä on sananvuoro, — lausui Svante.

Masse nousi, tumman punaisena vaivalla pidätetystä naurusta.

— Minä ehdotan, että kutsumme itseämme »Tilhiläisiksi» ja otamme tilhin siiven merkiksi.

— Eikä, eikä, — väittivät tytöt.

— Hiljaa! Neiti Spirea Ärtblom'illa on sananvuoro.

Spirea nousi. — Nimi on kyllä hyvä, mutta koska me kuulumme kevätyhdistykseen pikku lintujen suojelemista varten, emme millään tavalla voi suostua edellisen puhujan ehdotukseen merkin suhteen. Minä ehdotan pientä kirjavaa silkkitupsua . . .

— Minä yhdyn! — kuului tyttöjen puolelta. Pojatkin suostuivat jo sitten hiukan kuiskattuaan ja väiteltyään.

— Siis on seura päättänyt, että klubin nimeksi pannaan »Tilhiläiset» ja merkiksi kirjava silkkitupsu, — Svante heitti kysyväisen katseen läsnäoleviin ja löi vasaralla pöytään.

Nyt ryhdyttiin vaaliin suletuilla lipuilla ja niiden lukeminen uskottiin Svantelle, Spirealle ja

Kasselle. Fritz oli kirjoittanut: *Puheenjohtaja Svante Pinkälpom; vaarapuheenjohtaja Spirää Ertplom; sihteeri Kasse Tähtine; menojen ohjaaja Masse Tähtinen.*

Fritz parka, ei hänen mielestään ollut tässä maailmassa mitään niin ilkeää kuin tavaaminen.

Kaikki olivat äänestäneet samalla tavalla kuin Fritz, ja uusille virkamiehille huudettiin »eläköön!»

Sen jälkeen tarjottiin virvoituksia: pumpernikkeleita ja karamelleja ja pois ajettu seuraan tunkeilija kutsuttiin takaisin sekä nimitettiin juhllallisesti klubin »huvitusneuvokseksi». Mobelle lipoi kieltään ylpeänä osoitetusta kunniasta ja paineutui mukavasti maata Spirean syliin, aina väliin nakertaen seuran jäsenien antamia makupaloja.

Ilta kului laulun, soiton ja puheiden vaihdellessa. Puheenjohtaja piti lyhyen puheen yksimielisyydestä ja hyvästä tuulesta; sihteeri lausui runon »Vänrikki Stoolista», menojen ohjaaja ehdoitti, että pelattaisiin »englantilaisen matkaa», johon kaikki suostuivat ja sen jälkeen lauloivat Spirea ja Kamilla duo'n. Vihdoin soitti Svante viulullaan joitakuita säveleitä. Karamellit pantiin ahkerasti kiertämään, ja hauska ilta päätettiin sokkosilla olemisella, jolloin yksin vakava Spireakin tuli niin innostuneeksi, että hiipi tuolien ja pöytien alle, välttääksensä sokon pitkiä käsivarsia. Mobelle, joka ihme kyllä ei yhtään ollut unisaa, hypperi haukkuen joka paikkaan ja piti vel-

vollisuutenaan tavoitella lasten vaatteiden liepeitä sekä haukkua sokolle.

Kun leikit olivat loppuneet ja jokainen ähkien ja puhkien kuumuudesta ja ponnistuksista lepäsi tuolillaan, katosivat Spirea ja Kamilla hetkeksi. Palatessaan toivat he kahdeksan pientä kirjavaa silkkitupsua, jotka he salaa olivat tehneet edellisenä päivänä. Ne jaettiin riemuhuutojen kaiuessa ja kiinnitettiin mikä kellonvitjaan (niillä, joilla oli kellot), mikä napin koloon. Fritz pani omansa lakkiin, joka herätti yleistä naurua.

— Tässähän onkin yksi liikaa! — hoppuili Eufrosyne, kun jokainen jo oli omansa ottanut.

— Eikä ole, — arveli Kamilla, otti Mobellen syliinsä ja kiinnitti yhden tupsun tämän kaulavyöhön, juuri pienen pörröisen korvan kohdalle. Pitäähän kaiken mokomin herra huvitusneuvoksella olla tupsunsa myös, — selitti hän.

— Oikein, oikein, eläköön Mobelle! — huusi Fritz, joka oli tullut hiukan rajuksi sokkosilla olossa.

Tädit astuivat nyt sisälle muistuttamaan, että kello oli yhdeksän ja kokous siis lopetettava.

— Ja eläkööt Tilhis-tädit! — huusi Masse rohkeasti.

— Eläköön! — huusivat kaikki.

— Eläkööt Tilhiläiset ja Miina ja Katrina ja kaikki ihmiset! — huusi Eufrosyne, joka oli päässyt oikein vauhtiin.

Dea täti katseli verkalleen ympäriinsä ja nosti varmuuden vuoksi Mobellen käsivarrelleen.

— Eläköön ahkeruus ja hyvä todistus, *sen* sanon *minä*, — liitti Dika täti ystävällisesti. Nyt seurasi yleinen »hyvän yön» toivottaminen ja sitten lentää leksottivat tilhit itsekukin pesäänsä.

Kaksi viikkoa myöhemmin kiikkui Fritz Amatius meren lainehilla matkalla Viaporiin, taskussa kaksi kymmenikköä ja viisi seitsemikköä; Svante viuluineen »höyrysi» Lovisaan. Tähtiset tärisivät Turun kärryissä Saviniemelle ja Ärtblom'in tytöt kiitivät junalla rakasta kotia kohti. Ero tovereista, tädeistä ja Mobellesta ei tuntunut niinkään ikävältä, kun he ajattelivat syksyn tuloa ja tilhiläisten nuoriso-klubia.

JÄLKIMMÄINEN OSA.

Pieniä kahleita.

Kesä kului, syksy tuli ja iloinen seurue koontui jälleen Tilhis-tätien asuntoon Antinkadun varrella. Päivettyneinä, ilosilmäisinä ja lihavina kävivät he taaskin läksyjen kimppuun. Kyllähän nämä väliin maistuivat hiukan karvaalta, kun he muistelivat kotirannan veneitä ja marjaisia mät-täitä maalla, mutta olipahan taas toisaalta hauskaa tavata tovereita ja opettajia sekä katsella Helsingin iloista syksyistä elämää.

Kotona »toverikunnassa» oli kaikki entisel-lään. Dika täti oli kesän ajalla tehnyt matkan Englantiin tutkiaksensa sikäläisiä koululaisten asuntopaikkoja, vaan oli jo palannut monilla uusilla aatteilla varustettuna, ja Dea täti, joka Mobellen kanssa oli käyttänyt kesäkylpyjä Lovisassa, oli tullut sieltä paljon nuoremman näköisenä, — väit-tivät lapset.

Fritz Amatus istui eräänä iltapäivänä vihamielissään pidellen yhtä numeroa »Lasten lehteä». Siinä oli näet kirjoitettu kehoitus koululaisille, etteivät kotiin kulkiessaan astuisi taajoissa riveissä, niin että vastaan tulevien vanhojen setien ja tätien täytyi astua alas katuojaan päästäkseen tuon elävän aitauksen ohitse.

— Onpa nyt kumma, ettei enää saa kulkea koulusta kotiin ilman muistutusta, — harmitteli Fritz ja heitti lehden luotaan.

— Onpa ihan merkillistä, että vanhemmilla ihmisillä aina on niin paljon meitä vastaan sanomista!

— Niin, kummallista se kyllä on, — myönsi Dika täti, joka oli tullut sisälle, sill'aikaa kun Fritz purki vihaansa Masselle. — Ja kummallista on, että minä juuri tulin tänne pyytääkseni sinua huutamaan sisälle koululaukkuasi kirjoineen etehisestä, jossa ne ovat olleet siitä lähtien, kuin tulit kotiin aamiaiseksi.

Fritziä nolostutti ja huvitti samassa. — Sepä onkin varmaan Dika täti, joka on kirjoittanut tuon kehoituksen »Lasten lehteen», — sanoi hän voittoriemulla, etehisestä palattuaan. — Minusta tuntuu että se niin muistuttaa sinun puheitasi, täti.

— Entä jos niin olisikin, — vastasi Dika täti ja asetti silmälasejaan paremmasti nenälle, katsellen samassa Fritziä eriskummallisella puoleksi vakavalla tavallaan.

— Eikö mitä? — Eihän kuitenkaan!

— Mahdotonta! — huusivat muut tilhiläiset tättiä ympäröiden.

— Ettäkö minä olen »Saara-tätti»? On se aivan totta.

— Mutta emmehän me . . .

— Niin tekö olleet minua kaatamaisillaan? Ei, ette juuri *te*, mutta muut lapset ovat niin tehneet. Luulenpa että useampi teistäkin joku kerta on tehnyt itsensä syypääksi samanlaiseen käytökseen, — jospa ei juuri tänään eikä eilen.

Tilhiläiset olisivat hyvin mielellään sanoneet vastaan, mutta Dika tätti jatkoi: — löytyy yksi sana, josta, näette, kaikki ihmiset ja varsinkin lapset paljon pitävät. Se sana on *vapaus*. Mutta asian laita on semmoinen, että vapaus kyllä on kallis ja hyvä, se on yksi Jumalan paraimmista lahjoista ihmisille, mutta jos ei vapautta ohjaa *rakkaus*, on se kuin kesyttämätön varsa ilman ohjia, tai niinkuin tuli, joka polttaa, vaan ei lämmitä.

Kun lapset nurisevat niistä muistutuksista, joita vanhemmat ja muut täysikasvaneet antavat heille, tarkoittavat he tietysti: — voi, jospa nuo nyt antaisivat meidän olla rauhassa! — Tai toisin: aivan vapaina. Ilman muistutuksia, moitteita ja kehoituksia. Kuinka hauskaa se olisi! Fritz Amatuksen koululaukku saisi seurustella kalossien kanssa, tai asuskella keittiön pöydällä pestävien astioiden välissä niinä tuntina, jolloin sen herra ja omistaja ei olisi koulussa. Kamillan kolo hameessa saisi kasvaa ja kehittyä esteettömästi,

kunnes se tulisi esiliinan kokoiseksi ja alushame pilkistäisi esiin. Eufrosyne keikkui kaikilla tuollilla, kunnes ei koko talossa löytyisi yhtään ainoaa ehyttä. Masse pureskeli kynsiään, kunnes joka ikinen niistä tulisi kauniilla jäljillä varustetuksi . . .

— Voi, voi tättä! — huusivat muut tilhiläiset.

— No, pääskööt nyt muut tällä kertaa. Mutta mihin luulette joutuvan, jos jokainen teistä saisi aivan esteettömästi viljellä huonoja tapojanne? Se veisi teidät siihen, että niistä tulisi teille itsellenne koko joukko pieniä näkymättömiä *kahleita*, jotka huomaamattanne pitäisivät teidät kiinni sidottuina, estäisivät hyvien taipumusten ja päätösten kehittymistä ja kypsymistä ja toisivat mukanaan yhä toisia pahoja tapoja ja virheitä, — ehkä ajan mukaan oikeita syntejäkin! Poika, joka heti on valmis suuttumaan, vastaa pahasti ja kiivaasti, tulee helposti — jos ei ajoissa koeta itseänsä voittaa, — täysikasvuisena rajun luontonsa orjaksi. Ja tyttö, joka niin paljon pitää tavaroistaan ja on niin halpamielinen, ettei mielellään lainaa kynää tai kumia toverilleen, tai kieltäytyy menemästä asialle, jotta saisi rauhassa järjestää laatikkooan, hän hoitaa itsekkäisyyden ja tylyyden siementä, joka kyllä itää ja kasvaa ja vähitellen vieroittaa hänestä kaikki ihmiset.

— Enpä ymmärrä minkätähden tättä panee niin paljon painoa tuommoisiin pikkuseikkoihin, — tuumaili Kamilla.

— No, koeta ajatella, — lisäsi Dika tättä, — että käsivarteesi olisi pienenä ollessasi sidottu

nauha. Alussa se ei yhtään sinua vaivaisi, mutta jota isommaksi ja pyöreämmäksi käsivartesi kävisi, sitä enemmän alkaisi nauha vaivata ja kiusata sinua. Se ei muodostuisi käsivarren mukaiseksi, vaan päin vastoin armottomasti puristasi sitä, kunnes koko tämä jäsen kuihtuisi ja jäykistyisi, syystä että nauha estäisi veren kiertokulkua.

Kamilla katseli miettiväisenä käsivarttaan.

— Kaikki pienet, alussa melkein huomattomat tavat voivat vähitellen kasvaa oikeiksi *virheiksi*. Ja kaikki ovat he saman äidin itsepäisiä lapsia, tuon ruman, häijyn *itsekkäisyyden*. Luuletteko te ettei itsekkäisyydellä ole mitään tekemistä sen kanssa, ettei Fritzin koululaukkua ole pantu paikoilleen tai että Masse järsii kynsiään? Saatte olla varmat siitä, että nekin ovat itsekkäisyyden synnyttämiä. Fritz heittää laukunsa etehisen lattialle tai keittiön pöydälle, syystä että hänestä on ikävä kulettaa sitä huoneeseensa ja koska ei *ajattele, että jonkun muun täytyy tehdä se hänen sijassaan*. Masse järsii kynsiään, koska hän ei tahdo *vaivata itseään vastustamaan mitään halua*, olipa se kuinka pieni tahansa, ja koska *niin on mukavampi*. Kumpainenkin tahtoo tehdä vaan sitä, mitä heistä on helpointa ja miellyttävää, huolimatta muiden mukavuudesta tai siitä, mitä on oikeaa ja kohtuullista.

Kaikki olivat ääneti.

— Paljon löytyy semmoisia pieniä kahleita, jotka pehmeinä ja notkeina kietoutuvat teidän ympärillenne. Toiset ovat itsessään vaarallisia ja

eivät tarvitse muuta kuin kasvaa rinnakkain teidän kanssanne tullaksensa synneiksi ja rikoksiksi. Mutta useat muut, jotka itsessään näyttävät vähäpätöisiltä ja viattomilta, voivat yhdistyä kuin renkaat vitjassa ja muodostavat siten yhdessä virheen. Minä olen pannut mieleeni nämä erilaiset pahat tavat ja kirjoittanut ne muistiin. Luenko sen teille?

Lapset näyttivät noloilta.

Dika täti veti esille paperin taskustaan ja alkoi lukea:

Muutamat eivät koskaan pane tavaroitaan paikoilleen.

Eivät tottele ensi käskemistä.

Nurisevat, jos käsketään pientä asiaa toimittamaan.

Jättävät viimeiseen hetkeen kaikki tehtävänsä.

(Spirea näytti tulevan hiukan hämilleen.)

Paiskaavat ovia jälkeensä, kun ovat jostakin suuttuneet.

Ovat niin kiintyneet hauskaan toimeen, etteivät kuule, jos joku puhuttelee tui pyytää pientä palvelusta.

(Kasse ja Svante purivat huuliaan ja katsoivat ulos ikkunasta.)

Puhuttelevat siskojaan ja tovereitaan tylästi ja vihaisesti.

Eivät syö kaikkia ruokalajia päivällispöydässä.

Ovat tyytymättömät vaatteihinsa ja tahtovat aina olla puettuina „niinkuin muut“. (Kamilla katsahti alas.)

Tahtovat aina leikissä muita hallita. (Eufrosyne punastui.)

Näyttävät heti „happamelta“, kun pieninkin vastus kohtaa.

Eivät peseydy eivätkä kampaudu kunnollisesti eivätkä koskaan koeta pitää vaatteitaan hyvästi. (Tässä punehtuivat Fritz Amatus, Masse ja Kamilla.)

Puhuttelevat palvelijoita tyyliä ja kärkeväisesti.

Ovat ahneita makeisille ja sokurileivoksille.

Pureskelevat kynsiään, vetelehtivät käsivarret pöytään nojautuneina, syövät nielaismalla ja ahneesti, eivät katso eteensä kadulla . . .

— Voi, Dika täti kulta, lopeta jo, — huusivat kaikki tilhiset! — Moraalikakkusi kasvaa liian isoksi, ei sitä jaksa niellä yht'aikaa.

Dika täti naurahti ja pisti paperin taskuunsa, mutta Fritz Amatus näki, että siihen vielä oli kirjoitettu paljon, ja hän huokasi syvään.

— Täti, — kysäsi hän, — minkätähden minä olen itsekäs, jos loikoelen käsivarret pöydällä, syön sopimattomasti tai likaan vaatteitani?

— Sentähden, ettet ajattele muiden epämukavuutta, vaivaa ja huolta, vaan ainoastaan omaa mukavuuttasi ja vapautta. Nämä itsessänsä vähäpätöiset pahat tavat ovat nyt pieniä kahleita, joitten et tunne painavan, mutta jos et ajoissa voita niitä,

piirittävät he sinut täydellisesti jonakin päivänä ja sanovat: — nyt me olemme *sinun* hallitsijasi.

— Hm! — mietti Fritz.

— Ja nyt olette tällä kertaa päässeet moraali-
kakusta, tilhis-parkani. Saa nähdä onko siitä
mitään jällellä huomenna!

Kesäjuttuja.

Takkavalkea leimusi iloisesti ruokasalissa eräänä kylmänä marraskuun iltapäivänä, ja paistoi suoraan Fritz Amatukseen ja Masseen, jotka venyttelivät nunin edessä, nauttien nokisista, porossa paistetuista omenista. Kamilla, Eufrosyne ja Kasse olivat vähän aikaa huvitelleet pihassa, joka oli täynnä oivallisia luminetoksia; nyt seisovat he keittiössä rukoillen Katrielta kynttiläpalasta.

Kamilla pisti päänsä ruokasalin ovesta, jolloin tuli näkyviin pari punaista pakkasen puremaa korvaa. — Ei Helsingissä voikaan hyvin usein olla sotasilla lumipalloilla, — muistutti hän, — sentähden täytyy ottaa ajasta vaari. — Kuulkaa pojat, me olemme rakentaneet pihalle lumilyhdyn — visersi hän iloisesti, — nyt sinne pannaan tulta, että Spirea ja tädit saavat sen nähdä, kun kohta tulevat. Missä Svante?

— Hän kirjoittaa.

— Turhia, eihän sitä pidä lauantai-iltana työtä tehdä, vai miten tytöt? — Nämä viimeiset sanat lausuttiin Eufrosynelle keittiöön päin.

— *Tytöt?* — Kasse näytti kysymysmerkiltä.

— No, olkoon sitten »ihmiset», — nauroi Kamilla. — Voi, kas tuossahan saamme nyt kynttilän, — elä unhota tulitikkuja, Kasse! Tulkaa nyt, ihmislapset!

Pihalla seisoi heidän mestariteoksensa, lumiukko, joka oloihin katsoen oli komea. Vatsa oli ontto ja laitettu lyhdyksi, johonka nyt pistettiin kynttilä ja etupuoli tukittiin pienillä sievästi tehdyillä lumipalloilla. Eufrosyne sytytti tulitikon; tuuli kauheasti ja he saivat tuulelle uhrata kuusi tulitikkuja. Vihdoin aukaisi Kasse päällysnutunsa ja levitti hellästi suojellen käsivartensa ukon ympärille, jolloin Effin onnistui sytyttää kynttiläpalan ukon vatsassa.

Kynttilä paloi hauskaasti ja kirkkaasti, oikein ylenluonnollisesti, arveli Kasse, joka seisoi siinä vieressä, hieroen paljaita palelevia käpäliään. Dika tädin pojat eivät olleet raukkamaisia. Masse ja Fritz olivat nyt myös yhtyneet heihin, nuttujen napit kiinni ihan kaulaa myöten, ja nyt alkoi kiiwas lumisota, jonka kestäessä tytöt pitivät puoliaan yhtä hyvin kuin urhoollisimmat pojat. Kukaan ei itkenyt, vaikka välistä sai kovan kolauksen suoraan otsaan ja vaikka lumi pitkinä rihmoina märkänä vetäytyi pitkin niskaa ja selkää. Se oli terveellistä ja vahvistavaa ja lapset löylyttivät toisiaan aika lailla.

Vihdoin alkoi heistä tuntua liian määrältä. Lumiukkokin oli sodan vimmassa saanut kolauksen ja särkynyt kahtia. Tuossa makasivat nyt pää ja vatsa vähän matkan päässä toisistaan ja kynttiläkin oli sammunut lymihyhmässä. Tilhit päättivät vihdoin lentää sisälle.

Ja nyt alkoi portaissa juoksu, jalkojen töminää kuului porstuassa sekä melua kalossien ja päällysnuttujen kanssa etehisessä, niin että Mobellen täytyi tulla järjestystä ylläpitämään.

— Emmeköhän panisi toimeen jotakin *oikein* hauskaa tänä iltana, — ehdotti Fritz, kun kaikki olivat riisuneet päällysvaatteet, ja vaihtaneet kivia vaatteita päälleen.

— Keittäisimmekö nekkuja? — ehdotti Masse. Hänen ahneutensa vaati vielä muuta kuin nuo äskeiset nokiset omenat. — Eikä, otetaan ennen esille joulutyömme, se on niin kodin tapaista ja hauskaa. — Kasse oli viime aikoina tullut innostuneeksi tekemään lahjoja äidille ja sukulaisille.

— Ei kuitenkaan ennen kuin Spirea tulee, — selitti ritari Pumpenritter; tulkaa nyt ensin tänne, niin koetamme saada Svantea eleille!

20-markan viulun onnellinen omistaja katsoi hajamielisenä ylös ainekirjoituksestaan, kun kuuli ehdotuksien ja kutsumuksien satelevan päälle. — Jaha, — kyllä! — Svante kääri syvämielisenä ja perinpohjin paperinsa kokoon ja pisti ne pöytälaatikkoon, hänellekin oli kyllä ilo mie-

leen. Eufrosyner ruskeat silmät vilkkuivat veitikkamaisuudesta.

— Mitä käsityötä sinä otat?

Svante joutui hämilleen.

— Niin kyllä, käsityötä, — sillä kaikilla muilla pojilla on, — sanoi Effi päättäväisesti.

— Saanen ehkä kerää lankaa jollekulle teistä, — arveli Svante ja katseli arastellen seuraan keltaisen tukkansa alitse.

— No, sen saat. Tule nyt. Minä kuulen, että Spirea jo on kotona ja Dika täti myös. Pidämme nyt oikein hauskaa käsityöseuraa.

Eufrosyne astui etunenässä ulos ruokasaliin. Istuttiin ison pöydän ympärille ja työt otettiin esille. Dea täti neuloi ikuista harmaan ja punaisen kirjavaa sukkaa, Fritz Amatus virkkasi äidilleen koriliinaa ja sai hyviä neuvoja Kasselta, joka juuri oli tehnyt samanlaisen. Svante keräsi lankaa ahkerasti ja kömpelömäisesti, sill'aikaa kun Masse piteli vyyhtiä ja alituiseen sotkeutui siihen sormillaan.

— Minusta ovat aina lauantai-illat niin hauskoja, — uskoi Eufrosyne Masselle, hiljaa kiikkutellen tuolilla ja koukulla neuloen kiikkutuolimaton reunusta. — Ei ole mitään läksyjä ajateltavana, ja sitten se aina tuntuu, kun kuuluisimme seuraan, kun istumme näin kaikki yhdessä ja teemme työtä.

Masse nyökäytti päätään tyytyväisenä. — Onhan tämä seura, vastasi hän, — Tilhiläisten käsityöseura, — ja pudotti samassa vyyhden.

— Minusta tuntuu, että voisimme lukea ääneen jotakin hauskaa kirjaa, — jatkoi Eufrosyne, joka oli päättänyt nauttia niin paljon kuin mahdollista lauantai-illan vapaudesta. — Oletko sinä, Fritz, lukenut »Mustaa Robin poikaa»? Se on semmoinen paksun paksu, täynnä kuvia ja julmia tapauksia. — Eufrosyne oli juuri nyt sillä ijällä, jolloin enin nautitaan »indiaanijutuista».

— Käypi niin yksitoikkoiseksi aina lukea ääneen, — vastusti Kamilla, — jonka vilkas luonto teki hänelle vaikeaksi kuunnella lukemista; — minä ehdotan, että me laulamme »pukki laulaa» seitsemän-äänisesti.

— Hyi, — ei! Mitäpä hauskaa siinä olisi? — ihmetteli Kasse irvistellen. Hän ompeli puukannatinta jaavakanevalle ja lasi juuri pisteitä mallillaan.

— Mitä sinä, Svante, arvelet? — kysyi Effi hiukan viekkaasti. — Etkö sinä ole samaa mieltä minun kanssani?

— Kyllä, — ja, jaha, mistä onkaan kysymys? — Svante heräsi ikäänkuin unesta. Hänen ajatuksensa olivat eksyneet kauas kompositsioonin opin salaisuuksiin ja hän käänsi kerää niin hitaasti, että Masse hyvinkin olisi ennättänyt joka käännöksen väliin nukahtaa.

— Emmekö voisi kertoa jotakin, jota itse olemme kokeneet, — ehdoitti Spirea. Dika täti sanoo aina, että se on niin hyvä harjoitus.

— Kyllä, kyllä, — huudettiin miehissä! —

Ja Dika täti pannaan puheenjohtajaksi! — riemuitsi Kamilla.

— Ei sitä tämmöiseen tarvita mitään puheenjohtajaa, — sanoi Masse opettavaisesti.

— Vai niin, minä muistan vaan että meillä nyt oli oikea kokous.

— Mitä nyt kertoisimme? — kysyi Masse varovaisesti.

— Jotakin, jota itse olemme kokeneet.

— Minäpä kaaduin kadulla tänään, — pisti Eufrosyne väliin.

— Hyvin hauskaa kuulla, — mutta siihen kai se juttu loppui, — ivasi Kasse.

— Ehkä me kerromme jotakin koulusta, — arveli Svante, jolle vihdoin oli käynyt selväksi, mistä muut puhelivat.

— Tai kotitapahtumista, kesäjuttuja, — tuumasi Eufrosyne.

— Niin, kesästä, kesästä, se on hauskinda! — kuului useita ääniä, — saamme siten hiukan kesäiloa kolkon syksyn ajalla.

— Masse ja Kasse olivat haleta innosta päästä kertomaan. He olivat käyneet Tanskassa sisar Angelikan ja lankomiehensä Jensin luona ja olivat täpösen täynnä mitä kummallisimpia juttuja.

— Minä ehdotan että kerromme ijän mukaan ja että täditkin yhtyvät meihin, — sanoi Kamilla, joka hyvin tiesi kuinka Dea täti kammosi kaikkea »esiintymistä», ja tunsii ilkeän halun houkutella vanhusta hupsutuksiin.

— Minä mieluummin kuuntelen, lapsi kulta,
— vastasi Dea täti tehden kieltävän liikkeen, —
minä olen liian vanha semmoisille. Minun nuorena ollessani ei tytöillä juuri ollut tapana puhua, enkä minä siihen kykene.

— Kyllä te osaatte, tulkaa vaan mukaan, täti hyvä, — intti Kamilla, mutta luopui sitten Spirean viitatessa pyynnöstään.

— Ehkä me sen sijaan saamme Dika tädin mukaan?

— Dika täti lukee vaatteita pesuun pantaviksi keittiössä, eikä jouda tulla, — ilmoitti Spirea. Minä ehdotan, että heitämme arpaa siitä, missä järjestyksessä meidän tulee kertoa ja sitten aloitamme vasta ensimmäisenä vapaana iltana, kun Dika tätikin saattaa olla mukana. Täytyyhän meillä jokaisella olla hiukan valmistusaikaa.

Huudettiin: — hyvä, hyvä! —

Arpa lankesi seuraavassa järjestyksessä: Kamilla, Fritz, Masse, Svante, Eufrosyne, Spirea ja Kasse.

— Voi kuinka tulee hir—r—ve—än hauskaa riemuitsi Eufrosyne. — Aber was soll ich betreten? —

— Minun vuoroni on ensimmäiseksi, — valitti Kamilla.

— Tiedätkö Effi, minäpä kerron siitä . . . tuosta . . . arvaathan, kun me sinä kertana . . .

Effi nyykäytti päätään.

— Se on kyllä hauskaa kuulla!

Kamillan kertomus.

Oli taaskin lauantai ja esitelmien piti alkaa. Tilhiläiset olivat aika lailla ponnistelleet läksyjen kanssa koko viikon ja katsoivat itsensä sentähden nyt oikeutetuiksi hauskuuttelemaan ja olemaan hiukan vallattomina. Siksi oli Spirea kaikessa hiljaisuudessa toimittanut kotiin vähän »ylioppilaskauroja» ja toiset olivat illan kunniaksi koristaneet itseään mikä milläkin. Masse oli tehnyt itselleen liikanenän paperista ja kiinnittänyt sen laastarilla. Fritz Amatus kantoi päässään paukutuskaramellin sisällön silkkipaperisen yömyssyn muodossa. Eufrosyne komeili, turhaan koettaen nauruaan tukehduuttaa, Dika tädin vanhoilla silmälasilla. Spirea esiintyi päässä vanhanaikainen »négligé-myssy» viheriäisillä ruseteilla varustettuna. Kamillalla oli Svanten sininen, vähän nuhraantunut lakki päässä. Svante oli paremman puutteessa pukeutunut valkeisiin käsineihin ja Kasse ilvehti

Dika tädin isoon harmaasen huiviin käärittynä. Kun kello löi kuusi, kokoontuivat he kaikki ruokasaliin, jokaisella käsityö mukanaan ja suut liikkuvat ihmeteltävän ahkerasti.

Ikävä kyllä olivat tädit sinä iltana kutsutut soittajaisiin ja Dea täti oli hellällä varovaisuudella uskonut Mobellen ja »muut lapsikullat» Spirean äidilliseen huostaan. Kun »lapsikullat» kuulivat etehisen oven pantavan lukkoon tätien mentyä, puhkesivat he kaikki ikäänkuin komennosta yhteiseen rajuun ihastuksen huutoon ja Spirea yllytti heitä vielä pistämällä Mobellen, jota hän oli kantanut käsivarrellaan etehisestä, keskelle pöytää ompelukorien ja työaseiden väliin!

— Hiljaa! — huusi hän sitten, mutta nauroi itse niin innokkaasti pöydän ympärillä istuville kummituksille, että myssy päässä meni kallelleen. — Hiljaa! eihän tässä kuule omaa ääntään! Järjestystä kaikessa, — sanoo Dika täti. Sentähden ehdotan minä, että me hiukan koetamme rauhoitua, ennenkuin Kamilla alottaa kertomustaan.

Spirealla oli yhä vielä suuri vaikutus toveriinsa ja melu hiljeni heti, mutta kuitenkin kului melkoinen aika, ennen kuin seurue valmistautui rauhassa kuuntelemaan Kamillan kesätarinaa. Heillä oli sitä ennen niin paljon toisilleen kerrottavaa edellisen viikon tapahtumisista.

— Ajatelkaapa, minä sain tänä päivänä 24 sivun pituisen kirjeen Perpetua Petterkvist'iltä, joka on tätinsä luona Oulussa, — kertoi Kamilla ja

veti esille kuusitoista kertaa luetun kirjeen, varustettuna useoilla mustepilkuilla.

— Vai niin, sentähden olitkin niin antelias, että kutsuit minua Löffström'iin sokurileivoksen syöntiin, — nauroi Eufrosyne. Mutta Spirea ei näyttänyt tätä oikein hyväksyvän.

— Lupasimmehan Dika tädille, ettemme kovin usein antaisi halumme vietellä meitä makeisten syöntiin, — muistutti hän ja nyt on jo toinen kerta tällä viikolla Kamilla, kun sinä sen teet.

— Mutta *minäpä* en antanut itseäni vietellä, — kehui Fritz tyytyväisenä. Minä kulin syrjin Löffström'in ohi, vaikka vatsaa kiristeli makeishimo. Ja kun näin Selim Rundelin'in poikkeavan Addens'iin, läksin minä kypälämäkeen, ett'en tarvitsisi nähdä häntä tulevan ulos sieltä karamellipussi kourassa.

Kasse istui ääneti ja lasi vapaamerkkisaalistaan, jonka tänään oli koulussa saanut. Hän oli aikonut seuraavana kesänä päällystää Saviniemen uimahuoneen seinät paljailla vapaamerkeillä ja unhotti väliin sekä ruuan että juoman kalliin kokoelmansa tähden. Hänellä oli nyt 2,599 ja hän tarttui ahneesti Perpetuan kirjeessä olevaan merkkiin täyttääksensä sataluvun.

Masse laitteli tanssijaa kankeasta paperista Angelika sisaren pikku Jensille ja leikkasi väliin erehdyksestä nenäänsä. Svante vuoli kummallisen näköistä puupalaa, josta selitti tulevan kerinpuut Saara tädille. Valkoiset käsineet olivat nyt joten-

kin hankalat, mutta Svante arveli ehkä kärsivällisyyden kasvavan siitä, kun piti niitä kädessään.

Hetkeksi keskeytyi vilkas pakina ja silloin otettiin »ylioppilaskaurat» esille, ja vastaanotettiin riemuhuudoilla.

— Nyt on minusta aika ryhtyä esitelmän pitoon, — päätti Spirea, heittäen katseen Kamillaan, jonka noella tehdyt viikset olivat tahranneet koko posken korvia myöten.

— Paikalla, minä olen valmis. Jos läsnäolevilla on jotakin muistutettavaa, niin olen minä taipuvainen kallistamaan korviani viisaasti puhuvien puoleen.

Seurue oikaisi itsensä pystyyn, ja kuunteli tarkkuudella seuraavaa, mantelien hiljaa rätisten sormien välissä.

— No niin, — alkoi Kamilla, — minä vietin, kuten läsnäolevat tietävät, osan kesäluvusta Eufrosyne ystävän luona Saviniemen suuressa herraskartanossa . . .

— Kasse mumisi jotakin, joka oli olevinaan liiallisen kiitoksen estämistä.

. . . Täti ja setä Tähtinen soivat meille kaiken vapauden, minkä toivoa saatoimme. Meillä oli lupa tehdä kaikkea, mitä ikinä tahdoimme, paitse hukuttaa itseämme lahteen tai tappaa itseämme ajamalla rajuilla hevosilla . . .

— Tai katkoa kaulamme tallin ylisellä, jossa olimme nuoralla tanssijoita, — liitti Eufrosyne.

. . . Niin, ja me nautimme vapaudestamme täysin määrin. Onneksemme olivat herrat Masse

ja Kasse pistäytyneet Tanskassa käymään sisarensa Angelikan luona.

— Kiitoksia! — lausui Kasse ja pudotti samassa nenänsä syliin, koko seuran suureksi huviksi.

... Ja me koetimme korvata tätä tädin ja sedän korvaamatonta vahinkoa, keksimällä tuhansia kepposia ja vallattomuuksia. Muun muassa oli meillä lupa ratsastaa Pollella ja Piijulla, hiljaisimmat elukat koko tallissa. Minä en ollut koskaan sitä ennen yrittänyt nousta hevosen selkään, mutta Effi oli taitava ratsastaja, enkä minäkään ollut aivan mahdoton oppimaan...

— Ensi kerralla asetit satulan takaperin, — nauroi Eufrosyne.

... Mitäpä siitä! — Eräänä päivänä olivat setä ja täti kylässä. Tulossa oli iso vaatteiden pesu, eikä kenelläkään ollut aikaa huomata meidän vehkeitämme. Me olimme hirveän vallattomalla tuulella ja kävimme ensin viattoman Maija Liisan kimppuun, joka paikkasi verkkoja rantakodassa...

— Mutta sitten pisti Kamillan päähän, että meidän piti ratsastaa...

— Hiljaa, sinä! Niin, sitten tunsin itsessäni hirveän halun päästä kiitämään yli maiden manteleiden ja sanoin Effille: tule, niin lainaamme poikien vaatteita ja ratsastamme hiukan »korkeamman koulun» tavan mukaan, niinkuin sirkuksessa sanotaan.

Effi oli heti valmis siihen ja niin me kohta pukeuduimme komeiksi nuorukaisiksi Massen ja

Kassen vaatteiden avulla ja hiivimme talliin. Polle oli poissa, mutta Piiju seiso siellä sekä Into, se suloinen korskuva varsa-hevonen, jolla ei kukaan uskaltanut ratsastaa. — Minä otan Innon, — huusin minä paikalla, eikä Effissä — ollut kieltäjää. Hän kiipesi Piijun selkään ja minä talutin Intoa tallista päästäkseni aitan portailta sen selkään. Into oli hyvällä tuulella ja pysyi hiljaa . . .

— Hän tunsu kai hajun minun saappaistani ja pelkäsi, — arveli Masse.

— Minulla oli näet sokuripala, jolla houkuttelin häntä. Ja me ratsastimme hiljaa portista ulos mantietä myöten. Ihmiset, jotka tulivat meitä vastaan, luulivat meitä »patruunan pojiksi».

Mutta sittenpä sattui meitä vastaan iso majanmuutto-kuorma, joka näytti oikein kummalliselta, kun tuolin jalat pistivät siitä ulos ja kaapit liikkuivat sinne tänne. En tiedä mitä Into ajatteli, mutta se nousi pystyyn eikä tahtonut mennä eteenpäin. Minä varomattomasti lätkäytin sitä ruoskalla ja — olisittepa nähneet sitä silloin! Se nousi pystyyn yhä hurjemmasti, pudisti päätään ja heittäysi sitten nelistämään niin rajusti, että Effi jäi kauas, — kauas. Minä sitä taputtelemaan ja rauhoittamaan, mutta ei siitä mitään apua. Pitelin kiinni niin hyvin kuin taisin, mutta tunsin jo käsi- varsieni raukenevan ja etten kauan enää jaksaisi estää itseäni putoamasta. Silloin tuli vastaan aita ja portti. Minä säpsähdin. Kuinkahan käynee, — ennätin ajatella ja samassa vastasi Into kysymykseen heittäytymällä yks kaks yli aidan, niin

että minä romahdin maahan naapurin apilas-niitylle . . .

— Ja kun minä vihdoin hengästyneenä ja kauhistuneena saavuin paikalle, — jatkoi Eufrosyne, — niin mitä luulette hänen sanoneen: — tässä on niin mainion hyvä olla, jospa olisin hevonen! Siellä hän loikoi selällään ilman pienintäkään naarmua ja haisteli apilasta. Minäpä olin niin hirveän iloinen, että rupesin itkemään.

— Niin, Effi oli niin hyvillään siitä, ettei tapahtunut suurta onnettomuutta, — jatkoi Kamilla hiukan vakavammasti. Ja kiitollinenhan minäkin olin, vaikk'en ollut yhtään pelännyt.

— Sitten otimme kiinni Innon, joka aivan tyyneenä maisteli apilaa ja läksimme kotiin. Olipa Massen nuttu saanut emä kolon aidassa . . .

— Ja me saimme aika läksytyksen äidiltä, joka juuri oli tullut kotiin ja sitä me kuuntelimme katuvin sydämin.

— Olkoon onneksi! — huusi Masse ja aivasti niin, että nenä lensi Spirean ompelukoriin ja Mobilelle murisi suloisesti levätessään Effin kesken-tekoisella sukalla.

Fritz Amatuksen kertomus.

Teen juotua tuli Fritz'in vuoro kertoa kesästä. Hän asettui hiukan ujustellen tuolin taakse, jonka selkälautaa hän ahkeraan hypisteli sekä katseli kuuntelijoita. Svante vuoli utteraan kerinpuuta, josta kuitenkin näytti syntyvän iso kiekka. Kamilla parsi sukkia ja Masse oli asettunut mukavaan asemaan sekä näytti taipuvan hiljaiseen kuuntelemiseen.

— Kesälupa on hyvin hauska aika, — alkoi Fritz ja oli jo joutua hämille, kun näki Massen tähän nyökäyttävän suostumusta. — Se on kauan hyvä vaihtelu läksyjen päähän takomisen perästä ja kaiken semmoisen, ja jokainen teistä käsittää tätä niin ihmeen hyvästi . . .

— No, kerrassaan! — huokasi Masse ja tavoitteli peukalollaan liivin taskusta unhottunutta lakritsipalasta.

— Ne, jotka asuvat maalla, — jatkoi Fritz enenevällä rohkeudella, voivat ehkä kaikkein par-

haiten huvitella, mutta luulenpa että joka paikassa voi olla oikein hauska, jos vaan ei tule tautia tai muuta surkeutta. Koko kesän asuin minä Kaivopuistossa täällä Helsingissä, ja aiinkin oikeastaan kertoa muutamista mainioista seikkailuista ja ilveilemisistä, joita me keksimme.

— Kutka me? — urkki Kamilla. — Sinä kai ja venäläiset? Eihän siellä asu kuin venäläisiä kesällä Kaivopuistossa.

— Ole hiljaa. Ei, — meitä oli noin lähes puoli tusinaa poikia siellä, lähellä toisiamme asuvia, ja me heittelimme palloa aika lailla iltasin. Monesti olimme myös indiaaneina ja rosvoina, ja silloin oli oikein hirvittävän hauskaa . . .

— Siellähän olisi pitänyt Massen olla, — keskeytti Eufrosyne, — hän oli kesällä musta kuin nokinen kahvipannu.

— No, no, sisko rukka, et sinäkään suinkaan ollut liinavaatteen näköinen, — vastasi Masse suopeasti.

Fritz Amatus ojentihe ja jatkoi:

— Eräänä päivänä olimme päättäneet jakaantua tasan kahteen puolueeseen ja olla indiaaneina . . .

— Se tekee 2 1/2 miestä kummallakin puolella, — kuiskasi Kasse Spirealle.

— Eipä niinkään, — keskeytti Fritz sekaantumatta, — meitä oli sinä päivänä tavallista enemmän, neljä kummallakin puolella. Edvin Rynnänen oli ruskeanahkaisten päällikkönä ja sai nimen *ryntäävä* päällikkö, muut indiaanit olivat *Ketteräjalka*, *Pitkähius* ja *Täplikäs Pantteri*. Minä

kuuluin kalpeakasvoisten joukkoon ja meillä oli olevinaan puulinnoitus juuri vallien alla.

— Kuka oli teidän johtaja? — kysyi Svante ja leikkasi samassa sormeansa.

— Kalle Stenström uudesta ruotsalaisesta opistosta, selvitti Fritz.

— Se on aika poika, tiedättekö?

... No niin, ruskeanahkaiset olivat ryöstäneet meiltä koko karjamme, ja nyt meidän piti ajaa niitä takaa. Aseita ei ollut meillä kummallakaan puolella, se voima, jota ensin kysyttiin, oli kin- tuissa. En ikänäni ole juossut niin kuin niinä päivinä! Ruskeanahkaiset olivat viekkaita ja vik- keliä, kuten semmoisen joukon olla täytyy ja vähän oli meillä toivoa saada rosvot käsiimme ja karjan takaisin.

Vihdoin sai joku meistä kiinni Pantterin nutun liepeistä. Tämä koetti irtautua ja kiskoa irti vaatteensa, mutta me pidimme kiinni miehen ja pakoitimme tunnustamaan itsensä voitetuksi. Hän sai nyt valita joko heti tulla tapetuksi, se on jäädä pois leikistä, tai jättää kansansa ja tulla meidän puolelle. Mutta Pantteri oli niin toi- messaan, ettei hän kuolemankaan uhalla tahtonut tovereistaan luopua, ja silloin olimme me hirttävi- nämme hänen siten, että vähäksi aikaa asetimme puuta vasten. Sitten sai hän kuleksia vapaana, sillä nyt pidettiin Pantteri tapettuna ja se oli vaan hänen haamunsa, joka kummitteli metsässä ja väliin näyttäytyi sureville tovereilleen.

Tässä vaikenä Fritz hetkeksi, mutta kun huo-

masi kaikkilen simät itseensä kääntyneiksi, jatkoi hän rohkeasti:

— Ainoa tapa, jolla ruskeanahkaiset saattoivat meistä päästä, oli se, että sieppasivat meiltä lakit. Sen oli Stenström päättänyt merkitsevän samaa, kuin jos nahka vedettäisiin päästä tai indiaanien kesken, että myrkytetty nuoli oli ammuttu läpi sydämen. Itse oli hän ensimmäinen, jolle tämä sattui, ja sai nyt »autualla metsästysmailla» tehdä ystävyyden liittoa *Tüpliikkään Pantterin* kanssa. Me olimme julman äkäiset *Pitkähiukselle* sen jälkeen ja kohta sai hänkin matkapassin varjojen maailmaan. *Ryntäävä päällikkö* lensi kuin nuoli sillä erotuksella, että hän juoksi koukeroissa ja monta mutkaa tehden, mutta vihdoin tuli hänkin saaliikseni, — oliban meidän puolella useita yhtä vastaan. Häntä pidimme me vankeudessa. Rolf Bergman nimitettiin vartijaksi ja haamut pitivät heille uskollisesti seuraa. He saivat levätä, he. *Ketteräjalka* oli oikein nimensä arvoinen. En ikänäni ole nähnyt semmoista sisilisko-juoksijaa! Me muut olimme ihan väsyneet ja hengästyneet ja aloimme ikävöidä voileipiämme ja limonaadia, joka oli meillä puulinnoituksessa. »Kuolleilla» näkyi sitäpaitse olevan niin hauskaa. Sentähden päätimme tehdä sovintoa. Nenäliina kiinnitettiin keppiin ja Sven heilutti sitä loppumattomasti, *Ketteräjalka* ymmärsi merkin, vastasi, ja rauha tehtiin. Me päätimme antaa hänen jäädä eloon ja saada toverinsa ruumiit takaisin, — hänen taas piti jättää meille karjamme vahingoittumatta.

Indiaanilaisen taikakeinon kautta sai hän toverinsa taas elämään. Stenström tointui myöskin ja pian istuimme me kaikki niin indiaanit kuin kalpeakasvoiset kaikessa ystävytydessä eriskummallisen mainion voileipäkasan ympärillä vallien luona. Se oli raju ja hauska leikki. — Seuraavana päivänä olivat jalat jäykkänä, enkä olisi ruvennut kirkontorniin kiipeämään, vaikka olisin palkaksi saanut indiaanin päänahan.

Fritz Amatus teki syvän kummarruksen merkiksi, että esitelmä oli päätetty, kaasi itselleen lasillisen vettä ja kuunteli äänetönnä tilhiläisten sekä kiitoksia että moitteita.

— Sinä potkit koko ajan toisella jalalla, — sanoi Eufrosyne.

— Sinä niistit nenääsi kuusi kertaa esitelmän kestäessä, — muistutti Masse.

— Etpä yhtäkään kertaa sotkeutunut, — ihmetteli Svante kiittäen, — et silloinkaan, kun minä leikkasin sormeani.

— Ei, Fritz'in esitelmä oli *oikein* hyvä, — sanoi Spirea päättäväisesti, — soisinpa että me kaikki voisimme kertoa yhtä vilkkaasti ja luonnollisesti.

— Mutta nyt on minun vuoroni kertoa, — pöyhistelivät Masse, — ja nyt saatte kuulla kerrottavan seikkailusta, joka on oikein tosi.

Hän katsahti Kasseen ja kumpaisetkin purskahtivat salaperäiseen nauruun.

Massen kertomus.

Masse asettui tuolin taakse, kaasi itselleen asillisen vettä, oli korjaavinaan huivin rusettia, jota hänellä ei ollut, rykäsi ja alkoi:

— Hyvät naiset ja herrat! Me elämme aikakaudessa, jolloin . . . jolloin . . . matkat ovat muodissa . . . hm. Niin veljeni Kasimir ja minä myös päätimme tehdä . . . hm . . . tutkimusretken herttaiselle Tanskanmaalle.

— Tutkiaksenne marjapuuroa kerman kanssa, vai mitä? — urkki Kamilla.

— No, siihen suuntaan. Meillä on onneksi läheisiä sukulaisia Tanskassa, herrasväki Glitterup, jotka vastaanottivat meidät, niin kuin korkeasti oppineille suomalaisille lyseolaisille sopii . . .

— Hyi, jos tuolla tavalla jatkuu, niin en minä suinkaan viitsi kuunnella, — sanoi Eufrosyne haukotellen. Etkö voi aivan yksinkertaisesti sanoa, että te asuite sisar Angelikan ja Jens langon

luona ja olitte oivallisina setinä heidän pienille Jensilleen ja Jepilleen?

— Olkoon menneeksi. Jättäkäämme siis korkeampi stiili ja sovittakaamme puheemme tavalisten ihmisten tavan mukaan! Sisar Angelika ja Jens lanko asuivat ulkona »Salmen» luona, jos tiedätte mitä sillä tarkoitetaan, te merta näkemättömät sisämaalaiset!

— Kyllä kai, se oli kai »Furusund-salmi», josta Funtus oli kotoisin,*) — vastasi Fritz Amatus sukkelasti.

— Se meni päin mäntyyn! Se oli Juutinrauma, — tuo kaikkialla kiitetty ihana, kimalteleva, purjeita vilisevä, »det overordentlig henrivende Öresund» . . .

— Nyt sitä ruvetaan taas taivastelemaan! — kuiskasi Kasse Svantelle.

— En tahdo nyt vaivata teitä kertomalla kaikista niistä juhlallisuuksista ja pidoista, joihin tulomme antoi aiheita, — jatkoi Masse vaatimattomasti, — vaan aion kertoa eräästä tapauksesta, jossa minä tulin esiintymään todellisena keskiajan ritarina.

— Eräänä päivänä, jolloin veljeni Kasimir tutkimuksiensa tähden oli estetty tekemästä minulle seuraa, menin minä yksin ulos seikkailulle komeaan *Dyrehaveniin*, jossa puoleksi kesyt metsävuohet, hirvet, pukit ja muut eläimet katselivat minua mielihyvällä. Kuljeskellessani siellä kukka-säilytin

*) Tarkoittaa erästä Topeliuksen satua.

olkapäällä, ajoivat vaunut minua vastaan leveällä tiellä. Vaunuissa istui kaksi naista ja pieni tyttö valkoisissa pitsissä, höyhenissä ja muussa semmoisessa koreassa. Lapsi saattoi olla noin kolmen vuoden vanha. Vaunujen ohitse ajaessa huusi pieni tyttö jotakin, jota en kuullut. Hän kallistui minun puoleeni ja huusi täyttä kurkkua, kun ajuri ei heti seisahtanut. Vihdoin näin minä vaunujen pysähtyvän ja tunsin äärettömän halun piiloutua pensaihin. Ja se olisi kyllä ollut parasta, jos niin olisin tehnyt, — huokasi Masse salaperäisesti. — Mutta toisaalta taas olisi se saattanut näyttää lapselliselta ujostelemiselta ja sentähden jatkoin matkaani mistään huolimatta.

Kun minä lähestyin vaunuja, viittasi toinen rouvista minua luokseen ja sanoi: »min kjaere Dreng, vil De ikke sidde her hos Line, hun er saa frygtelig nysgjaerrig paa den grønne Kasse De baerer?» —

— Mitä, kannoitko sinä Kassea? — huudahti Fritz Amatus kummastuneena.

— Oliko hän aivastamaisillaan, tai mitä sinä sanoit? — kysyi Kamilla ja katsoi pois sukan kolosta.

— Kuinka tuhmia te olette, — ettehän ymmärrä rahtuakaan tanskan kieltä, — sanoi Masse ylvästellen. — Hän tarkoitti tuo rouva, että Line oli utelias näkemään sitä viheriäistä säilytintä tai koteloa, jota kannoin olkapäällä . . . No, mitä minä muuta taisin, pentu vaunuissa näytti hirveän itsepintaiselta, — niin minä arvelematta istahdin

peräistuimelle hänen viereensä ja hän heittäytyi heti sanomattomalla innolla minun säilytintäni sekä itseäni tutkimaan.

Hetken kuluttua seisahtuivat vaunut erään puistossa olevan kesäasunnon luo. Rouvien piti mennä vieraskäynnille ja pyysivät minua olemaan Linen kanssa sen ajan. Minä kumarsin ja kiitin luottamuksesta, sekä toivoin ettei palvelusaikani tulisi kauan kestäämään.

Kun me vähän aikaa olimme käänneleet säilytintä ylös ja alas, ripustaneet sitä vuoroon minun ja vuoroon Linen kaulaan, ehdotti tämä että meidän piti nousta pois vaunuista ja poimia kukkia, — plukke blomster siihen. (Sen kai olisittekin ymmärtäneet.) Minkätähden ei? — arvelin minä, ja niin me kiipesimme alas ja aloimme etsiä kukkia. Mutta uskotteko, — emme löytäneet yhtään ainoaa, tuolla poletulla, paljaaksi järsityllä nurmikolla ei ollut enemmän kukkia kuin kauppatorilla täällä Helsingissä.

— Siellä on aina kukkia, — hymyili Spirea. Masse ei ollut kuulevinaan.

— Line poimiskeli sen sijaan kaikenkarvaista roskaa, mitä ikinä löysi, ja pisti säilyttimeen. Siihen tuli nyt paperikaistaleita, paperossin päitä, puikkoja, kiviä . . . sanalla sanoen vaikka mitä. Hän hyppeli sinne tänne kuin valkoinen kananpoika ja me etenimme yhä enemmän vaunuista. Minä tein useita kokeita saada hänet sinne palaamaan, mutta tuo vapautta rakastava otus potki minua, kun koetin ottaa hänet käsivarrelle. Het-

ken kuluttua onnistui hänen löytää rapakko täynnä jotain viheriäistä moskaa. Siitäkös ilo syntyi! Hän otti puikon ja rupesi sillä hämmentelemään rapakossa olevaa likaa, sillä välin kun minä rupesin saamaan pahoja aavistuksia.

Isällisellä hellyydellä koetin minä taluttaa häntä pois tuosta viehättävästä paikasta, mutta hän oli huonosti kasvatettu ja löi minua tuolla likaisella puikolla. Voi, voi sentään, kun valkoiset pitsit kohta olivat muuttuneet viheriäisiksi kuin spenaatti! »Line sviner ned sig», sanoin minä hyvällä tanskan kielellä, nimittäin »Line on porsaan näköinen», mutta hän heitti minuun autuaan katseen ja sanoi: »nu maa Line putte Gröd i Lommen til mamma!»

Ja niin hän rupesikin »pistämään puuroa» taskuunsa pienillä kourillaan. Kun koetin häntä siitä estää, sain korvalle, ja samassa runsaasti sitä samaa likaa, että olin ihan tukehtua.

Alkoi käydä yhä vähemmin hauskaksi. Pentu rupesi näyttämään jauhopussilta, joka olisi pistetty viheriäiseen suopaan ja mahdotonta oli saada hänet luopumaan ihanasta rapakosta. Minä koetin kaikki maailman keinot, mutta hän teki ne kaikki tyhjiksi ja löi minua, kun tulin lähelle. Ajattelin kauhulla sitä hetkeä, jolloin tultaisiin meitä hakemaan ja mitenkä silloin vastaisin luottamustoimestani. Entä kun päivällinen odotti siellä kotona ja minä olin *forfaerdeligt sulten*, — kauheasti nälissäni, sivumennen sanoen.

Vihdoin tuli vapautuksen hetki pienokaisen mamman muodossa, joka tuli meitä hakemaan. Kun hän näki pennun, seisahtui hän äkkiä ja purskahti hillitsemättömään nauruun. Hän nauroi, . . . niin, hän nauroi *niin* että . . . Ja pentu nauroi myös ja löi itseään vatsaan likaisilla käpä-
lillään. Minä olin punastunut hämmästyksestä ja harmista sekä koetin mumista jotakin selitykseksi. Mutta äiti taputti minua vaan ystävällisesti olka-
päähän ja sanoi: »*ja, Line hun er nu ikke saa let at passe, hun er et lille Asen, det søde Barn*», että se nimittäin oli semmoinen otus että . . .

Sitte he kutsuivat minua päivälliseksi ja likainen Line kiersi käsivartensa minun kaulaani ja . . .

— Vai niin! — nyökäytti Kamilla, — kyllä ymmärrän!

. . . Ja semmoinen oli sen jutun loppu. Mutta minä tulen aina hyvälle tuulelle, kun satun muistamaan, kuinka olin paimentamassa tanskalaista kanan poikaa.

— Arvelet kai itseäsi täysikasvaneeksi kukoksi, — sanoi Effi terävästi.

Masse kiipesi esille tuolin takaa ja teki suuren kumarruksen. Kolme kertomusta yhtenä iltana pidettiin riittävänä määränä ja toiset jätettiin vastaiseksi.

Teen juotua päätettiin seuraavana iltapäivänä lähteä Töölölahdelle luistinretkelle. Kahvia piti otettaman mukaan ja Svante tarjoutui vapaaehtoisesti kokiksi, hänellä oli liian pitkät sääret voi-

daksensa luistella kauniisti. Mobelle kutsuttiin juhlallisesti mukaan, mutta Dea täti pelkäsi, että sille tulisi yskä ja oli kylliksi ankara kieltämään häneltä tätä huvia.

Svanten löytö.

Oli kirkas ja tarpeeksi kylmä sunnuntai-ilta-päivä joulukuun alussa. Se vähäinen lumi, mikä marraskuun loppupuolella oli ilahduttanut lasten sydämiä, oli nyt suurimmaksi osaksi poissa. Ainoastaan siellä täällä pimennossa oli sitä vielä vähän, hienon sokurin näköistä.

Mutta joskin lunta oli vähän, niin oli sen sijaan oivallinen luistinjäät satamissa ja Kaisaniemellä olivat lammit aamusta iltaan täynnä luistelevaa nuorisoa. Töölönlahdelle eivät niin monet menneet ja sentähden olivat tilhiläiset suunnanneet sinne matkansa.

Spirea oli edeltä puolen päivän koonnut toverit ympärilleen tyttöjen kamariin, koska tädit olivat kirkossa, ja siellä lukenut heille päivän evankelion. Hänellä oli aina tapana tehdä niin, sillä hän tiesi että pitkät saarnat kirkossa olivat heille liian vaikeat käsittää. Ja kun hän yksinkertaisella

tavallaan selitti päivän tekstiä, ymmärsivät he häntä aina ja tunsivat lapsellisissa mielissään jonkunmoista vakavuutta. He tunsivat itseään kehoitetuiksi kiitollisuuteen, katumukseen ja rehellisiin koetuksiin taistella pahoja tapoja vastaan.

Kun Spirea oli lopettanut ja päivällinen kii-reesti syöty kello kahden aikaan, ruvettiin lähtöä tekemään. Kello kuusi piti heidän olla kotona jälleen, että ennättäisi katsahtaa huomispäivän läk-syihin.

Syntyi melu semmoinen, että olisi voinut luulla seinien ja katon särkyvän, kun kaikki seitsemän tömisten hyökkäsivät portaita alas luistimet olka-päässä. Dea täti kiitti onneaan, ettei Mobelle ollut oppinut luistelemaan.

Siellä sitä nyt mentiin milt'ei juoksujalassa Heikin-, Aleksanterin- ja Mikonkatuja pitkin Kaisaniemen nenään. Siellä kiinnittivät he luistimet jalkaan ja kiitivät yli lahden, sillä välin kun Svante raskasta kahvikoria kantaen kahlasi perästä. Rannat olivat lumesta paljaat ja harmaat kivet pilkistivät kuihtuneen ruohon välitse aivan kuin olisivat ikävöineet lumipeitettä, joka olisi kääriinyt ne kaikki pehmeään, valkoiseen vaippaansa. Aurinko katseli ystävällisesti paksun talvisen sumuverhon välitse ja viisi varpusta Kaisaniemen ravintolan katolla antoi tämän houkutella itseään laulamaan kevätkvintettiä.

Väliin tuli ankara tuulenpuuska ja pudisteli tyttöjen hameita, niin kuin se olisi tahtonut saada niistä lähtemään kaiken koulutomun. Kamilla oli

vasta ikään oppinut seisomaan luistimilla ja kulki hitaasti muiden jälessä. Mutta Spirea ja Eufrosyne olivat aika taitavia, puhumattakaan pojista, jotka osasivat tehdä vaikka minkälaisia leikkauksia jäähän ja kääntyä vaikka miten puolin. Fritz Amatus, joka kaikessa hiljaisuudessa piti Spireaa ihanteenaan, piirsi jäähän koko joukon vaikeimpia S—iä, samalla aina pysyen Spirean läheisyydessä nähdäksensä tarvitsisiko tämä mitään.

Muiden luistellessa oli Svante kahvikorineen hakenut itselleen suojapaikkaa rannassa, rakensi lieden kivistä ja keräili kuivia puun oksia. Oikeastaan ei ollut luvallista syyttää tulta näillä rannoilla, mutta onneksi eivät lapset tästä kiellosta tietäneet eikä sinne sattunut poliisiakaan estämään heitä.

Ei ollut helppo löytää puuta hyvästi siivotussa puistossa, mutta vihdoinkin se Svantelle onnistui ja kohta paloi iloinen tuli kivien välissä. Svanten nenä kiilsi noesta ja tyytyväisyydestä. Hän asetti kahvipannun tulelle, se oli täynnä vettä. Kuinkahan paljon kahvia hänen piti ottaa . . . olisikohan kolme teelusikallista liian paljon? Hän sekoitti kahvin kylmään veteen ja odotti jännityksellä seurauksia.

Hetken kuluttua alkoi pannusta kuulua niin somia ääniä . . . kl . . . kl . . . pani se. Ja isoja »kahvikyyneleitä» vuosi sekä suusta että nokasta. Svante näytti levottomalta. Mitähän tämä merkitsi, eikö löytynyt mitään parannuskeinoja moिसelle nuhalle? Jo nyt taas! Pannusta valui virta-

naan poroista kahvia ja sammutti tulen ylt'ympäri. Nytpä Svante suuttui, asetti tuhman pannun vihaisesti ruoholle ja alkoi puhaltaa tuleen. Pannu rauhoittui, tuli pääsi uuteen voimaan, mutta, voi! kun hän jälleen tarttui pannuun, poltti se, ja hän heitti sen kirkuen tuskasta luotaan. Siinä se nyt makasi nenällään ja vuodatti sisältönsä jäätyneelle ruoholle.

— Spirea hoi, tule tän—ne! — huusi Svante hädässään ja viittasi sekä käsillään että jaloillaan. Spirea tuli lentäen kuin pelastuksen enkeli, kuuli onnettomuuden, näki Svanten katumuksen, eikä hennonut häntä torua. — Otitko kaikki kahvijauhot? — kysyi hän. — En mitenkään, — vastasi Svante ja näytti tötterön, — mutta emmehän voi pureskella kuivia kahvia?

— Ei, sinun täytyy mennä ravintolaan vettä hakemaan, eihän sinne ole pitkä matka. Mutta elä kaadu paluumatkalla, — lisäsi Spirea nauraen, kun näki Svanten enemmän hartaasti kuin notkeasti kahlaavan ravintolaan päin pitkillä säärillään.

Sill'aikaa oli pöytä katettuna. Spirea levitti salvetin tasaiselle kivelle ja asetti siihen kupit, sokurin, leivän ja . . . mutta missä kerma? Vai niin, senhän sai Masse palttoonsa taskussa tallettavaksi. Pahaa aavistaen kiiti hän jälle tavoittelakseen Massea kiinni.

Tuolla kaukana he luistelivat. Hän huusi, mutta he eivät kuulleet. Hänen täytyi juoksujalassa koettaa heitä saavuttaa ja tuli juuri oikealla

hetkellä, että sai nähdä Fritz Amatuksen ja Massen törmäävän yhteen ja aika kuperkeikalla koettavan jään kestäväisyyttä.

— Kas noin! Voi, sinua onnetonta, kun särit kermapullon, — huudahti Spirea kärsimättömästi, kun näki jotakin valkoista tippuvan Massen palttoon taskusta.

— Nyt ei meillä ole mitään kermaa kahvin kanssa.

Masse pisti ällistyneenä kätensä taskuun ja veti sieltä pullon kaulan korkkineen sekä joitakuita lasisirpaleita ja märkiä paperipalasia. Hänen katseensa tätä nähdessä oli niin oivallinen, että Spirea ei saattanut olla nauramatta.

— No, poikiapa vasta kannattaa huviretkille kulettaa! Nyt on Svante kaatanut maahan kahvin ja sinä olet tehnyt lopun kermasta. Mistä saamme nyt virvokkeita?

— Oi, me juomme kahvia *ilman* kermaa, sehän on *finiä* ja käytetään paljon Köpenhaminassa, — nimittäin jos ollenkaan saamme mitään kahvia . . . Masea näytti hyvin arveluttavan.

Kasse ja tytöt olivat sillä välin kokoontuneet Spirean ympärille, ja koko seurue päätti asettua tulen ääreen odottamaan Svantea ja kahvipannua. Fritz Amatus hieroi punaiseksi paleltuneita käsiään; hänen kintaillaan oli se omituisuus, että ne aina hävisivät ja hän puhalsi nyt käsiinsä saadak-sensa niitä lämpiämään.

— Kohennahan niillä tulta, niin kyllä lämpiävät, — ehdoitti Kasse hyväntahtoisesti.

— Kohenna itse, murisi Fritz, — eipä sinunkaan näytä kovin lämpimiltä.

Nyt ruvettiin valkean ympärille ja suut liikuivat ahkerasti. Tässä ei tuntunut yhtään tuulen henki ja tuli levitti ihanaa lämpöä läheisimpiin paikkoihin.

— Oi, kuinka täällä sentähden on hauskaa, — huudahti Kamilla. — Meillä on paljoa hausکمپی, kuin isolla luistinradalla, — voiko kukaan sanoa minkätähden?

— *Minkätähden?* — kertoi Masse tottelevaisesti.

— Senpätähden, kun me voimme olla niin vapaita keskenämme, — vastasi Kamilla ja antoi Masselle luunapin käteen.

— Se on varmaan sentähden, kun meistä tuntuu ikäänkuin olisimme iloisia veljiä ja sisaria, — sanoi Spirea herttaisella tavallaan ja Fritz oli heti valmis huutamaan: niin, niin, eläköt tilhiläiset!

— Mutta minnekä se Svante katosi? — sanoi Kasse, joka oli kulkenut ympäri puita hakien. — Jos en kohta saa kahvia, niin rupean syömään ruohoa.

— Tai sitten syömme sokuria ja korppuja vaan, niinkuin ennen, kun leikimme nukkien kanssa, — tuumasi Effi.

— Heh! Ennenkö! Ikäänkuin et nytkin vielä leikkisi niillä, neiti Nenäkäs, — ivasi Masse, koskettaen arkaa kohtaa Effin sydämessä. Hän oli nimittäin saanut paljon kärsiä »suurilta» tovereilta

koulussa siitä syystä, että hän vielä leikitteli nukeilla, vaikka oli kahdentoista vuoden vanha, ja hän teki sen nyt enää ainoastaan suurimmassa salaisuudessa.

Masse sai häneltä ankaran silmäyksen, mutta samassa kiintyi kaikkien huomio erääseen pitkään haamuun, joka hitaasti ja varovaisesti läheni Kaisaniemeltä päin.

— Tuolla tulee Svantekin, — huudahti Kamilla iloisena. — Ja hän kantaa jotakin suurta muassaan, niin suurta kuin kelkka. Ei suinkaan se voi olla kahvipannu!

— Ehkä se on koko sankollinen vettä, — arveli Eufrosyne.

— Mitä ihmettä hän hilaa perässään? leipää? sokuritoppaa? sahtitynnyriä? — Seurue oli täynnä hämmästystä.

Sillä välin lähestyi Svante sen verran, että he näkivät, mitä hän kantoi. Ja silloin sinkoili Svanten ympärille huudahduksia, kysymyksiä ja varoituksia, kun tämä tultuaan perille asetti maahan taakkansa, pienen itkevän noin vuoden vanhan pojan.

Kahvi unhottui samassa silmänräpäyksessä ja kaikki kokoontuivat pienokaisen ympärille.

— Mitä kummia, Svante?

— Niin, tässä tuon minä pienen nälkäisen vieraan kahvipöytäämme, — sanoi Svante läähätäen, — ja asetti maahan kahvipannun, jonka hän oli kantanut toisessa kädessä. — Voitteko ajatella... tämän pienen raukan löysin minä tien

varrelta, jossa se nukkui korissa. Ja katsokaa, hänellä on paperilippu selässä, jossa on kirjoitettu: »Olkaa armeliaat hänelle. Hänellä ei ole isää eikä äitiä.»

— Raukka! — kuului säälivästä joukosta.

— Oikea löytölapsi! — huusi Effi ja näytti äärettömän onnelliselta.

— Enhän voinut häntä sinne jättää yksin, — sanoi Svante ja pani lapsen varovasti Spirean syliin.

— Voi, saanko minä hänet? — pyysi Kamilla ja Eufrosyne, mutta pienokainen näkyi viihtyvän niin hyvästi Spirean luona, ettei tämä hennonut hänestä luopua. Kyyneleet pysähtyivät keskittelle ja hän koetti hymyllä, kun Svante osoitti hänelle kelloa.

— Sinun olisi pitänyt viedä hänet johonkin taloon, — sanoi Spirea miettien.

— Ei, ei . . . keskeytti häntä kiivaat äänet, — hän on meidän ja me viemme hänet mukanamme kaupunkiin. Saavatpa nyt tädit ihmetellä!

Pientä vierasta koetettiin nyt mitä hellimmästi hoitaa. Eufrosyne makasi polvillaan Spirean edessä, joka piteli häntä sylissään ja hieroi hänen kylmiä käsiään. Svante oli uhrannut hänelle kellsa. Kamilla syötti häntä mesileivällä. Masse irstasteli kaikin voimin huvittaakseen häntä. Kasse ja Fritz Amatus hakivat kiviä ja paperipalasia, jotka olivat olevinaan lehminä ja hevosina. Poika oli pitkän aikaa tyytyväisenä ja palkitsi heitä pienellä kiltillä hymyllä.

— Mikähän sen nimi on? — huudahti Effi äkkiä.

Niin, sitä ei ollut kukaan ajatellut ja sitä ei ollut edes selkäänkään kirjoitettu. Syntyi pitkäläinen ja kiivas keskustelu.

— Kutsutaan häntä *Benoni*, — ehdoitti Effi, joka äsken oli itkenyt »Genovevan» ääressä.

— Eikö mitä, se on niin vetelää! — huusi Masse. — Ennen sitten *Solon* tai *Sokrates*.

— Tai *Heliogabalus*, — nauroi Kasse. — Mitä arvelee Spirea?

— Tänään on Danielin päivä, — arveli Spirea painolla.

— Niin, niin, — huudettiin joukossa. — Pannaan hänelle nimeksi Daniel ja tulkoon hänestä mies, joka ei pelkää leijonaa eikä tiikeriä.

— Dan, pikku Dan, tahdotko sokuripalaa? — Kamillan ääni tuli helläksi.

— Nytpä minä ehdotan, että ryhdytään juontiin, koska poika on ristitty. Pitäähän ristiäisissä olla kahvia.

Ja Masse alkoi hyvin toimessaan kaataa kahvia kuppeihin. Kaikki istautuivat mukavasti ja, oi! kuinka se maistui, vaikka juotiin turkkilaisten tavalla ilman kermaa. Oli jo käynyt melkein pimeäksi ja tulen ympärillä loikovat haamut muisuttivat mustalaismatkuetta. Huomio oli kiintynyt kahvikuppiin ja pikku Dan'iin, kunnes Svante katsoi kelloa ja hämmästyksellä huomasi sen jo olevan puoli seitsemän.

Nyt täytyy meidän pötkiä kotiin niin sukke-

laan kuin jalat kannattavat, muuten luulevat tädit meidän kaikkien hukkuneen, — muistutti Effi. — Yks kaks pistettiin kahvikalut vasuun, tuli sammutettiin lumella ja Dan käärittiin tyttöjen huiviin, sekä kannettiin vuorotellen. Matkue alkoi reippaasti marssia eteenpäin, Kamillan ja Effin laulaessa: »Oi kehtomme, sä Pohjola».

Heidän soittaessaan avasi Dea täti oven ja täynnä uutisia, ruohoja, nokea ja kahvinkeittopuun jäännöksiä hyökkäsi koko matkue häneen, niin että häneltä oli mennä pää pyörälle. Hänen täytyi oikein istautua, niin hämmästyti hän, kun Svante näytti hänelle tuon pienen huiviin käärityn olennon ja sanoi: — katsos, Dea täti, tässä on Daniel, jonka metsästä löysin ja nyt tulee koko meidän seurueemme lapseksi, jos et sinä ja Dika täti pane vastaan.

— Kuka rupeaa hänestä vastaamaan, lapsikullat? — Ajatelkaa, vaikka hän saisi tuhkarokon ja kuolisi. — Dea täti oli oikein punainen, ajatellessaan uusia äidillisiä huoliaan. Hän oli aina pitänyt lapsia joko haprainu leluina, jotka särkyivät, jos niihin koski, tai sitten maailman kauheimpina mellastajoina, joita kristillisellä nöyryydellä täytyi koettaa kärsiä. Hän katseli pienokaista, jota Spirea varovaisesti riisui, ja koko joukko kärsimyksiä esiintyi hänen mielikuvituksessaan hyvin vähän houkuttelevina. Hän huokasi ja siliteli arasti pientä vaaleankiharaista päätä.

— Ehkä teidän pitäisi antaa hänelle kamilliteetä, hän näyttää niin kalpealta, — sanoi hän ja säpsähti, kun poika samassa alkoi itkeä.

— Häntä vaan nukuttaa, raukkaa, — arveli Spirea, jolla oli kaksi pientä veljeä kotona ja oli tottunut niitä hoitamaan. — Tule, niin pääset minun vuoteeseeni, kunnes ennätämme tehdä tilaa sohvalle.

Kaikki lapset menivät nyt tyttöjen huoneeseen, johon laitettiin Dan'ille pieni vuode sohvalle. Kamilla ja Effi riisuiivat hänen päältään ja pesivät. Hän oli puettu erittäin hienoihin ja ohuviin vaatteihin ja hänen koko pikku persoonassaan ei ollut mitään laiminlyömisestä merkkiä. Varmaankin oli hänen äitinsä rakastanut ja hoitanut häntä, mutta mikäpä lienee sitten saattanut häntä hylkäämään lapsensa? Kuinka suloinen ja kiltti hän oli. Hän itki vaan aivan hiljaa väsymyksestä ja ehkä tietämättänsä ikävöi oman äitinsä syliä.

Kun hän oli nukkunut, istuivat lapset vielä kotvasen aikaa hiljaa puhellen hänestä. Spirealle oli yhä enemmän selvinnyt, että vaikka he kuinkakin paljon pitäisivät pienestä holhokistaan ja mielellään hoitaisivat häntä, niin eivät kuitenkaan saattaisi häntä luonaan pitää. Olivathan he poissa suuren osan päivää, eikä heillä ollut minkäänlaista oikeutta työntää tätien niskoille tätä uutta kuormaa.

— Sitä paitse, — jatkoi hän, — tulisi hänen läsnäolonsa liian paljon vetämään meidän huomiotamme läksyistä ja se olisi väärin, koska keran olemme täällä oppiaksemme.

— Sinäpä armoton olet, Spirea, joka ajattelet sitä ianikuista koulua *nyt*, kun on kysymys pelastaa pientä kurjaa olentoa nälästä ja tuskasta, —

intti Kamilla. Hän antoi aina mielellään tunteensa vallita ajattelematta ollenkaan, josko hänen tuumansa olivat mahdolliset toteuttaa tai ei.

Pojat näyttivät mieltiväisiltä ja Effin päässä pyöri monen monta tuumaa. — Meidän täytyy kysyä Dika tädiltä, — sanoi hän, — en minäkään luule, että me läksyjien tähden voimme pitää häntä täällä. Mutta Dika täti kyllä keinoja keksii, — päätti hän.

Lapset arvelivat nyt parhaaksi odottaa Dika tädin tuloa, joka paraikaa oli iltakirkossa. Kun hän tuli, hyökkäsivät kaikki tilhiläiset häneen ja puhelivat kaikki yht'aikaa, niin ettei hän ymmärtänyt rahtuakaan. — Antakaa nyt Spirean kertoa asianne, — sanoi hän, — muuten en käsitä mitään. Spirea kertoi päivän tapahtuman, jonka jälkeen he kaikki varpaisillaan hiipivät nukkuvan pojan luo.

— Eikö hän ole suloinen? — Eikö hän saa jäädä meille? — kysyi Kamilla rukoilevalla katseella, välittämättä Spirean moittivista silmäyksistä.

— Tännekö? Kuka häntä täällä hoitaisi, kun te luette läksyjänne tai olette koulussa. Ei, lapsi raukka, se ei käy laatuun! Mutta me voimme ehkä saada Pullosen vaimon täällä tuvan puolella vastaan ottamaan hänet, kunnes ruvetaan häntä tiedustelemaan, ja silloinhan te aina vapaahetkinä voitte käydä tervehtimässä.

— Niin, niin, se on mainio keksintö, — eläköön Dika täti! — huusivat pojat.

— Sinun pitäisi saada siitä kunniamerkki,

täti hyvä, — sanoi Spirea, — tiesinhän minä, että sinä neuvon keksisit.

— Mutta emmekö saa pitää häntä *omanamme*, kunnes joku tulee ja ottaa hänet?

— Ja emmekö saa tehdä työtä hänen hyväkseen . . ?

— Ja välistä pitää häntä täällä ylhäällä?

— Kyllä, kyllä, sen kaiken saatte. — Dika tädin silmät osoittivat suurta hellyyttä, kun hän katseli sitä hylättyä pikku raukkaa, joka niin levollisesti ja makeasti nukkui lasten huoneessa. Kenenkä lapsi saattoi hän olla? Hänen pikku paitansa oli hienointa palttinaa, mutta muut vaatteet osaksi likaisia ja karkeita. Lippu, joka oli kiinnitetty hänen selkäänsä, osoitti että hänet tahallansa oli hylätty. Kummalliselta tämä tuntui. Ainoa mitä saattoi tehdä, oli että ilmoittaa asiasta poliisikamarilla sekä panna ilmoitus sanomalehteen ja pitää huolta, ettei lapsella olisi mitään puutetta.

Seuraavana päivänä menivät Svante ja Spirea Pulloksen vaimon luo, joka asui leipomakamarissa, jossa ajurin joukko ennen oli asunut. Svante kertoi kuinka hän oli löytänyt sen pienen raukan hylättynä maantiellä ja vaimo niisti nenäänsä esiinliinaan liikutuksesta. Saattoihan hän ottaa hänet, koska leipäkannikasta ei ollut puutetta. — Nähkääs, hyvä herrasväki, minullakin oli tuommoinen pieni raukka ennen, mutta Jumala soi hänelle paremman kohtalon kuin minkä me olisimme voineet hänelle valmistaa ja otti hänet luokseen. Mieheni oli niin pahoillaan, ettei hän koko viik-

koon ruvennut työhön, mutta sitten minä sanoin, että syntiähän se on semmoinen sureminen ja rupesihan se sitten taas kirjapainossa käymään. Hänpä nyt tulee oikein hyvillään tuosta lapsirukasta.

— Katsokaa, matami, me tulemme olemaan ikäänkuin kummina tälle ja maksamme määrätyn summan kuukaudessa hänestä, — selitti Spirea, joka oli laskenut, että jos he panivat kaikki kuukausrahansa yhteen, niin teki se 25 markkaa kuukausittain. Pullosen vaimo tyytyi 10 markkaan kuulta; jäännös pantaisiin hänelle vaatteiksi.

Tietysti ne kaikki yhteisesti hommaisivat hänelle uusia pukuja! Hauska kiire syntyi nyt kaikille ja jokainen noista seitsemästä kummista tahtoi omakätisesti saada jotakin valmistaa. Rahäsäilyttimet tyhjennettiin ensimmäisiä ostoksia varten, paljoa ne eivät sisältäneet, sittenkun joululahjoiksi oli niistä otettu, — mutta aina vähän aluksi. Spirea osti vaatetta ja villalankaa sekä leikkasi, — minnekä ne olisivatkaan joutuneet ilman häntä? Svanten ja Effin piti kumpaisenkin neuloa yhden sukan, Kasse teki ruokaliinoja, Masse neuloi villamyssyä, Kamilla ja Spirea ompelivat pieniä paitoja ja mekkoja, ja Fritz Amatus päärmä »aivan yksinään» kolme nenäliinaa varustettuina punaisilla reunuksilla.

Jokaista vapaahetkeä käyttivät he näihin töihin Dan'ille, jolla ei ollut aavistustakaan siitä, kuinka paljon hellyyttä hänen pieni vähäpätöinen persoonansa herätti näissä hyväsydämmisissä, on-

nellisissä lapsissa. Pojat unhottivat luistelun ja vehkeet toverien kanssa; tytöt kertomuskirjansa ja joulusalaisuutensa. Dika tädin täytyi monesti käyttää koko valtaansa, saadaksensa heidät ulkona pistäytymään hämärän aikana. Dea täti oli puolestaan suuresti tyytyväinen tähän siveään, ahkeeraan henkeen ja palkitsi sitä kaikenmoisilla kirjavilla tilkuilla, joita haki säästöistään.

Sillä välin viihtyi Dan hyvästi Pullosen ja hänen vaimonsa luona. Joka päivä kävivät häntä tervehtimässä hänen kolme naiskummiensa ja neljä poikakummiensa ja hän oppi ne tuntemaan jokaisen erikseen. Sunnuntaina kannettiin hän ylös niiden luo ja oli suuressa vaarassa tulla kuoliaaksi syötetyksi kaikenlaisilla herkuilla. Jos ei Pullosen vaimo sillä välin olisi pitänyt häntä yksinkertaisella ruualla ja kohtuullisella hellyydellä, ei hänellä tosiaankaan olisi ollut suuria toiveita aikaa myöten päästä mieheksi.

Mutta lapsille itselleen oli tämä huolenpito hyödyllinen ja kehittävä. He unhottivat ajatella itseään, heillä oli aina joku, jolle oli säästettävä, jota piti koettaa huvittaa ja jolle oli työtä tehtävä. Ne rahat, jotka ennen olivat menneet makeisiin tai joutaviin leikkikaluihin, pantiin nyt kauniisti Dan'in rahakassaan, ja pojat koettelivat huvikseen lomahetkinään tehdä hänelle kaikenlaisia hauskoja leluja paperista tai puusta. Yksin Effikin vuoli hänelle pienen lapion, jota hän innolla koetteli Dika tädin kukkaruukuissa.

Dika täti näki ilolla kuinka lapset unhottivat

itsensä, ajatellaksensa lemmikkiään ja tehdäksensä hänelle työtä. Mutta hän oli hyvin tarkka siinä suhteessa, ett'eivät saisi laiminlyödä läksyjänsä hänen tähtensä, ja lapset pitivät tättä liian suuressa kunniaassa leikkiäksensä koskaan Dan'in kanssa, ennenkuin heillä oli läksyistä puhdas omatunto.

Eräänä iltana kun he tapansa mukaan istuivat kaikki yhdessä lukujen lopetettua, pitivät he suurta neuvottelua Dan'in tulevaisuudesta. Ellei kukaan ilmoittaisi olevansa laillisesti oikeutettu häntä ottamaan, oli heidän luja päätöksensä yhteisesti pitää huolta hänen kasvatuksestaan. Dika tättä oli kirkoissa kuuluttanut, että pieni poika oli löydetty sieltä ja sieltä ja tilhiläiset pelkäsivät joka päivä, ettei vaan joku tulisi ja veisi heidän aarteensa. Mutta viikko kului toisensa perästä eikä ketään kuulunut. Dan alkoi tepastella omilla pyöreillä jaloillaan sekä ääntää ensimmäisiä epäselviä sanojaan. Jokaista edistystä vastaanottivat lapset riemuhuudoilla. Ja kun hän erään kerran kummastutti heitä sanomalla »p—päll» Mobellelle, nousi heidän inuostuksensa äärimmäisiin.

Päivällispöydässä oli keskustelu mitä vilkkain. Kesäkertomukset oli siirretty tuonnemmaksi ja Dan oli jonkun aikaa yksinomaisena keskustelua-aineena. He olivat käyneet oikein ahneiksi rahansiolle hänen tähtensä ja alinomaa pidettiin neuvoa siitä, kuinka saataisiin kokoon pieni rahasumma hänen tulevaisuuttaan varten. Pappa Tähtinen oli kyllä luvannut lahjoittaa rahasumman

pohjarahastoksi, mutta Masse ja Kasse olivat kieltäytyneet sitä vastaan ottamasta, »koska itse voivat työskennellä hänen hyväksensä». Kaikki olivatkin siinä yhtä mieltä, ettei kukaan muu kuin he itse saisi pitää huolta hänen elatuksestaan. Olihan heitä koko seitsemän kappaletta, — häpeähän se olisi, jos eivät he yksissä tuumin voisi ansaita sen verran kuin hän tarvitsi.

Svante otti hakataksensa kaikki talossa tarvittavat puut ja sai saman viikkopalkan kuin edellinen puunhakkaaja. Kasse möi 2,700 vapaa-merkkiä, joilla oli aikonut sisustaa seinät Saviniemen uimahuoneessa; eräs toveri antoi niistä 5 markkaa 40 penniä. Eufrosyne vuoli kukkakeppejä kahdelle Dea tädin tuttavalle, Kamilla virkkasi myssyjä ja Spirea ompeli lasten esiliinoja, joita myötiin eräässä pienessä kauppapuodissa, Masse ilvehti »klovn'ina» koulussa lomahetkinä ja ansaitsi koko joukon viispennisiä hyväntahtoisilta, naurunhaluisilta tovereilta. Fritz Amatus oli ainoa, joka ei ollut keksinyt mitään neuvoa ja hän suri sitä kaikessa hiljaisuudessa, vaikka ei virkkanut kenellekään mitään. Hän oli tarjonnut tovereilleen kaupan kahta jotenkin huonosti pidettyä »indiaanikirjaa» sekä pyssyn, jolla ei enää saatanut ampua, mutta ei kukaan tovereista ollut kyllin rikas niitä ostamaan. Ja nyt mietiskeli hän yötä päivää keinoa, joka auttaisi häntä ansaitsemaan.

— Mitä sanotte siitä, jos panisimme toimeen iltaman tovereille, josta tulot käytettäisiin Dan'ille?

— kysyi Svante. Hän oli joksikin aikaa unhotanut rakkaan viulunsa ja tunsi yhtäkkiä taas halun kuulla sen suloisia ääniä.

— Kannattaapa ajatella, — arveli Kasse miettiväisenä. — Mitäpä me juuri voisimme aikaan saada?

— Voi, — esitelmää ja laulua ja soloa viululle . . . ja voimistelutemppeja . . . — laske Effi innostuneena sormillaan.

— Niin, ja teatteria, — huudahti Kamilla.

— Me näyttäisimme »Aksel ja Stiina». Spirea näyttäisi Akselin osaa ja Fritz Amatus . . . voi ei, päinvastoinhan tarkoitin.

Hän sai palkinnokseen yleisen naurun. Kaikki tulivat vähitellen innostuneiksi Svanten aatteesta ja alkoivat vakavasti keskustella sen toteuttamisesta. Spirea saattaisi kyllä pyytää heille tyttökoulun isoa voimisteluhuonetta käytettäväksi, kun tarkoitus oli niin hyvä, — kuinka paljon siihen sopisi väkeä, — ja sitten he ottaisivat 25 penniä sisäänpääsymaksua. Svante soittaisi viulua; Kamilla laulaisi Spirean säestämänä; Kasse pitäisi esitelmän, Masse ja Effi esiintyisivät voimistelijoina ja »Aksel ja Stiina» päättäisivät ohjelman. Puuttuisi ainoastaan viikko joululupa ja silloin panisivat iltamansa toimeen heti, ennenkuin toverit ennättäisivät koulujuhliin väsyä.

Dea tädin päälle sateli huudahduksia, selityksiä ja kysymyksiä, kun hän hetkeksi istautui heidän luokseen, sukkanneule kädessä. Hän ei ennättänyt käsittää muuta, kuin että he aikoivat näyttellä

»Aksel ja Valborg», ja että Massen piti seisoa pääläella. Kunpa laattia vaan kestäisi ja kunpa eivät sytyttäisi teatteria tuleen ja kunhan eivät vilustuisi kotiin tullessaan ja saisi keuhkokuumeen ja kuolisi!

Dika täti myöntyi kaikkeen, kunpa eivät vaan repisi kattoa hänen päänsä päältä. Hän oli avullinen kaikissa valmistuksissa, olipa välistä läsnä harjoituksissakin.

Masse ja Eufrosyne harjoittelivat joka ilta itsekukin huoneessaan heittelemään jalkojaan nis-kaansa, hyppimään pöytien ylitse ja kävelemään käsillään, ynnä monta muuta kummallista tempua. Kamilla lauleskeli päiväkaudet: »Mun isän oli sotilas» ja »Sanopas pieni lintu»; — Svanten viulu ilmoitti ahkerasti kauan pidätetyitä valitusvirsiään ja Kasse mietiskeli esitelmäänsä niin, että hän kompastui joka kynnykseen. Fritz Amatus harjoitteli lankeamista nurin käännetyn rahin ylitse, joka väliaikaisesti oli olevinaan Stiinan villavakana; suurella vaivalla sai hän vihdoon pörröiseen päähänsä koko Akselin viisauden. — Vihdoin valkeni päivä, jolloin kaikkien näitten ihmeiden piti tapahtuman.

Mutta olipa heitä sitä ennen kohdannut suuri vastus. Haluttu voimistelusalali ei ollutkaan saata-vissa ja he saivat alentaa vaatimuksiaan aina tätien vähäiseen saliin asti. Kaikki olivat tästä nureis-saan ja alakuloisina, kunnes Masse vakuutti, että hän siihenkin valmistaisi istumapaikkoja ainakin viidellekymmenelle hengelle. Hän oli nähnyt pitkiä

mainioita lautoja vaunuliiterissä, niitä he kantaisivat ylös ja asettaisivat pukeille. Koko sali tyhjennettäisiin ja siihen tulisi ainoastaan penkki- ja tuolirivejä. Voitaisiinhan myös kohottaa pääsymaksua viiteenkymmeneen penniin, niin sisäänpääsymaksu ei olisi niinkään pieni.

Siten selkeni ilma ja hyvä tuuli palasi. Kamilla taputteli Dika tättä ja Eufrosyne silitteli Dea tättä, kunnes he suostuivat yleiseen hävitykseen. Dea tädistä tuntui, ikäänkuin koko talon olisi täytynyt kumoon kaatua, mutta kun näki Dikan myöntyvän lasten tuumiin, suostui hänkin tuohon onnettomuuteen. Hän vetäytyi Mobellen kanssa hiljaiseen huoneeseensa ja salli lasten Dikan, Miinan ja Pullosen avulla riehua ja hommata niin paljon kuin ikinä tahtoivat. Väliin kuulivat nämä vionon äänen kysyvän oven raosta, eivätkö kuitenkin jo olisi ruvenneet katumaan ja ennen jättäisi kaikki tyyni, ennenkuin väsyttäisivät itseänsä noin. Ja eikö Miina saattaisi hakea pari palokuntalaista penkkejä asettamaan. Hän sai vastineeksi, että heillä oli kaksi kättä itsekullakin ja että itsekukin teki työtä seitsenkertaisesti, niin että heillä nyt oikeastaan oli kuudenkymmenenkolmen miehen voima. Ja myös, että »Massit», jotka olivat lautoja kantaneet, olivat likaisia kuin tulipalossa käyneet palokuntalaiset.

Spirea ja Masse olivat oikeastaan toimeenpanijoina ja ihmetellä vaan sai heidän kekseliäisyyttään. Miinan leipomalauta päällystettiin punaisella isolla huivilla ja pantiin »pukkien» päälle

puhujalavaksi. Sen vieressä oli piano ja Massen laudat täyttivät muun salin. Ruokasali oli teatterina ja sen perällä *sermit*, jotka peittivät Stiinan villavakan, kartat ja rukin, joiden piti näkyä vasta viimeiseksi. Ovet olivat esirippuina ja taiteilijat lupasivat vuorotellen avata ja sulkea niitä.

Kaikki oli valmista ja kello kuusi alkoi jottulla katselijoita, tovereita kaikista kouluista, joissa oli tuttavvia. Taiteilijoita alkoi vapisuttaa, kun kuulivat heidän ryminällä asettuvan penkeille. Kasse ja Spirea vastaan ottivat heitä ja järjestelivät, lyhimmät eteen, pisimmät taakse. Dea tädille oli luvattu kutsua kahta liikaa »tanttia» ja Miina, Dan sylissä, istui jollakin eturivillä. Sali oli täpösen täynnä ja viisikymmentäneljä uteliasta nenää kääntyi salaperäistä ruokasalinovea kohti.

Kelloa kilistettiin. Spirea istui pianon ääreen ja Svante astui esille suurella kumarruksella, viulu kainalossa. Hän oli puettu hännystakkiin, kirjavana nenäliina riippui pitkänä takataskusta, kaulahuivi oli viheriä ja jakaus keskellä päätä. Tekeytyen vakavaksi, niisti hän itseään mahtavan näköisenä, asetteli nuotteja edessään, viritti viuluaan ja alkoi. Se kuului oivalliselta ja Spirea säesti mainiosti. Viulu kyllä väliin vingahti vähän omituisesti ja kerran putosi nuottipidin, niin että hänen täytyi seisautua ja sitten sattui Spireaan tulemaan nikko, niin että hän säikähdyksessään heitti pois kaksi tahtia. Mutta semmoiset pikku seikat eivät häirinneet nautintoa, varsinkin kun viuluniekka vä-

listä asettui selin yleisöön, jolloin iloiset naurut ja käsien taputukset osoittivat, että hän oli onnistunut viehättää yleisöä.

Overture'n soitettua tuli Kassen esitelmä, joka oli *tyttöistä ja pojista*. Puhuja, jolla oli valkoiset käsineet ja paperikukka napinkolossa, puhui omasta kokemuksestaan. Hän kertoi kuinka hän ennen ylenkatseella oli ajatellut tyttöjä ja kaikkia niiden toimia, mutta kuinka hän nyt kypsyneempänä . . . (naurua) oli huomannut tuhmuu- tensa ja nähnyt, että tytöt olivat vähintäänkin yhtä hyviä kuin »me pojat». Puhuja kertoi edelleen itseänsä moittivalla äänellä, kuinka hän oli ylönkatsonut tyttöjen töitä ja pitänyt itselleen alentavana tarttua neulaan ja rihmaan. (Yleisö mumisi tyytymättömänä.) Mutta nytpä häntä ei enää hävettänyt parsia omia sukkiaan tai virkata koriliinaa äidilleen joululahjaksi. (Vilkkaita suostumuksen osoituksia.) Onhan hyvä olla muista riippumatta ja sentähden aikoi hän vähitellen kaikkea oppia. Hän aikoi harjoittaa kahvin ja marjapuuron keittämistä, tilaa tekemään, huonetta järjestämään, vaatteita paikkaamaan ja saappaita kiilloittamaan. (Hyvä! hyvä!) Jopa, jos tarve vaatii, tavallisen hyvästi hoitamaan kapalolasta.

Naurun ja melun kestäessä, joita nämä viimeiset sanat herättivät, kuului äkkiä keskeltä salia *läiskis*, sekä kikatusta ja kuisketta. Yksi Massen laudoista oli pettänyt ja laskenut istujansa maahan. Mutta vahinko korvattiin pian ja esitelmää jatkettiin.

— Niin, kapalolapsia hoitamaan, — jatkoi puhuja.

Masse tuuppasi Effiä kylkeen ruokasalin oven takana, jossa he seisoivat väjymässä: — niin, ja syöttää niitä potaattijauhoista ja siirapista tehdyllä vellillä, niin kuin hän tuonoin syötti Dan'ia, — liitti hän.

— Minkätähden, — jatkoi puhuja, — emme me pojat oppisi tekemään kaikenlaista tarpeellista, sen sijaan että aina kääntyä avun pyynnöllä tyttöjen puoleen? Tyttöjen ei pitäisikään oikeastaan olla niin valmiit aina auttamaan poikia, vaan päinvastoin olla heille sillä tavalla avuliaat, että he oppisivat itseänsä auttamaan. Meidän kotona ollessa kuului yhä: Effi, juoksepa maitoa Kasselle! tai: Angelika, ompele nämä napit Massen nuttuun; tai: Effi, juokse panemaan peltiä kiinni poikien kamarissa. Ja tytöt tottelivat kilttien lasten tavalla. Nykyään minua hävettäisi, jos antaisin tytön palvella itseäni. (Hyvä!)

— Niin! Ja tytöt voisivat myös puolestaan oppia semmoista tekemään, johonka tähän asti ovat tarvinneet poikien apua, esimerkiksi vuolemaan kaarnaveneitä ja keinotekoisia linnunpesiä, soutelemaan, laittamaan kelkkamäkiä ja kääntämään kukkapenkereitä. Mutta ajateltuani asiaa, olen huomannut, että me pojat useimmin tarvitsemme tyttöjen apua, kuin he meidän.

Puhuja tahtoi viimeiseksi huomauttaa, että se oli pojille suureksi eduksi, jos heillä oli kilttiä, totuutta rakastavia ja reippaita tyttöjä toverinaan

ja päätti esitelmänsä toivomuksella, että pojat ja tytöt enemmän kuin tähän saakka tahtoisivat pitää toisiaan hyvinä ystävinä ja tovereina.

Samassa katsoi Kasse niin herttaisesti ja kunnioittavaisesti pitkään tyttöriviin edessään, että nämä kaikki innostuivat toveri-aatteesta ja huusivat: hyvä! hyvä!

Kasse laskeutui puhujalavalta kestävien tapuksien kaikuessa ja hetken kuluttua astui Kamilla esiin. Hän oli puettu laulajattareksi maata viistävään hameeseen ja valkoisiin käsineihin, pitkä vaalea valetukka peitti hänen lyhyitä hiuksiaan ja kädessä oli hänellä vihkonen paperikukkia. Spirea säesti taaskin. Kamillalla oli kaunis ääni, jonka tähden ei kuulunut yhtään huonolta, kun hän lauloi ensimmäistä numeroaan: »Sanopas, pieni lintu». Yleisö taputti hurjasti ja hän sai laulaa uudestaan. Nyt pyydettiin yleisöä viiden minuutin kuluessa pitämään käsiä silmien edessä eikä katsella. Kaikki tottelivat, paitse kaksi lyseolaista, jotka tirkistivät sormien välitse. Kun he taas saivat katsoa ylös, niin — kas, — siellä seisoikin uljas sotilaspoika sarkahousuissa, puukko vyöllä. Laulajattaren kuori näkyi hiukan seisomalaudan alta. Sotilaspoika alkoi laulaa: »Mun isän' oli sotilas»; niin sotaisesti, että karvat Mobellen selässä nousivat pystyyn ja Dan Miinan sylissä kirkuu ihastuksesta.

Sotilaspoika poistui tehtyään tervehdyksen sotilaitten tavalla, ja nyt seurasi kymmenen minuutin loma-aika, jonka kestäessä yleisö piti pa-

hempaa melua kuin kokonainen rykmentti indiaaneja.

Sitten tulivat Massen ja Effin taidetemput. Ruokasalin ovet aukenivat ja näkyviin tuli erilaisia salaperäisiä »pukkeja», nuoria, lautoja sekä eräs klovni (Masse), ja tanssijatar (Eufrosyne). He tekivät nyt mitä kummallisimpia temppeja, kävelivät käsillään, heittäytyivät suinpäin nenälleen, sipsuttelivat varpaillaan, kävelivät palloilla, sekä vääntelivät ja kääntelivät itseään jos johonkin suuntaan. Masse, jonka nenä oli jauhoilla valkoiseksi maalattu, jolla oli Dea tädin yömyssy päässä ja pienen lapsen väljä mekko lyhyillä hihoilla, ei tarvinnut kuin hiukan kääntyä, niin katselijat jo purskahtivat nauruun ja nauroivat, niin että olivat ihan menehtyä. Hänen komein tehtävänsä oli, että pääläellaan seisoessaan syödä voileivän ja juoda lasin maitoa. Tämän hän suorittikin hyvin taitavasti ja juhlallisesti katsojien suureksi kummastukseksi. He odottivat jännityksellä saada nähdä voileivän vierivän ulos nenästä, koska nenä nyt oli suuta alempana. Mutta, hast du mir gesehen, voileipä menikin toista tietä ja temppejen tekijä nousi taas pystyyn sekä pyyhki tyytyväisenä suutaan.

Effin vaikein temppe taas oli hyppiä nuoran yli, joka oli pingoitettu huoneen poikki hänen pänsä tasalle. Tämän hän oli onnellisesti suorittanut ainakin sata kertaa, eikä ollut mistään niin varma kuin juuri tämän tempun onnistumisesta. Harjoituksetkin olivat menneet loistavasti.

Mutta nyt oli sermi pantu siihen ja pienensi huonetta muutaman kyynärän verran, niin ettei Effi päässyt oikeaan vauhtiin. Hän juoksi, teki hyp-päyksen . . . tarttui jalasta nuoraan ja putosi suin-päin lattiaan juuri kynnyksen luona.

Pienet luulivat sen kuuluvan asiaan ja taput-tivat käsiään. Mutta pian huomattiin että verta juoksi Effin nenästä ja silloin syntyi hälinää. Spirea juoksi vettä hakemaan, klovnin ojensi hänelle kirjavan nenäliinansa, muut seurasivat häntä sää-lien ja kysellen kaikenlaista sermin taakse, johonka hän punaisena häpeästä oli vetäytynyt.

— Effi kulta, koskeeko paljon?

— Vieläkö nenäsi vuotaa?

— Voi enhän minä kivusta huoli, — vastasi Effi hiukan kiivaasti. — Mutta sehän se harmittaa, kun en onnistunut ja koko asia meni pilalle! — Ja hän painoi päätään sohvatyynyyn ja kasteli Massen nenäliinaa nöyryytyksen kyynelillä.

— Elä huoli siitä, Effi! Sehän on joutavaa! Kun vaan nostamme sermin pois, niin voit sitten uudistaa temppusi loistolla. — Kasse silitti vel-jellisesti hänen otsaansa, johon oli tullut aika kuhmu. — Minäpä annan sinulle ihka uuden kumi-pallonni, — lohdutti Fritz Amatus, jonka sotaisa sydän suli kuin sokuri Effin kyynelten vuotaessa. Hänen täytyi hymyillä huolimatta surustaan, pisti hänelle kätensä, jota tämä puristi ja päätti että nyt piti tulla itkusta loppu. — Minä tulen paikalla jällestä, menkää te vaan edeltäpäin, — sanoi

hän päättäväisesti. — Onhan meillä koko »Aksel ja Stiina» jalellä.

— Mutta oletpa kauheasti turvoksissa, — arveli Kamilla.

— Nenäsi on kuin potaatti, — vakuutti Fritz Amatus.

— Olkoon vaan, niin on heillä nauramisen syytä, — vastasi Effi iloisesti ja astui rohkeasti saliin, ikäänkuin sotilas, joka olisi tapellut isänmaan puolesta.

Hetken kuluttua avattiin ovet »Akselille ja Stiinalle». Esille tuli hyvin oppinut maisteri silmälasit nenällä, tukka pörröllään sekä pitkä, kapeahelmainen »matami» otsa rypyissä.

Puhe sujui mainiosti, joskin sufflöörin (Svanten) ääni väliin kuului jotenkin selvään. Aksel erehtyi joku kerta, yleisön erinomaiseksi iloksi. Niin vakuutti hän esimerkiksi että: »ei sitä tule viisaaksi *lukemisesta* vaan *syömisestä*», johonka Stiinakin kasvot pois päin käännettyinä myöntyi. Ja sitten sotki hän »*filonoliiiaa, faremoraaneja* ja *Semi-gradskin* riippuvia puutarhoja». Eipä tuota kuitenkaan moni huomannut ja hänen järkähtämätön vakavuutensa pelasti häntä kaikista pulista.

Yleisökin alkoi jo väsyä istumiseen ja oli iloinen, kun »esirippu» paiskattiin kiinni. Taiteilijat huudettiin esille ja tyrkkäsivät toisiaan vuoro-tellen sisälle kumartamaan ja kiittämään. Sitten alkoivat katselijat kiiruhtaa pois ei suinkaan paraimmassa järjestyksessä ja Dea tädiltä pääsi hel-

poituksen huokaus, kun kuitenkin katto ja lattia, seinät ja ikkunat olivat tallella.

Kun sisäänpääsymaksut sittemmin laskettiin, huomattiin että oli saatu 35 markkaa 50 penniä. Muutamat hyväntahtoiset iltamassa kävijät olivat lipuistaan maksaneet kaksinkertaisesti hyvän tarkoituksen tähden. Rahat pantiin seuraavana päivänä pankkiin ja tilhiläiset tunsivat olevansa ras-kaassa edesvastauksessa Dan'in suuresta omaisuudesta.

Fritzin salaisuus.

Minnekkä olet menossa, Fritz? — kysyi Kamilla uteliaasti eräänä iltapäivänä jonkun aikaa tuon suuren iltaman jälkeen. Oli nyt jo kuudes päivä, kun Fritz heti päivällisen syötyä oli kiiruh-
tanut ulos ja viipynyt noin kolme tuntia. Kukaan ei tietänyt mitä hän toimitti, ei edes Spirea, jolle hän muuten kaikki uskoi.

— Enpä sano, — vastasi Fritz salaperäisesti, ja käänteli ylös alas kaikkien päällysvaatteet löytääksensä lakkiaan.

— No, ole sitten sanomatta! — virkkoi Kamilla loukkautuneena. — Minä huolin viis sinun tyhjänpäiväisistä salaisuuksistasi. — Kamilla oli näet tänään huonolla tuulella, kun ei ollut saanut kirjettä Perpetualta, vaikka tämä niin varmaan oli luvannut. Fritz pötki tiehensä ja Kamilla istui äreänä salin kiikkutuoliin ja rupesi kirjaa selaimaan.

— Spirea, kuule, mitä luulet Fritz'in hommaavan? — kysäsi hän samassa sisareltaan, joka juuri tuli sisälle. — Hän menee jonnekin joka iltapäivä, eikä kukaan tiedä minne. Olen varma ettei Dika täti pidä semmoisesta salaamisesta.

— Kyllä kai hän sen tädille kertoo, — vastasi Spirea tyynesti. — Meidän täytyy antaa hänen olla rauhassa, koska hän vakuuttaa ei tekevänsä mitään pahaa eikä tuhmaa.

— No, sinulla nyt aina on semmoinen taivaallinen kärsivällisyys sen pojan suhteen. Minä nipistäisin häntä korvasta ja pakoittaisin häntä tunnustamaan. Voi, kuinka on ikävä, — ikävä, — *ikävä*, kun Perpetua ei kirjoita! Nyt on kulunut enemmän kuin viikko siitä, kun sain kirjeen, vaikka itse olen kirjoittanut kolme kirjettä sen jälkeen.

— Sinä menetät niin paljon rahaa kirjevaihtoon, Kamilla. Etkö voisi jättää muutamia kirjeitä kirjoittamatta ja säästää rahat Dan'ille.

— Sitäpä en ikinä tee! — huudahti Kamilla äreänä. Sinä olet aina semmoinen viisautantti, mutta minäpä en aijokaan antaa sinulle valtaa. Nyt et enää sallisi minun kirjoittaa paraimmalle ystäväellenikään! —

Kamilla nousi närkeästyneenä, heitti kirjan luotaan, niin että se lensi sohvan alle ja paiskasi oven kovasti kiinni jälkeensä.

Spirea oli tottunut näihin vihan purkauksiin. Hän nosti tyynesti kirjan ja korjasi kiikkutuolimattoa, jonka Kamilla oli rutistanut. Hän tiesi

ettei tällä kertaa ollut loukannut Kamillaa, eikä myös ollut tyly ja semmoisissa tapauksissa lauhtui Kamilla aina pian.

Huomenna oli koululla joulujuhla ja ylih-uomenna piti heidän lähteä kotiin. Hänen sydämensä sykki ilosta ja hän ei tainnut ajatella muuta, kuin että niin pian taas saisi tavata isää ja äitiä ja pieniä veikkoja — mellastajia. Mutta huomenna hänen piti olla mukana kuvaelmassa ja puvussa oli vähän laittelemista, jonka tähden hän otti ompelurasiansa ja istautui ruokasalin pöydän ääreen, sillä siellä oli jo lamppu sytytetty.

Kello seitsemän kuuli hän paukauksen kyökin ovessa, ja heti sen jälkeen hyökkäsi Fritz Amatus hänen luokseen niin hikisenä, että tukka oli otsassa kiinni, saappaat täynnä lunta ja kintaat kateessa. Hän pisti voittoriemuisena kymmenen markan setelin hänen kummastuneiden silmiensä eteen.

— Dan'ille! — läähätti hän vaivaloisesti, kun Spirea ei heti älynnyt asiaa.

— Voi, Fizz'e kulta, mistä olet niin paljon rahaa saanut? — huudahti Spirea hyvin mielisään. — Mutta ennenkuin rupeat kertomaan, niin muuta toiset saappaat ja kuivaa likomärkää tukkaasi. Oletpa tehnyt työtä aika miehen tavalla, huomaan minä.

Fritz Amatus oli tottunut noudattamaan Spirean neuvoja ja meni sentähden poikain kamariin, josta kohta palasi kiiltävän puhtaana ja kuivat saappaat jalassa.

— Niin, näethän, Spirea, — tiedäthän että

olen ollut pahoillani, kun minulla ei ollut mitään . . . kun en voinut ansaita Dan'ille, — alkoi hän istautuen Spirean viereen. — Se on tuntunut oikein ikävältä, tiedätkö. Ja minä kun ajattelin sitä niin, että olin tulla ihan höperöksi.

No, eräänä päivänä menin sitten Studen puotiin ostamaan kyynärän silkkinauhaa Kamillalle. Silloin kuulin herran siellä sanovan eräälle rouvalle, joka oli jotakin ostanut sieltä: »kyllä minä lähetän teille kotiin ostokset niin pian kuin mahdollista on, mutta ennen iltaa en voi sitä tehdä, koska yksi juoksupojistani on sairastunut». Silloin juolahti päähäni: tässä voit jotakin ansaita! Ja kun rouva oli mennyt tiehensä, puhuin minä herralle ja kysyin enkö minä saisi juosta hänelle asioita jälkeen puolenpäivän, koska niin mielelläni tahdoin hiukan ansaita. Hän oli niin hyvántahotonen ja lupasi minulle markan kolmesta iltatunnista. Ja nyt olen käynyt siellä kuutena päivänä ja kantanut kotiin niin hirveän paljon tavaroita. Eräs hyvä rouva, joka varmaankin on hyvin rikas, antoi minulle kokonaisen markan ja sitten sain minä kolme markkaa kotoa, joita saisin käyttää mihin hyvänsä ja se . . . se tekee yhteensä kymmenen markkaa.

Spirea kuunteli Fritz'ia iloisena ja hämmästyneenä. Hänen pieni uljas toverinsa, joka muulloin oli ollut niin arka arvonsa suhteen, oli nyt pakoittanut itseään semmoiseen tekoon, voidaksensa antaa Dan'ille jotakin itsensä ansaitsemaa. Se oli kelpo teko ja Spirea kunnioitti häntä siitä.

— Kiitos sulle, Fizze, — puhui hän ja tarttui hiljaa hänen tukkaansa. — Enpä luullut sinun niin paljon huolivan Dan'ista, että tahtoisit ruveta juoksupojaksi hänen tähtensä. Mutta se oli hyvästi tehty, poikani, ja Dan tulee kerran sinua siitä kiittämään.

Fritz Amatus punehtui ja katseli taakseen että — jos kuka olisi ollut näkemässä. Sen jälkeen pani hän ujosti käsivartensa Spirean kaulan ympärille ja kuiskasi hänen korvaansa: — niin, näetkö, ei se nyt ole *ainoastaan* Dan'in tähden, kun minä sen tein, vaan minua hävetti olla . . . teitä muita huonompana.

Tämän tunnustuksen tehtyään Fritz Amatus syöksyi huoneesta, löi päänsä oveen ja astui juuri sisälle pyrkivän Kamillan varpaille.

— Häijy poika! — huusi Kamilla vihaisesti, — sen hän varmaan teki tahallaan. — Spirea viittasi sisartaan luokseen, kertoi hänelle lyhyesti Fritz'in salaisuuden ja sai hänet hiukan häpeämään suuttumustaan. Vihdoin nauroi hän oikein sydämen pohjasta, kun ajatteli miltä Fritz oli näyttänyt, kulkiessaan pitkin katuja isoja kuormia kantaen kuten varsinainen juoksupoika.

Kaikille muillekin uskottiin nyt vähitellen tuo suuri salaisuus. Masse arveli että hän varmaankin oli luotu juoksupojaksi, sillä hänellä oli niin ihmeellinen taipumus seisomaan Edlund'in kulmassa. — Mutta sinäpä et malttaisi olla repimättä jokaisen kääryn päällystä nähdäksesi mitä sisässä olisi, — vastasi Effi ja Masse myönsi että hän ainakin

saisi ponnistaa ylenluonnollisesti voimiaan, jos täytyisi olla sitä tekemättä.

Heidän näin istuessaan kaikessa sovinnossa pöydän ympärillä, veti Fritz esille kirjettä taskustaan.

— Vai niin, — sanoi hän, — postiljooni saavutti minut pihalla ja pyysi minua ottamaan tämän mukaani. »Neiti Ka . . . Kamilla» . . .

— Perpetualta! — Kamilla hyppäsi tuoiltaan kuin heinäsiirkka ja tempasi kirjeen Fritz'in kädestä. Unhottipa aivan torua siitä, ettei sitä oltu ennen annettu.

— Kirjoittipa se kuitenkin, kultasilmä! Hyvästi nyt hetkeksi! — Uteliaana juoksi hän heidän omaan huoneeseensa kirjettä lukemaan.

— No, mitä kirjoitti kultasilmä? — kysäsi Masse hiukan ivallisesti, kun Kamilla jälleen iloisena ja tyytyväisenä ilmestyi heidän joukkoonsa. Masse ei mitenkään saattanut olla välistä kiusaamatta Kamillaa hänen Massen mielestä naurettavasta Perpetuan ihailemisestaan. Kamilla oli nyt ikihyvällä tuulella, ukkosen jyrinä oli tauonnut, ja hän veti hellästi huoaten kirjeen taskustaan.

— Jos vaan olette siivolla, niin ehkä luen teille tästä hiukan, — sanoi hän, kirjettä silittäen. — Mutta kaikkea te ette saa kuulla. Hän kertoo, että hänen sisarensa viettää häitä kolmantena joulupäivänä ja että hän saa tulla morsiusneidiksi. Ja sitten hän kertoo kirjoittaneensa runon joululahjaksi eräälle opettajattarelleen, josta hän *hir-*

muisesti pitää. Ja sen minä luen teille, se on *niin* kaunis. Hän on kyllä minullekin runoja kirjoitellut, vaikk'en koskaan ole niitä näyttänyt.

— Ne on varmaan ne, joita sinä kannat tuossa mitaljongissasi, jota et koskaan pane pois, — arveli Kasse.

— Ei, siinä on vaan kiehkura hänen otsatukastaan, — vastasi Kamilla.

— Mutta kuule nyt! Kukaan teistä ei voisi niin kaunista kirjoittaa.

„Niinkuin muinoin tähti loisti
Yli Betlehemin koitti,
Kirkas taivaan silmänen,
Niin sä olet sydämmellein.
Hymysuusi armainen
Tuhansine päärlyineen,
Onpi niinkuin tähtönen
Iltasella keväimen.“

— Ohoh, — keskeytti Masse, — onko hänellä tuhat hammasta? Muilla kuolevaisilla on vaan kolmekymmentäkaksi.

— Ole hiljaa, kun et kuitenkaan ymmärrä. Sehän on vertaus vaan, — vastusteli Kamilla, joka ei kuitenkaan pahastunut Massen ymmärtämättömyydestä.

— Niin, mutta minäpä en ole koskaan nähnyt tähtiä kesäiltoina, — huomautti Effi, joka hiukan ylenkatsoi runoja.

— Onhan se voinut olla elokuussa, — arveli Kamilla.

— Ja Saviniemellä loistaa ainakin viisi tähteä koko kesän, — liitti siihen Svante kohteliaalla äänellä.

— Jos te olette noin ilkeitä, niin ette saa mitään kuulla, — uhkasi Kamilla, joka kuitenkin paloi halusta saada lukea koko kappaleen.

— Me olemme ääneti kuin kalakaijat, — vakuutti Masse ja nipisti samassa Effiä käsivarteen, niin että tämä kirkasi ja antoi hänelle korvapuustin kintaalla, jota paraikaa neuloi.

„Nyt lähestyy joulupyhä,
Rakastakaamme sitä yhä . . .

— Ja heretkäämme tuommoista roskaa sepittävästä, — kuiskasi Masse niin kovasti, että kaikki paitse Kamilla kuulivat sen ja purskahtivat nauruun.

— Hyi, kuinka häijyjä te olette! — huudahti Kamilla parka loukkaantuneena. Hän luuli heidän nauravan tuolle kauniille runolle, jota hän niin ihaili, ja nousi nyt lähteäksensä pois. Mutta silloinpa Svante ja Effi asettuivat hänen tielleen ja vakuuttivat, etteivät saisi unta koko yönä, jos ei hän lukisi runoa loppuun. He olivat muka nauraneet Masselle, eikä runolle.

Kamilla leppyi ja istautui lukemaan jälleen, heittäen samassa Masseen masentavan silmäyksen.

— — Rakastakaamme sitä yhä,
Lahjoja valmistakaamme,
Ja suurest' riemuitkaamme.

Minun lahjan' pieni on,
 Vaan sydämmest' se lähtee,
 Se sydän luokses' kiiruhtaa,
 Pois kaikest' surust', vaivasta!"

Syvä hiljaisuus vallitsi nyt, ja Masse koetti urhoollisesti pysyä vakavana. Fritz ja Svante heittivät kysyväisiä silmäyksiä Spireaan, joka näytti olevan hämillään. Tämä tiesi, että hänen pitäisi sanoa jotakin, mutta vaikea oli sitä tehdä niin, ettei loukkaisi.

— Tiedättekö mitä, — puhkesi hän vihdoin sanomaan, — jos me nyt ajattelemme hiukan tarkemmin, niin valhettelemme tässä kaikki johonkin määrin. Kukaan meistä ei pitänyt tuota runoa kauniina, mutta kukaan ei uskalla sitä myöntää pelosta loukata Kamillaa. Mutta ymmärtäähän Kamilla, että Perpetua siltä saattaa olla hyvä tyttö, vaikka hän ei osaa hyviä runoja kirjoittaa. Se on väärin, jos nauramme semmoiselle, jota hän luultavasti on hyvin vakavasti ajatellut...

— Mutta tuommoinen houkuttelisi yksin lie-roakin nauruun, — vaikeroi Masse. — Kun ajattelee, että hänen sydämmelläänkin on kaksi jalkaa.

— Elähän nyt, Masse, — nyt olet julma. — Spirea heitti häneen moittivan katseen. — Minä ymmärrän, että Perpetua pitää paljon opettajattarestaan, mutta hänen sijassaan olisin minä ennen osoittanut sitä ompelemalla hänelle esiliinan kuin runoja sepittämällä.

Kamillaa näytti arveluttavan ja vähitellen täytyi hänen järkensä myöntää, että Spirea olikin

oikeassa. Ja nyt hän häpesi, että niin ajattelemattomasti oli paljastanut ystävänsä heikkouksia.

Muut koettivat kaikenlaisilla hauskoilla tempuilla lieventää hänen pahaa tuultaan, ja ilta kului siten yhtä hauskaasti kuin tavallisesti. Vieno surumielisyys sekaantui kuitenkin illoon, olihan tämä taas viimeinen ilta pitkään aikaan, kun he istuivat näin hauskaasti kaikki yhdessä.

Viimeinen ilta! Huomenna sai lähteä kotiin päin ajamaan kulkusten helistessä ja täytetyillä matkalaukuilla. Poikain huone oli ääriään myöten täynnä saappaita, vaatteita, salaperäisiä kääryjä ja kaiken maailman roskaa. Svanten viulu pilkisti sokuritoppapaperista, — laatikon oli hän sattunut rikki polkemaan. Luistimet, kirjat, lottopelit ja karamellitötteröt työnsivät toisiaan tuoleilta. Spirea lateli jo tavaroitaan matkalaukkuunsa; häntä auttoivat hyväntahtoisesti Fritz ja Masse, jotka alituisen pistivät jos jonkinlaisia kääröjä siihen.

Dea täti käveli ympäri taloa hiljaisessa levottomuudessa. Häntä vaan aavisti, etteivät lapset joutuisi valmiiksi, ja mitenkä hän sitten itse pääsisi Porvooseen, johonka häntä jouluksi oli kutsunut naimisissa oleva veljensä poika. Yhä enemmän hän vakaantui siinä luulossa, etteivät lapset joutuisi seuraavana päivänä lähtemään ja ettei hän ennättäisi pukujansa tarkastaa, eikä antaa Mobelille tarpeellista joulukylpyä sekä että kaikki jollakin tavoin menisi myttyyn.

— Spirea kulta, saanatkohan nyt kaikkea tuohon matkalaukkuun sopimaan? Ethän vaan

pane musteastioita ylös alas vaatteiden väliin? — Mitenkä nyt joudut valmiiksi koulun juhlaan lähtemään?

— Kyllä minä valmiiksi joudun, hyvä täti, — vastasi Spirea iloisesti. — Pojathan auttavat minua. Kamillalla ja Effillä on melkein kaikki jo sisään pantu, ja minä puolestani lupasin auttaa poikia, koska tiesin saavani puolta enemmän sopimaan matkalaukkuihin kuin he.

— Sen kyllä uskon. Mutta elähän nyt, Spirea kulta, liian paljon itseäsi vaivaa. Tulet sitten kipeäksi huomiseksi, etkä pääse lähtemään. Spirea hymyili. Dea täti aina ajatteli tauteja. Milloinkahan sitä piti olla vakaa ja rohkea ja reipas, jos ei kotimatalle valmistaeissa! Rakas koti! Hän katseli mielihyvällä niitä pieniä kääryjä, joita hän oli pannut sisälle, joissa oli joululahjoja ja joita oli ollut niin *hirveän* hauska valmistaa. Siellä oli rahin päällys äidille, tohvelit isälle, kintaita ja tinasotamiehiä Knuut'ille ja ohjaksia sekä Noakin arkku pikku Seb'ille. Ja nyt saisi taas olla hänen hevosenaan! Hän oli vielä sievempi kuin Dan, olihan hän hänen oma pieni, pystynenäinen veikko-kultansa.

Dan tuotiin ylös jäähyväisille. Hän oli punaposkinen ja iloinen sekä ojensi käsiään heille kaikille. Tilhiläiset antoivat Pullosen vaimolle koko joukon pieniä kääryjä Dan'ia varten ankarasti varoittaen, ettei niitä saisi Dan'ille näyttää, ennenkuin joulu-iltana, eikä puhuakaan niistä. Hyvin ikävältä tuntui sanoa Dan'ille jäähyväiset. Mutta

tämä nuori herra otti asian hyvin kylmäkiskoisesti, löi nyrkillään suoraan Massen nenään ja raapasi Kamillaa, niin että hänelle tuli raamu otsaan. Mutta kaikki Dan'in teot otettiin mielihyvällä vastaan.

Me saamme joululahjamme näin edeltäpäin, — nauroi Kamilla. — Odotahan sinä veijari, kun takaisin tullaan, niin puristan sinut kuoliaaksi.

Päivällispöydässä puhuttiin enimmäkseen joulusta; tytöt melkein unhottivat, että heillä oli edessä jotakin niin tärkeää kuin joulujuhla.

— Minä olen pyytämällä pyytänyt isältä polkupyörää, — sanoi Fritz Amatus suu täynnä potaattimuhennusta.

— Rakas lapsi, sinä taitat sillä jalkasi, — varoitti Dea täti.

— Ja minä suurennuslasia, — sanoi Kasse, — joka piti luonnontieteistä. — Ensi syksynä laitan minä näyttelyä corabus'eille ja hämähäkeille.

— Minä olen houkutellut itselleni ilmapalloa, — maiskutteli Masse, — semmoista, jonka näimme Köpenhaminassa. Hei vaan...!

— Jumala varjalkoon meitä, Max! — huudahti Dea täti kauhistuneena. — Etkö ole kuulunut, että ilmapallot tavallisesti tarttuvat puihin tai putoavat järviin tai lentävät suoraan ylös kuu-hun...

— Kuuhunko! Sitä innokkaammin haluan nyt tästä lähtien sitä. Ajatteleppas, Dea täti, kuinka huokealla sinä pääsisit matkustamaan mi-

nun kanssani! Evästä vaan tarvittaisiin matkalle! Hei, me menisimme aika hurakkaa aina ukon luo kuuhun ja hänen akkansa luokse myös!

— Entä mitä Svante itselleen tahtoisi? uteli Kamilla.

— Minä tahtoisin... tahtoisin...

— Pasunaa! — liitti Masse. — Viulina paralla on ääni painuksissa, niinkuin useasti suurille laulajattarille tapahtuu, ja nyt aikoo Svante ruveta pasunaa puhaltamaan.

— Hiljaa sinä! Minä toivon itselleni — kangaspuut! — Viimeinen sana tuli ikäänkuin väkisin Svanten kurkusta.

— Mitä maailman ihmeitä! — Kangaspuut?! — Masse heitti lusikan maitoonsa, niin että tirs-kui ylt'ympäri ja sai moittivan silmäyksen Dika tädiltä.

— Niinpä niin, kangaspuut! Minusta on kutominen hauskaa ja Spirea luulee että minulla on siihen taipumusta. Minä olen kutonut pölyliinoja Lintumäen Saara-tädille.

— Voi,* Svante kulta, kudo minulle silkki-mekko, — vinkui Kamilla.

— Ja minulle doffelipalttoo, — Effin ruskeat silmät vilkkuivat veitikkamaisesti. Svante oli nimittäin joku aika sitten tiputtanut hänen palttohonsa rikkihappoa, kun hänen piti koettaa saada pois muutamia käsniä kädestään. Ja hädässään oli hän silloin vakuuttanut antavansa hänelle uuden sijaan.

— No, no, kunhan vaan hiukan odotatte,
— vastasi Svante hyvillään. — En minä ota
syykseni, jos ette saa mitä tahdotte.

— Minä nimitän sinut hovikutojakseni, —
lausui Masse juhlallisesti.

— Ja minä tilaan tusinan nenäliinoja sem-
moisilla reunuksilla, joita ei voi hävittää, — liitti
Fritz Amatus, joka syksystä saakka oli hävittänyt
vaan kahdeksan nenäliinaa.

— Mitä, hävitätkö sinä reunuksia? — nau-
roi Kamilla. — Meidän täytyy tästä lähtien om-
mella kiinni Fritz'in nenäliinat yhdestä nurkasta,
niin etteivät pääse putoamaan.

— Mutta nyt on kello kohta neljä, — sanoi
Dea täti levottomasti, kun koko seurue lörpötteli,
niin että unhottivat syödä. — Tulette liian myö-
hään joulujuhlaan.

Lusikat liikkuiivat vähän aikaa suiden levä-
tessä. Sen jälkeen syöksyivät kaikki paikoiltaan
ja kiiruhtivat ulos. Tytöt menivät joulujuhlaan.
Pojat juoksivat eteläsatamalle kuluttamaan siellä
viimeiset rahansa kelkkamäessä. Sitten tulivat
he kotiin ja panivat maata jo kello puoli yh-
deksän.

Seuraavana aamuna olivat huoneet hiljaiset ja
tyhjat ja Miina vuodatti kyyneleitä keittiössä. Dea
täti käveli huoneesta huoneeseen hylätyn äidin
tavalla, Mobellen seuraamana, joka riiputti kor-
viaan ja näytti surumieliseltä. Dika täti keräili
kaikenlaisia pikkukaluja, jotka makasivat siellä
täällä, muistuttaen hänen seitsemästä iloisesta

tilhistään. Hän hymyili ajatellessaan, kuinka hänen vanha sydämensä oli sulanut siitä päivästä, jolloin he ensi kertaa pujahtivat hänen huoneeseensa.

Tilhiläisten „aprillinarraaminen“.

Oli 31 päivä maaliskuuta. Dea täti palasi päivälliselle oltuansa kahvilla ruustinna Fjäderholmin luona. Hän oli punainen ja hyvin toimesaan ja veti päivällispöydässä pienen punaisen sahviaanisen kukkaron taskustaan.

— Ajattelepa, Dika, tämän minä löysin Abrahamin kadulla ihan jalkojeni juuresta! Ja siinä on 115 markkaa ja 97 penniä. Voitko ajatella moista kummaa!

Massit ojensivat kaulansa ja Fritz Amatus pyysi saada katsella löytöä.

— Kuinka hauskaa, täti! — huudahti Kamilla veitikkamaisesti, — nyt on sinulla varaa kutsua meitä kaikkia omenakakkua syömään Lofström'iin.

— Taivas varjelkoon! Pitäähän omistajan saada omansa, arvaathan sen. Nyt on sanomalehdissä ilmoitettava asiasta.

— No mutta, täti, — Kamilla heitti Dea tätiin rukoilevan katseen ja tämä ei lainkaan huomannut

veitikkaa silmäkulmassa, — mutta, täti, voithan kuitenkin ottaa siitä *vähän* löytöpalkaksi ja sitten pidät meille kestiä.

— Lapsi kulta, lausui Dea täti arvokkaasti, se ei käy laatuun. Minä aijon jättää kukkaron takaisin omistajalle *ynnä sen kokonaisen sisällön*.

— Vovoih! — huokasivat kaikki pienet teeskentelijät. Dika täti pysyi levollisena.

— Saanko katsella tuota aarretta? — sanoi Masse, jonka aivoissa pyöri kaikenlaisia vallattomia ajatuksia.

— Hm, onhan se »fiini» . . . kuusi osastoa, sata markkaa paperirahassa, jäännös hopea- ja vaskirahassa.

Saatat nyt ottaa edes nuo kaksi ykspennistä. —

— Masse, kuinka voit noin puhua . . ? Dea täti näytti loukkautuneelta.

Päivällisen jälkeen tunkeutuivat kaikki tilhiset Massien huoneeseen, yksin Spireakin oli vallattomalla tuulella. Masse johti puhetta:

— Huomenna on ensimmäinen päivä huhtikuuta, mikä myös »aprilliksi» sanotaan! Ymmärrätekö yskän . . . Ilmoitus tulee lehtiin aamusella . . . meillä on kaikilla kuukauslupa . . . me pukeudumme valepukuihin . . . kumarramme ja vaadimme Dealta kukkaron. Osaammehan selvittää, minkä näköinen se on sekä sisästä että ulkoa.

— Kyllä! kyllä! Mutta meitä on liian monta.

— Effi on liian pieni ja Spirea ei osaa tees-

kennellä. Niistä kahdesta ei ole mihinkään, meitä tulee siis olemaan viisi vaan . . .

— Minä olen ennen katselijana, — tuumasi Svante.

— Ei, sinusta tehdään kauppaneuvos, — sinulla on semmoiset sääret. Ja Kassesta tulee ylioppilas. Kamilla ja Fritz muuttuvat ylhäisiksi naisiksi . . .

— Entä sinä itse?

— No, minä nyt sovin vaikka miksi, esimerkiksi näyttelijäksi.

— Spirea lupasi auttaa pukemisessa ja kiire tuli jokaiselle hankkia sopivia vaatteita. Dika tädille uskottiin niinkuin ainakin koko salaisuus ja Spirea, joka hiukan oli pelännyt että hän ei suostuisi koko yritykseen, tuli iloiseksi, kun näki että Dika täti piti asiaa niin viattomana kuin se itse teossa olikin.

Pari tuntia myöhemmin tuli Kamilla kotiin tuoden muassaan ketunnahkaturkin, atlasilla päällystetyn, komean lakin sekä käsineet seitsemällä napilla varustetut. Effi oli hilannut kotiin Ella Melinderin sisaren nadon doffelipalttoon Fritz'ille ja Masse oli hankkinut kaksi hienoa turkkia itselleen ja Svantelle. Kasse sai tyytyä Svanten talvipukuun, joka ulottuikin hänelle kantapäihin saakka.

— Onpa onni että Dea täti on lyhytnäköinen, muuten saattaisi tuntea napit Svanten palttoossa, — sanoi Kamilla ihastuneena. — Muista nyt, Kasse, että sinä olet köyhä ylioppilas, joka äsket-

täin on saanut isältään sisäänkirjoitetun kirjeen, joka sisälsi 115 markkaa 97 penniä . . .

— Mutta eihän ylioppilailta ole punaisia sahviaanisia . . .

— Joutavia, — keskeytti Masse, — olethan saattanut lainata sitä morsiameltasi.

Svante näytti oivalliselta kauppaneuvokselta muhkeassa turkissaan, jonka majavannahkainen kaulus oli nostettu korvia ylemmäksi, lakki oli otsaan painettu. Hänellä oli niinkuin Masseillakin valeparta ja viikset, miehuuden edesauttamiseksi. Fritz Amatus oli sievä tyttö samettihattu päässä ja huntu silmillä ja Kamilla rikas rouva ketunnahkaturkissa ja kultaisissa rannerenkaissa.

Kun kaikki olivat puetut, pidettiin pari harjoitusta, jolloin Effi mainiosti näytteli Dea tädin osaa.

Illallispöydässä olivat tilhiset niin täpösen täynnä naurua, että vähinkin syy saattoi heidät nauramaan oikein sydämmen pohjasta. Dea täti oli vaipunut syviin mietteihin tärkeän ilmoituksen johdosta, joka oli oleva ensimmäinen hänen kädestään lähtenyt kirjoitus, joka tulisi painetuksi lehtiin.

Dika täti sitä vastoin iski silmää seurueelle, kun joku viittasi huomispäivään; häntä huvitti silminnähtävästi ja hän kuunteli hajamielisenä Dean valituksia.

Huomispäivä valkeni. Tilhiläiset koettivat kilvan narrata toisiaan mitä sukkelimalla tavalla ja Effi riemuitsi, kun oli saanut Dika tädinkin juoksemaan sillä hätähuudolla, että kahvi kuohui hellalle.

Dea täti ei malttanut kahvia juoda, ennenkuin oli saanut »Hufvudstadsbladet'in» käsiinsä ja sieltä lukenut ilmoituksensa. Hänestä oli melkein tunnut niinkuin sensuurin pitäisi keksiä siinä jotakin vaarallista yhteiskunnalle ja kieltää koko numero ilmestymästä.

Neljännestunnin kuluttua soitettiin eteisen kelloa ja Effi toi sanan, että eräs herra tahtoi puhutella neiti Amadea Tilhistä.

Dea täti nousi; jännityksestä vapisevin polvin astui hän ulos saliin tukkansa silitettyään.

Pitkä, nähtävästi varakas herra, siniset silmälasit nenällä esitteli itsensä kauppaneuvos Svin-
delberg'iksi ja kertoi hävittäneensä kukkaron.

— Niin — vastasi Dea täti kohteliaasti, mutta varovaisesti, -- olen kyllä löytänyt erään kukkaron, mutta tehkää hyvin ja selvittäkää, minkä näköinen se oli.

— Punasta sahviaania, kuudella osastolla, sisältö 115 markkaa 97 penniä, — kuului turkin-
kauluksesta.

— Aivan oikein . . . kauppaneuvos on silmin-
nähtävästi oikea omistaja, ja suurimmalla ilolla minun on kunnia antaa teille takaisin . . .

— Pitääkö olla löytöpalkkaa?

— Oi, ei — pyydän . . . olen kaikeksi onneksi . . . aivan tarpeetonta . . .

Kauppaneuvos otti markan taskustaan, pansen pöydälle, kumarsi ja meni.

Mutta ovessa sattui hän törmäämään yhteen hyvin lihavan rouvan kanssa ketunnahkaturkissa,

ja tämä murisi jotakin »kömpelömäisyydestä« ja »epähienosta käytöksestä». Dea täti kiiruhti sovitamaan ja pyysi vierasta sisään astumaan.

— Nimeni on Eudoxia Pepparstein, — sano rouva ylpeästi, — ja minä . . .

— Minä ilmoitan sisarelleni, kiiruhti Dea täti sanomaan. — Tehkää hyvin, istukaa.

— Minä tulen ilmoituksen johdosta . . . Dea täti vaaleni.

— Olen hävittänyt kukkaron . . .

— Oliko se punainen? — änkytti Dea täti.

— Oli, 115 markkaa 97 penniä sisässä, kuudessa osastossa.

Dea tätiä vapisutti ikäänkuin horkassa.

— Täällä oli ihan juuri kauppaneuvos Svin delberg, joka myös oli kadottanut kukkaron . . .

— Ja hän sai sen? — huusi Eudoxia äänellä, joka oli puoleksi tukehtunut naurusta, mutta joka Dea tädin korvissa kaikui kuin koston pasuna.

— Enhän minä muuta tainnut, kun hän . . .

— Mutta minun *täytyy* sanoa, — puhkesi rouva sanomaan ja nousi vihaisena, se on *todellakin merkillistä* . . .

Samassa ilmoitti Effi että kaksi herraa etehisessä kysyi Dea tätiä.

Tunteella semmoisella, kuin jos hänen olisi pitänyt mennä ukkosta piloon, siirtyi Dea täti etehiseen, jossa häntä odottivat nuori keikari punottuine viiksineen ja suurine liikkeineen ja vaatimaton ylioppilas. Hän ei nähnyt, että ketunnahkaturkki hänen takanaan pyöritti Effiä kerran ympäri.

Keikari esitti asiansa: — Olen lukenut erään ilmoituksen kukkarosta . . .

Ylioppilas virkkoi ujosti: — Minäkin olen lukenut eräästä kukkarosta ja se on minun.

Dea täti raukka tunsi kurkkunsa kuivuvan.
— Oliko siinä rahaa?

— 115 markkaa 97 penniä, — vastasivat molemmat herrat yht'aikaa.

No, tämäpä vasta jotain! Tuo kauppaneuvos oli varmaankin veijari. Hänen täytyi mennä Dikalta neuvoja kysymään. Vaan ennenkuin ennätikään lähteä, astui sisälle nuori kaunotar, päällysnutussa nahkareunus, silmillä sininen huntu, ja kyseli kainosti kukkaroa kuudella osastolla, sisältö 115 markkaa 97 penniä.

Nyt oli Dea tädin mitta täynnä. Hän ei vastannut mitään neidin kysymykseen, hän hyökkäsi sisään Dikan luo, eikä nähnyt kuinka herrat etehisessä sulkiivat kaunottaren veljelliseen syliinsä ja kuinka Effi sieppasi keikarilta toisen komean viiksen.

— Dika, Dika, — huusi Dea täti punaisena ja miltei itkien. — En voi tätä enää kestää. Meidän täytyy lähettää poliisia hakemaan.

— Mikä nyt hätänä, Dea kulta, kysyi — Dika täti viattomasti. — Onko Mobella saanut hammastaudin?

— Ei, mutta etehinen on täynnä ihmisiä, jotka tahtovat tuota kukkaroa ja minä jo annoin sen eräälle. Voi, Dika, meidän täytyy heti lähettää poliisikamarille sana.

— Ehkä sinä erehdyt, — puhukaamme lähemmin noiden ihmisten kanssa.

— Enhän minä erehdy, — vastusti Dea loukkaantuneena, — heidän pitää kaikkien saada 115 m. 97 penniä . . .

Kun tädit tulivat saliin, niin mitä saivatkaan nähdä? Kauppaneuvos, ketunnahkaturkki, näyttelijä, ylioppilas ja kaunotar syöksivät heitä vastaan, huutaen täyttä kurkkua: Aprillia! Aprillia! Aprillia!

Raskas taakka alkoi hitaasti vieriä Dea tädin sydämmestä — kaikkihan hänessä kävi hitaasti — ja aavistus asian oikeasta laidasta heräsi hänen mieleensä.

Tilhiläiset hyökkäsivät kaikki yht'aikaa häneen.

— Dea täti, Dea täti, ethän vaan ole meihin suuttunut? Rakas Dea täti! Kiltti, hyvä, ihmeellinen Dea täti, etkö muista, että tänään on ensimmäinen päivä huhtikuuta? Et saa suuttua, kuuletko! Mobelle saapi kahvia vehnäsen kanssa, kun vaan et suutu.

Dea täti leppyi pian, eikä lienekään vielä ennättänyt suuttua. Itse teossa oli hänestä tieto siitä, että kaikki oli ollut vaan ilveilyä, niin suuri hyvä ja hän oli niin säikähtynyt, että hyvin vähän huomasi pilaa, jota hänelle itselleen oli tehty. Hän tunsu kyynelten nousevan silmiinsä ja lempeästi vastasi hän kaikkien noiden kummallisten vieraitten hyväilyksiin. — Hyi, kuinka minua säikähdytitte! — virkkoi hän vaan.

— Niin, täti hyvä, kyllähän me olimme hiukan ilkeitä tällä kertaa, — lausui Kamilla katuvaaisena, — mutta et voi arvata, kuinka hirveän hauskalta se ensin meistä tuntui.

— Minun oli koko ajan sinua sääli, — vakuutti Masse, — joka keksijänä tunsii hiukan omantunnon vaivoja.

— No, eihän se nyt sentään ollut niin vaarallista, — lohdutti Dea täti. — Jälkeen puolen päivän kutsun teitä kaikkia omenakakkua syömään Löffström'iin.

— Ei, ei, ei, — huudettiin innokkaasti. — Me kutsumme sinua ja Dika tätiä ja Mobellea. Sinä olet kaikkein paras täti maailmassa Dika tädin jälkeen. Eläköön Dea täti!

Dika täti nyykäytti päätään lapsille omalla, luottamusta herättävällä tavallaan. — Suo minulle anteeksi, Dea, että myönnyin lasten leikintekoon, arvasinhan minä, ettet sitä pahaksi panisi . . . Mutta nytpä kävi joku etehisen ovelissa . . .

— Se on eräs rouva, joka kysyy kukkaroaan, — ilmoitti Spirea. Ja koko seurue purskahti iloiseen nauruun.

„Kun ei ole huonekaluja.“

Ilveily 1:ssä näytöksessä.

Kaikki olivat saapuneet paitse Svante. Tämä, joka kävi viimeistä lukukautta koulussa ja jonka tenttaamit kohta piti alkaa, oli pyytänyt saada eri huonetta, voidaksensa lukea häiritsemättä ja tädit olivat sentähden vuokranneet hänelle huoneen toisella puolella porstuaa. Fritz Amatus, joka tähän saakka oli asunut Svanten kanssa, oli saanut uuden toverin nimeltä Mikael Stubb, kymmenvuotias, viaton normaalikoululainen keltanokka.

Oli ilta ennen Svanten tuloa. Seurue istui illallispöydässä ja nautti olutjuustoa ynnä potaattihaudikkaita.

— Onpa nyt koko harmi, — huudahti Dika täti rypistynein kulmakarvoin, — huonekalut Svanten huonetta varten saadaan vasta ylihuomenna. Siksi saa poika parka nukkua paljaalla lattialla ja istua turkkilaisten tavoin omilla jaloillaan, — liitti hän hymyillen.

Dea täti ei huomannut leikin tekoa, vaan hämmästyi yhtä paljon, kuin jos hänelle olisi tarjottu viettää yönsä porttikäytävässä. — Voi poika parkaa, kuinka häntä sitten paleltaa, — ethän voine . . .

— En, en, arvaathan minun leikkiä laskevan. Me annamme kantaa sinne rautasängyn ja tuolin, niin tulee hän toimeen ensi päyvinä.

— Minä annan hänelle kiikkutuolini ja yöpöydän, — arveli Dea täti hyväntahtoisesti.

— Ja minä vaatelaatikkoni, — huudahti Kamilla innostuneena.

— Ja minä annan hammasharjani, sillä sitä en kuitenkaan muista käyttää, — huusi Masse, syrjästä katsoen Dea tätiin, joka oli sen hänelle joululahjaksi antanut.

Effi oli istunut hiljaa, mutta hänen vilkkuvista silmistään näkyi, että hän ajatteli jotakin kepposta. Kun keskustelu hiljeni, hyppäsi hän paikoiltaan, löi kätensä yhteen ja huusi: — tiedämpä, tiedän mitä me teemme! Rakas, kulta Dika täti, sano että me saamme, se olisi niin hirveän hauskaa!

— Eufrosyne on aina niin raju, — huokasi Dea täti, — joka jo luuli tuntevansa ukkosen ilman lähestyvän itseään.

— Niin, minä olen keksinyt . . . että kun Svante tulee . . . ja hänen huoneensa on tyhjä, niin me . . . me laittaudumme huonekaluiksi, niin kuin siinä näytelmässä, ja asetumme hänen huoneeseensa . . . Hänhän tulee huomisiltana . . . me

emme sytytä kynttilöitä, panemme vaan uunin lämmitä, ja hän, joka on niin lyhytnäköinen!...

Effi saattoi tuskin puhua naurun tähden ja muut tunsivat heti, kuinka suuremmoinen tuo aate oli. Dika tätikin lupasi auttaa. Dea tätiä peloitti, että jos Svante saisi hermokohtauksia säikähdyksestä, mutta mikään ei voinut hillitä vallattomuuden henkeä. Ilta kului valmistuksissa ja kaikki odottivat huomisiltaa suurella jännityksellä.

Puoli tuntia ennen Svanten tuloa alkoivat nuo elävät huonekalut harjoittaa osiaan; Dika täti oli arvannut, että taiteilijat muuten pian väsyisivät jaloista ja käsistä. Spirea, joka oli luotettavin, sai kunnian olla pöytänä. Hän asettui lattialle polvilleen, sai ison tarjottimen pänsä päälle ja pöytäliinan, joka peitti kaikki.

Kasse ja Masse rupesivat nojatuoleiksi. He istuivat kahdelle rahille pöydän kumpaisellekin puolen, ojensivat käsivartensa tuolin nojien näköisiksi ja saivat keltaisia puuvillapäällyksiä kasvoilleen ja kaikille jäsenilleen.

Kamillalla ja Effillä oli vaikeimmat tehtävät. Heidän piti olla olevinaan vaatesäiliönä ja asetettiin päät kumarruksissa vastakkain, — käsillään nojasivat he tuoliin, joka oli ilman selkälautaa, ja heidät peitettiin tummanvärisellä isolla huivilla, joka pingotettiin niin, että se muodosti selviä kulumia ja nurkkia. Pieni kuvastin ripustettiin seinään sille kohdalle ja muutamia pieniä kaluja pantiin salvetille, joka peitti vaatesäiliön.

Fritz Amatus tehtiin nuottipitimeksi. Hän

asetettiin rahille, hänen päälleen pujotettiin vanha musta hame, hän painoi kyynäspäänsä lujasti kylkiä vastaan ja ojensi kätensä, niin että niissä saattoi pysyä nuottilehti. Stubb'ista tuli rahi, joka vaatimattomasti kätkeytyi uunin luo.

Kun kaikki olivat asettuneet ja tuli leimusi uunissa, kuului Svanten soitto. Dika täti meni aukaisemaan. Hauska humina kuului huonekalujen joukosta, mutta äkkiä hiljeni kaikki. Etehistä kuului seuraava keskustelu:

Dika täti: — Kas tuossahan olet jälleen! Terve tulleeksi, poikani! Kuinka jaksaa viulusi ja kuinka sinä itse jaksat? Niinkuin näet, tulet nyt uuteen ympäristöön (aukaisee oven Svanten huoneeseen); kunpa nyt viihtyisit hyvästi!

Svante (kumartaa): Kiitoksia paljon! Mitenkä voivat tilhiläiset ja Mobelle ja Dea täti?

Dika täti: Hyvästi vaan, kiitos. Mobelle on kuitenkin saanut hammastaudin. Nyt menen ja lähetän Miinan tänne lampun kanssa. Astu sisälle ja nauti takkavalkeasta sillä välin. (Menee.)

Svante (katselee ympärilleen): Vai niin... tämä on nyt siis ylioppilaskortteerini! Hiukan tyhjältä täällä näyttää, mutta kyllä huone silloin tulee täyteen, kun tilhiläiset tulevat käymään... Kas tuossa on nuottipihtini! Kuinka hyvä Dika täti on ollut, kun on muistanut viuluani. Mitähän nuottia ne ovatkaan panneet minulle tähän?.. »Yksin», laulu pianon mukasoitannolla, tehnyt Collan... Menisin vaikka takaukseen siitä, että nuo ovat Kamillan nuotit.

Parasta lienee että tyhjennän matkalaukkuni täällä odottaessani . . . (Vaatesäiliö aivastaa.) Ptsi! Luulenpa että minulla on naapureita. Sitähän minäkin että Kalle Vinkvisthan asuu täällä seinän takana. (Koputtaa viereisen huoneen ovelle.) Hyvää päivää, Kalle! Hauskaa että ollaan naapureita! (Kuuntelee. Vihainen ääni mumisee oven takaa.) . . . Mitä? .. Rouva Sna-belinkö? Ompelijatar? Hyi, luulenpa että muuttan täältä pois! Kalle asuu varmaan toisessa päässä! (Aukaisee matkalaukun. Liikutetulla äänellä:) Äiti, kun on pannut tänne niin monta valkoista kaulahuivia! Voi, sitä äitiä! Kuusi paria sukia ja kaksi tusinaa nenäliinoja; panen ne tänne pöydälle etteivät tule pölyisiksi . . . Hirveän huono pöytä tämä, ihanhan se liikkuu . . . mutta eihän sitä pidä niin paljon vaatia. (Toinen nojatuoli — kuiskaa: Svante! Svante katselee hämmästyneenä ympärilleen.) Kuului aivan kuin joku olisi sanonut Svante! . . . Olen vielä ihan höperönä matkan perästä . . . Täytyneekö minun viettää yötä tässä pienessä nojatuolissa . . . (Istuu Kassen päälle.) Tädit ovat varmaan hilanneet nämä kotiin jostakin huutokaupasta, nehän ovat löyhät selästä niinkuin minun latinalainen sanakirjani ja kumma kuinka istuin tuntuu luiselta! Vaan mitäpä se tekee, kunpa vaan kestänevät. (Asettuu istumaan Massen päälle, joka hiljaa murisee.) . . . Johan minä taas kuulin jonkun ääntävän, se on varmaankin Kalle, joka asuu tällä puolella. (Menee sen seinän luo, jossa vaatesäiliö

seisoo. Effi nauraa.) . . . Ei nyt ole asianlaita oikein, korvissani soi niin kummallisesti tänään. (Kamilla viheltää. Svante kääntyy hämmästyneenä.) . . . No, tiesinhän että Kalle sittenkin on läheisyydessä . . . (Koputtaa seinään.) Kalle! . . . Etkö kuule että koputan? Ehkä hän nukkuu ja puhuu unessa. (Kuuntelee. Kasse korsaa.) Niinpä niin . . . sitäpä juuri arvelinkin. Sinä pöllö, joka et herää . . . (Rahi sattuu työntämään hiilihankoa niin että se kaatua romahtaa. Svante säihähtyneenä:) Kummitteleeahan täällä, — ihan kerrassaan kummittelee. Mutta olenhan minä ennenkin semmoisia nähnyt, kun asuin Lintumäen vinnikamarissa, enhän minä vähistä huoli! Olkaat vaan! (Ottaa vaatteita matkalaukusta ja asettelee niitä osaksi pöydälle, osaksi vaatesäiliön päälle. Vaatesäiliö huokaa: oi, nyt en jaksa enää! Svante taaskin kääntyy hämmästyneenä ja kuuntelee epäluuloisena seinän luona. Nuottipidin laskee nuotit putoamaan ja kallistuu niitä nostamaan.)

Svante: Ei, tämä alkaa tuntua ilkeältä . . . Jos en *tietäisi*, että tilhiläiset ovat toisella puolella taloa, niin . . . (Nuottipidin siirtyy juhlallisena eteenpäin, pöytä kumartaa, nojatuolit nousevat pystyyn, vaatesäiliö halkeaa kahtia, rahi ryömii esille nelin kontin.) . . . Kissa vieköön! . . . tilhiläiset ne sittenkin ovat. (Nipistää Kassea korvaan.) Kas niin, tuoleilla on korvat, nöyryn palvelijanne!

Nyt oli mahdotonta eläville huonekaluille enää pysyä hiljaa, nimittäin päällysten alla. Ne puto-sivat niinkuin kotelot perhosista ja esille ryömi

seitsemän iloista tilhistä, jotka rähisivät ja melusivat paremmin kuin joukko nälkäisiä vareksia. Svante puristi heidän käsiään ja kiitti näytelmästä, — se oli niin heidän kaltaistansa. Ja kun Dika täti tuli sisälle lampun kanssa, oli hän vähällä tukehtua, kun kaikki huonekalut yht'aikaa hyökkäsivät häneen.

Uusi salaisuus.

Dika täti istui eräänä syys-iltana ruokasalissa puolukoita puhdistamassa. Sitä tavaraa tarvittiin talossa paljon, sillä tilhit ovat niinkuin tunnettu on hyvin ahneita kaikenlaisille marjoille. Syysaurinko oli juuri piiloutunut vastapäätä olevan kivikartanon taakse ja Dika täti sytytti lampun ja istui kiikkutuoliin sukkakudin kädessä.

Huoneesta toisella puolella porstuaa kuului yhtä mittaa surullisia viulun ääniä ja joka kerta kun ne venyivät oikein pitkään »cadens'iin», huokasi Dea täti ja katsoi sisarensa.

— Poika parka, hän on varmaankin onnettomasti rakastunut! —

— Joutavia! — vastasi Dika täti reippaasti, — hän söi liian paljon kaalia päivälliseksi ja semmoisesta tulee huono tuuli. Kun minä nuoruudessa jokin tulin sille päälle, että rupesin tuntehikkaaksi, antoi äitini minulle aina aika paljon

rabarberia ja se auttoi mainiosti. Mutta sinussa se oli synnynnäistä eikä siinä auttanut minkäänlaiset kotirohdot.

Tilhiläiset alkoivat vähitellen saapua ja asetuivat toimeen lampun ympärille. Vastustamaton voima veti heitä tavallisesti Dika tädin puoleen; hänen läheisyydessään oli ilma niin raitis ja virkistävä ja hänellä oli tavallisesti muutamia jyviä heille siroittaa. Effillä oli tapana sanoa, että Dika täti maistui kuin pihlajanmarjahilla, — katkeralta niille, jotka eivät häntä käsittäneet, imelältä ja hyvänmakuiselta niille, jotka häntä useammin maistelivat.

Tällä kertaa ennätti Kasse ensimmäisenä illan päämaaliin: puhelutunnille lampun ääressä. Hän kätki jotakin selän taakse ja koetti asettaa niin, ettei tädit näkisi mitä hän puuhasi. Mutta Dika tädin terävä silmä oli kohta keksinyt salaisuuden: sukka ilman kantapäätä.

— No, herra Kasimir, mitä sinulla on käsi-työnä tänään? — kysyi hän armottomasti iskien silmää ja työnsi marjaruukun syrjään nähdäksensä paremmin.

Kasse näytti sukkaa ja teki surkean naaman. — Tämän sain eilen huviretkellä, — sanoi hän huoaten.

— Varjelkoon, — sinähän saattaisit pujotella pääsi sen läpi, sehän on kuin kanuunan aukko. Näytähän tänne! Sitä ei käy enää parsiminen, sinun täytyy neuloa siihen toinen kantapää.

— Eikö sitä saattaisi pistää kiinni nuppi-

neulalla? — kysyi Kasse ja tunsi huolensa keve-
nevän. —

— Miksei, — nauroi Dika täti. — Neuvoisinpa sinua kuitenkin ennemmin käyttämään sukkapuikkoja . . . odotahan, niin saat lainata minun.

— Kasse parka, — keskeytti Dea täti kiikku-
tuolilta, — kuinka olet mahtanut kastua jaloista.

— Ole huoleti, Dea, nyt ei ole satanut viik-
koon.

Sillä välin kun Dika täti meni sukkapuikkoja noutamaan, pirahtelivat muut tilhit sisälle. Spireaa vaan ei näkynyt. Kun Masse sai nähdä marjaruukun, teki hän suuren hyppäyksen ilosta, joka saattoi Mobellen hiljaa murisemaan unissaan.

— Puolukoita! tuli ja leimeus, puolukoita! — Ja hänen pitkät sormensa sieppasivat sukkelaan itselleen marjoja.

— Masse! — varoitti Effi sisko.

— Sinä voit saada vatsaväännettä, — arveli Dea täti levottomana.

— Tilaisuus tekee varkaan, — puolusti Masse itseään. Minkätähden teillä ei ole kantta ruukussa.

Samassa palasi Dika täti puikkoineen ja otti huostaansa Massen sukan, ja poika asettui mietti-
väisenä hänen viereensä oppiaksensa vaikeaa temp-
pua neuloa sukkaan uutta kantapäätä.

— Missä Spirea? — kysyi Dika täti kääntyen. — Onko hänellä läksyjä?

— Ei, hän istuu pimeässä meidän kamarissa,

— vastasi Kamilla. — Minä luulen, että hän on pahoillaan jostakin.

— Voi, ehkä hän on kipeä, — huudahti Dea täti säälien.

Dika täti nousi. — Minäpä katson, — sanoi hän ja meni kamariin Spirean luo.

Hän tapasi tämän pöydän ääressä istumassa, pää käsien nojassa. Kaasulyhty kadulla valaisi huonetta himmeästi.

— Mikä sinun on lapseni! Oletko kipeä? — Dika tädin käsi hyväili hänen tukkaansa.

— En ollenkaan, rakas täti. Hiukan vaan säikähtynyt ja alakuloinen.

— Säikähtynyt? Mistä? Etkö voi sitä minulle sanoa?

— Kyllä, mutta en ole tahtonut sitä muille kertoa. Minua on ajettu takaa . . .

Dika tädin huulet puristuivat ja saattoipa melkein nähdä hänen silmänsä säihkyvän.

. . . eräs tuntematon nainen se oli. Hän seiso tänä aamuna porttikäytävässä, kun minä menin kouluun ja sieltä tullessani tapasin hänet taas. Nyt kun hetkeä sitten tulin kotiin hämärässä, oli hän taas tielläni ja hänen synkkä, tutkiva katseensa säikähdytti minua. Mitä hän saattaa minulta tahtoa? —

— Ehkä sinä erehdyt, — vastasi Dika täti rauhoittuneena. — Ehkä se on vaan sattumalta, kun olet häntä niin usein kohdannut.

— Mahdollista. Vaan enpä pidä siitä, että hän minua niin katselee.

— Minkätähden et kysynyt häneltä, mitä hän tahtoi?

— Voi, kun olin niin tyhmä ja arka! Ja sitä paitse hän aina kääntyi pois päin, kun minä katsohadin häneen.

— Jos hän näyttää sinua vielä ajavan takaa, niin sano minulle. Minä tulen silloin ulos sinun kanssasi ja koetan ottaa asiasta selkoa. Elä ole levoton lapseni, kukapa *sinulle* tahtoisit mitään pahaa tehdä? Tule nyt muiden luo, niin poistamme surumielisyyden vesipuolukoilla.

Spirea seurasi häntä kiitollisena. Tuntuipa hänestä oikein hyvältä, kun oli semmoinen täti, jolle saattoi kaikkea uskoa, kun oma äiti ei ollut läsnä. Hän tuli taas hyvälle tuulelle ja oli iloinen muiden joukossa. Silloin tällöin heittivät Masset ja Kamillat häneen uteliaita katseita, ja hänen uljas toverinsa Fritz Amatus näytti ikäänkuin olisi valmis tappelemaan koko maailman kanssa hänen tähtensä.

Näytti siltä kuin Dika täti olisi ollut oikeassa ja kaikki ollut sattumalta vaan, sillä vaimoa ei näkynyt enää koko viikon kuluessa. Ja tilhiläiset, joille asia oli uskottu, olivat ihan pettyneitä toiveissaan, kun eivät päässeetkään minkäänlaisen suurenmoisen salaisuuden perille.

Eräänä sunnuntai-iltapäivänä kun Pullosen vaimo oli kirkossa, oli Spirea ottanut pienen Dan'in mukaansa kävelemään. He istuivat hetkeksi vanhan kirkon puistoon, jossa oli paljon leikitteleviä lapsia. Dan viihtyi siellä varsin hyvin, pyöri kuin

pallo ventovierasten ihmisten jaloissa, juoksi kaikkien koirien perään ja kaiveli kuoppiaikästäviin pienellä lapiollaan.

Päivä oli ollut lämmin ja kirkas; aikaisin laskeutuva aurinko oli jättänyt jälkeensä ruusuisen valon, jota vasten kuvastuivat niinipuiden ja vaahteroiden paljaat oksat. Se maalasi vanhan puutemppelin ikkunoita, joista taas kaasuvälo loisti ja urkujen ääni tunkeutui aina väliin ulos, kun ovissa kulki kansaa.

Spirea hengitti pitkään ja nautinnolla raitista syysilmaa. Hänellä oli ollut paljon työtä tällä viikolla ja hän oli istunut paljon huoneessa. Hän hymyili Dan'ille, joka kokoili kahisevia lehtiä pienellä lapiollaan ja kantoi niitä yksitellen hänen istuimensa alle.

Lapion oli Fritz Amatus hänelle vuollut. Harmaan villalakin oli Svante tehnyt; lämpimän palttoon oli hän itse Dika tädin avulla ommellut; sukat olivat Effin tekemät ja esiliina Kamillan. Niin, melkein kaikki, mitä pienokaisen päällä oli, olivat hänen rakkaitten tilhiläistensä antamat. Spirean katse lepäsi hellänä heidän löytämässään pikku aarteessa.

Sillä välin katseli hän hajamielisesti edes takaisin kulkevia ihmisiä. Muutamilla oli yhä kiire, eivät saaneet edes lepopäivänä rauhaa. Toiset kulkivat verkalleen ohitse, nauttien niinkuin hän illan kauneutta. Alkoipa jo kirkosta tulla ihmisiä yksitellen virsikirjat kädessä. Spirean piti täällä

odottaa Pullosen vaimoa. Itse piti hänen mennä erään toverinsa luo.

Hänen ajatuksensa kääntyivät kouluun ja tovereihin. Viimeistä vuotta kävi hän nyt koulua; ensi vuonna tähän aikaan istui hän kotona auttamassa äitiä pienten veikkojen hoidossa. Mutta mitä sitten tulisi?

Sitä hän mielessään kyseli, ei kuitenkaan levottomasti, mutta ihmetellen vaan. Tiesihän hän, että elämä hänellekin toisi jonkun tehtävän, jonkun päämaalin . . .

Mutta minnekä oli Dan joutunut? Hän säpsähti ja kääntyi äkkiä. Voi sitä pientä veijaria, joka ei koskaan saattanut pysyä yhdessä kohti! Nyt häntä taas ei näkynyt ja Spirea juoksi levottomana edes takaisin pensaiden välissä, siinä toivossa, että hän olisi jossakin piilosilla.

Hän huusi monta kertaa: Dan! Dan! Mutta ei mikään pieni ääni vastannut.

Alkoi jo tuntua ikävältä ja levottomalta. Oliko hän jo ennättänyt kadulle, — olihan hän ihan äsken hänen vieressään! Vaan mielellään hän se aina meni löytöretkille! Voi, ettei hän ollut häntä paremmin hoitanut. Täytyi mennä häntä kadulta hakemaan, mutta — miltä suunnalta? Epätietoisena seisahtui hän portissa Boulevardikadulle päin, kun samassa näki Fritz Amatuksen, joka pitkin askelin tuli häntä vastaan.

— Fritz, — huusi hän hätäisesti, — tule auttamaan minua Dan'ia hakemaan! Hän on eksy-

nyt jossakin täällä läheisyydessä . . . hän ei ole voinut kauas ennättää.

— Elä näytä niin surkealta, kyllä minä hänet hankin käsiisi, — vakuutti Fritz, ja unhotti samassa että hänen olisi pitänyt mennä luokkatoverien kokoukseen, jossa tärkeitä asioita keskusteltiin.

He menivät eri suunnille, hakien ja kysyllen. Pullosen vaimo, joka tuli kirkosta, sai tietää onnettomuuden ja juoksi miltei itkien talosta taloon hakien lemmikkiään.

— Oletteko nähneet pientä poikaa harmaa lakki päässä ja punaiset sukat? — kysyi hän jokaiselta vastaantulijalta. Toiset vastasivat ei, toiset luulivat nähneensä, eikä hän siitä tullut hullua viisaammaksi.

— Ei hänen päällensä vaan liene ajettu, — arveli hän kauhistuneena, muistellen kuinka monessa pienessä vaarassa poika jo oli ollut. Kadun kulmassa huomasi hän sitten poliisin ja riensi hänen luokseen.

— Onko poliisi nähnyt että jonkun pienen pojan päälle juuri ikään on ajettu? — kysyi hän, itku kurkussa. — Hänellä oli harmaat sukat ja punainen lakki . . . eikä . . . olen ihan höperönä, harmaa oli lakki ja sukat punaiset ja lämmin palttoo ja . . . eikö poliisi ole häntä nähnyt?

— Mikä poika se oli?

— No, se oli minun ottopoikani ja nimensä on Daniel ja harmaa lakki hänellä oli . . .

— Olenhan minä nähnyt montakin harmaata

lakkia, mutta sitä en tiedä olivatko sukat punaiset? Kysykää vahtikonttoorilta!

Spirea ja Fritz palasivat nyt turhilta retkiltään. Pimeä oli saavuttanut heidät, kaasulyhtyjä sytytettiin ja suru sydämessä täytyi heidän palata kotiinsa. Pullosen vaimo oli mennyt poliisikamarille ilmoittamaan asiaa.

Kotona säikähtivät kaikki, kun kuulivat mitä oli tapahtunut. Tilhiläiset juoksivat alituisesti ikkunasta ikkunaan voidaksensa mahdollisesti kaasun valossa nähdä pientä paksua palleroista kotiin palaavan, ja he säpsähtivät, jos ulkoa kuulivat pienintäkin liikettä. Spirea raukka oli ihan epätoivossa. — Sehän on *minun* syyni, *minun* syyni, — nyyhkytti hän. Minkätähden en pitänyt hänestä parempaa huolta . . . Mutta minusta vaan näytti, että hän koko ajan oli minun rinnallani. En ymmärrä kuinka hän olisi päässyt portista kulkemaan, niin etten minä olisi häntä nähnyt . . . Voi, Dan'ia, voi! En *koskaan* suo tätä itselleni anteeksi . . .

— Rauhoitu nyt, tyttö parka, — lohdutti Dika täti, — joka kääntyi levottomaksi tytön äärettömästä surusta. — Eihän se tarvitse olla mitään vaarallista. Varmaankin on Dan hiipinyt johonkin pihaan, ja siellä ovat varmaankin korjanneet hänet. Huomenna he ehkä ilmoittavat hänet poliisikamarilla ja sinnehän on Pullosen vaimo jättänyt meidän osoitteen. Elä itke, lapseni, *vielä* siihen ei ole syytä.

Dea täti istui kiikkutolissa ihan masentuneena. — Olenhan aina sanonut, ettei tule kuin onnetto-

muutta, kun rupeaa vieraitten lapsia hoitamaan. Poika on kai aikoja sitten kuollut . . . tiesi missä hän löydetään . . .

— Elä säikäytä lapsia, Dea, — kuiskasi Dika täti, joka näki Effin ja Kamillan kauhistuneita katseita. Ääneen sanoi hän: — en minä yhtään vielä ole toivottomuuteen vaipunut; ei lapset meidän aikana niinkään helposti häviä. Nyt on minun ehdotukseni, että me kaikki panemme koreasti maata, — sinäkin Spirea kulta, — ja huomenna lähdemme me miehissä etsimään pientä kananpoikaamme. Minä lupaan että saatte olla poissa koulusta, sillä minä ymmärrän, ettei kukaan teistä kuitenkaan voisi vastata opettajien kysymyksiin.

Hän nyökkäytti päätään ystävällisesti ja tilhiset olivat hänelle hyvin kiitolliset. He olivat niin säikähtyneitä ja pois suunnilta, etteivät saattaneet edes läksyjään lukea.

Kauan aikaa sen jälkeen, kun Kamilla oli sammuttanut kynttilän, kuuli hän Spirean nyhkyttävän eikä kumpikaan heistä voinut nukkua, ennenkuin aamupuoleen.

Tiedustelemisia.

Ensimmäisenä päivänä ei saatu minkäänlaisia tietoja Dan'ista, eikä toisena eikä koko seuraavalla viikolla. Dika tädin väite, ettei pieni poika niinkään helposti häviä, ei pitänyt paikkaansa, vaan päinvastoin poika oli kateessa, vaikka sitä utterasti hakivat poliisit ja matammit ja tilhiläiset.

Tilhispesässä oltiin mitä raskaimmalla tuulella. Tilhit eivät oikein tahtoneet toisilleen myöntää kuinka alakuloisia he olivat, mutta se tuntui jo itse ilmassa. Dika tätikin, joka tähän saakka oli pysynyt reippaana, alkoi surkastua, kun eivät ilmoitukset, tiedustelemiset eivätkä muut puuhaututtaneet. Hän vaivasi aivojaan ajattelemalla etteikö löytyisi jotakin uutta keinoa vielä, mutta jota enemmän aika kului, sitä enemmän synkistyivät toiveet.

Olisiko se ollut hänen äitinsä? Häntä oli Dika monta kertaa muistellut ja arveli, että tämä ehkä

oli ottanut lapsen takaisin yhtä salaisesti, kuin sen ensin oli hylännyt. Mutta kummallista se sitenkin oli, että kaikki tiedustelemiset menivät niin aivan hukkaan, ettei pojasta näkynyt jälkiäkään.

Tilhiläiset ajoivat joka päivä takaa kaikkia pieniä punaisia sukkia ja harmaita lakkia, joita vaan kaukaa näkivät.

Varsinkin olivat Svante ja Fritz Amatus väsymättömiä, kuleskellen kaduilla jokaisena loma- hetkenä keksiäksensä Dan'in lymypaikkaa. Sillä sen he kaikki pitivät varmana, että hänet pidettiin sulettuna johonkin huoneeseen. Dika täti ei oikeastaan pitänyt tästä alituisesta kaduilla oleskelemisestä, mutta hänestä oli niin luonnollista, että lapset täten koettivat rauhattomuuttaan lieventää, ettei hän hennonnut heitä kieltää. Hämärän tultua ei hän kuitenkaan enää laskenut heitä ulos.

Eräänä iltapäivänä viipyivät Svante ja Fritz tavattoman kauan ulkona. Oli jo pimeä ja tilhiläisten rauhattomuus kasvoi hetki hetkeltä. Dika täti alkoi jo kulmakarvojaan rypistellä pimeässä kuleskelemisen tähden ja Dea täti huokaeli tiheään sekä pudisteli päätään, arasti arvellen, etteivätkö Fritz ja Svante nyt liene hävinneet samalla tapaa, kuin Dan'kin. Spirea käveli salissa edes takaisin, ei voinut toimittaa sitä eikä tätä ja säpsähti joka kerta, kun portaisissa kuului askeleita.

— Lienee heille jotakin tapahtunut, kun ei heitä ala näkyä, — arveli Kasse synkästi ikkunan luona vahtiessaan.

— Ehkä he ovat päässeet jälille, — tuumasi Kamilla.

— Ei tässä jaksa enää odottaa, — valitti Masse, — minä menen heitä hakemaan. — Ja samassa hän jo oli etehisessä.

Vaan juuri samassa kuului kiireitä askeleita portaissa ja viivyttelijät hyökkäsivät sisälle hengästyneinä ja hyvin toimessaan.

— Me olemme löytäneet hänet, — sanoi Fritz kuiskaamalla, ikäänkuin olisi pelännyt jonkun kuuntelevan.

— Ainakin olemme jälille päässeet, — oikaisi Svante, pyyhkien silmiltään hiestynyttä tukkaansa.

— Me olemme viipyneet niin kauan tullaksemme vakuutetuiksi . . .

— Kertokaa, kertokaa! — huusivat tilhiset ja tantitkin kiiruhtivat paikalle uutisia kuulemaan. Mobelle, joka ei koskaan pitänyt liikuttavista uutisista, murisi lakkaamatta Dea tädin tuolin alla, mutta häntä ei nyt joutanut kukaan huomaamaan.

— Niin, — alkoi Svante, — me olimme matkoillamme tulleet aina Sörnäsiin saakka toiselle puolelle tullia ja aijoimme juuri kääntyä takaisin . . .

— Kun kuulimme Dan'in itkevän, — keskeytti Fritz surkealla äänellä.

— No, no, emmehan nyt varmaan tiedneet, oliko se *hänen* äänensä, — oikaisi Svante jälleen, — meistä vaan tuntui . . .

— Ettekö nähneet häntä? — kysyi Spirea levottomana, — hänestä tuntui ikäänkuin sisällinen tuska olisi häntä polttanut.

— Emme kyllä nähneet, mutta arvelimme...

— Kertokaa nyt säännöllisesti, rakkaat lapset,
— kehoitti Dika täti, jonka mielestä esipuheet
kävivät liian pitkiksi.

— Kyllä, — jatkoi Svante, — me kulimme
erään ikkunan ohi, joka oli puoleksi auki ja kuu-
limme jonkun sisässä itkevän. Fritz seisahtui heti
ja kuiskasi: kuuletko, se on Dan, joka itkee. Minä
kuuntelin ja minusta tuntui, että ääni todellakin
oli Dan'in. Koetimme pilkistää huoneeseen, mutta
emme nähneet mitään, huone oli aivan pimeä.
Silloin huusin minä ikkunasta: Dan! Dan! sinäkö
siellä oiet? Itku herkesi paikalla ja sen jälkeen
emme enää mitään kuulleet.

— Ja sitten juoksimme paikalla kotiin kerto-
maan teille, — lisäsi Fritz Amatus, jonka jalat
koko ajan olivat maata polkeneet kärsimättömyy-
destä.

Dika täti näytti miettivän. — Minusta tuntuu,
että teidän perustuksenne ovat jotenkin löyhiä, —
sanoi hän. — Olisihan se voinut olla vaikka mikä
muu lapsi.

— Eikö mitä, — vakuutti Fritz, — *minä*kö
en tuntisi Dan'in itkua?

— Minustakin kuului se *aivan* semmoiselta..
vahvisti Svante.

— Huomenna täytynee meidän mennä asiasta
selkoa ottamaan, — lausui Dika täti. Olisihan
väärin, jos jättäisimme sikseen pienimmänkään
mahdollisuuden löytää Dan'ia. Mutta tunnustaa

minun täytyy, etten suinkaan vielä ole vakuutettu olevanne hänen jälillään.

Tilhiläiset sitä vastoin olivat hyvin toivonriikkaat. He olisivat paikalla tahtoneet lähteä Sörnäsiin tutkimusretkelle, mutta koska kello oli yhdeksän ja matka pitkä, täytyi heidän maltaa mielensä seuraavaan aamuun.

Dika täti, Svante ja Spirea lähtivät heti aamiaisen syötyä mainitulle retkelle. Toisetkin olisivat niin ihmeen mielellään menneet mukaan, mutta läksyt olivat tärkeämmät, kuin tämä löyhällä perustuksilla oleva toivo, ja he saivat tyytyä siihen toivoon, että kenties ennättäisivät nähdä Dan'ia ennen kouluun menemistään kello 12.

Lähetyskunta astui omnibukseen ja lähti Sörnäsiin. Spirea oli niin levoton, että tuskin pysyi paikoillaan; Svante koetti näyttää levolliselta, mutta Dika täti odotti kärsivällisyydellä — pitkäänä.

Vähäisen matkan päässä Sörnäsistä astuivat he alas vaunuista. — Tuossa on talo, — sanoi Svante ja osoitti pientä puutaloa tien varrella. — Juuri tämä ikkuna oli eilen auki.

Spirean silmät tunkivat melkein lasin läpi, nähdäkseen kaivattua lemmikkiä sisässä. Hetken arveltuansa astuivat he huoneeseen.

Estääksensä huoneen asukkaita piiloittamasta Dan'ia, menivät he sisälle koputtamatta. He näkivät pienen siistin ja sievän huoneen, ikkuna uutimilla varustettu, kukkiva fuchsia pöydällä, sen

toisessa ääressä hyväntahtoinen vanha neiti, joka neuloi sukkiä koneilla.

Dika täti tervehti kokteliaasti; toiset myös.

— Minun täytyy pyytää anteeksi, että näin tunkeudumme ventovierasten huoneeseen, mutta asian laita on semmoinen, että olemme kadottaneet pienen pojan.

— Vai niin, vai niin, — on se tuhkarokko käynyt täälläkin milt'ei joka talossa, — vastasi vanhus ystävällisesti.

— Ei se ollut tuhkarokko, — sanoi Dika, jonka viimeiset toiveet jo olivat tyhjään rauenneet, — vaan hän eksyi meiltä eräänä päivänä ja kaikki tiedustelemiset ovat olleet turhat.

— Sehän on hirveätä! — huudahti neulojaneiti, lyöden pyylevät kätensä yhteen. — Onko rouva ilmoittanut lehdissä?

Svante ja Spirea vaihtoivat katseen, puoleksi veitikkamaisen, puoleksi surullisen.

— Kyllä, olemme koettaneet kaikki ja poliisi on kauan aikaa ollut liikkeellä.

Spirea, jonka silmät koko ajan olivat tutkineet vanhusta, arveli nyt huomaavansa hiukan levottomuutta hänen kasvoissaan. Hänen luulevaisuutensa heräsi uudestaan. Eikö Dan saattaisi olla jossakin piilossa? Vuoteen alla ehkä? Sohvan takana? Jossakin konttoorissa?

— Eilen, — jatkoi Dika täti, — kuljivat kaksi minun pojistani täällä ohitse. He näkivät silloin ikkunan olevan auki ja kuulivat täältä lapsen itkua. Hämillään kun olivat, luulivat he

paikalla meidän pikku pojan täältä löytyvän, eivätkä voineet rauhoittua, ennenkuin minä olin luvannut tulla täällä käymään.

— Hyvä ihme, se oli varmaankin Jaana, joka valitti eilen. Minä olin pannut ovet lukkoon ja hän ei viitsinyt mennä ulos ikkunasta.

— Kuka se Jaana sitten on? — kysyi Dika täti.

— Se on kissani, — vastasi neiti ja houkutteli sitä luokseen. — Se on niin ihmeen hyvä ja se kulkee aina niin minun perästäni . . .

— Mutta kyllä se oli lapsen ääni, jonka me kuulumme, eikä kissan, — vastusti Svante, joka tunsu, että hänen arvoansa loukattiin. — Minäkö en osaisi eroittaa lapsen ääntä kissan äänestä?

— No, sitten se varmaankin lienee ollut suutarin Kalle tässä viereisessä kamarissa. Vanhemmat ovat pahoja sille raukalle ja hän huutaa useasti.

— Kuinka vanha hän on? — kysyi Spirea, jossa viimeisen toiveen kipinä vielä eli.

— Noin kahden vuoden vanha, — vastasi neulojaneiti. — Tahtooko herrasväki nähdä häntä, se on niin sievä poika? — Ja vastausta odottamatta nousi hän ja meni sisälle naapurien luo, josta kohta palasi, taluttaen kädestä pientä pyöreäposkista Dan'in ikäistä poikaa. Hänellä oli nenä liassa, ja hän piti silmät alaspäin luotuina sekä imeksi leipäpalasta. Spirean sydän heltyi heti häntä kohtaan. Kukapa hennoisi olla sinulle paha, ajatteli hän ja silitti pojan pörröistä tukkaa,

jolloin kaksi tummansinistä silmää kummastuneina kääntyivät häneen. Dika täti löysi sokuripalan taskustaan, Svante antoi lakritsipalan ja niin tuli pienelle likanokalle pidot.

Mutta voi, ei se kuitenkaan ollut Dan. Svantenkin täytyi myöntää erehtyneensä. Ei voitu millään tavalla luulla että tuo vanha kiltti neulojaneiti ja hänen kissansa piilottaisivat poikaa, eikä myös että sitä teki suutarin perhe, jolla oli tupa täynnä lapsia. Tutkimusmatkue pyysi sentähden monta kertaa anteeksi sekä jätti jäähyväiset ja Dika täti tilasi sovitusuhrina neljä paria sukkiä.

Fritz paran nenä tuli puolta metriä pitemmäksi, kun he tulivat kotiin — ilman Dan'ia — ja koko tilhipesä oli alakuloisuutta ja surkeaa mieltä täynnä. Spirea ei puhunut yhtä sanaa, hän oli miettiväinen ja surullinen koko päivän. Ja keittiössä istui Pullosen vaimo, ja itki punareunaiseen nenäliinaansa; eikä hän saattanut kulkea takan eikä likasankon ohi muistelematta lemmikkiään.

Mutta illan tultua ja kun Spirean piti sanoa hyvää yötä, heitti hän käsivartensa Dika tädin kaulaan ja kuiskasi: — täti, minä aavistan että se vaimo, joka minua ajoi takaa, on sama, joka on Dan'in vienyt!

Jälkiä.

Päiviä ja viikkoja vieri; lukukauden loppu ja joululähestyivät. Dan'in surkeaa kohtaloa ei aina joudettu niin paljon ajattelemaan, kun kotiin lähtö kohta oli käsissä ja joululahjat laitettavat. Spirea vaan ei koskaan saanut rauhaa surultaan ja omantunnon vaivoilta. Hän näytti niin kalpealta ja alakuloiselta, että se koski kaikkiin. Toverit koettivat häntä lohduttaa; Dika täti oli turhaan houkutellut häntä lähtemään kotiin muutamia viikkoja aikaisemmin, mutta hän ei sositunut siihen. Hän ei saattanut jättää suruansa ja paikkakuntaa, ennenkuin oli saanut edes jonkunlaisia tietoja lemmikistään.

Hän pysyi yhä siinä luulossa, että tuo mustasilmäinen, kamala nainen oli vienyt Dan'in, ja kävellessään ulkona tarkasteli hän kaikkia ihmisiä, toivossa nähdä häntä vielä kerta.

Eräänä päivänä pyysi Fritz Amatus Spireaa mukaansa jouluostoksia toimittamaan. Hän tar-

vitsi ompelukoria äidilleen ja tahtoi kysyä neuvoa Spirealta. Tämä menikin mielellään. Fritz oli melkein kuin oma veli hänelle, niin tuttu ja luottamusta täynnä.

He menivät puodista puotiin, kauniina raittiina talvi-iltapäivänä. Tähdet kimaltelivat ja lupailivat pakkasta, puotien ikkunat houkuttelivat tuhansilla koreilla kaluilla.

Esplanaadikadulla seisahtui Spirea äkkiä, tarttui kiivaasti Fritz'in käsivarteen ja kuiskasi: — näetkö . . . tuo vaimo tuossa ikkunan luona, . . . se on *hän*, joka . . .

Tuska esti häntä hengittämästä ja hän sai tuskin sanat suustaan. Puoti-ikkunoista tulevassa valossa näki Fritz, että hän oli aivan kalpea ja koko ruumis värisi.

— Nyt me emme enää laske häntä teille tietämättömille, — kuiskasi Spirea jälleen ja koetti voittaa liikutustaan. — Minua hän ei saa nähdä, se pilaisi koko asian . . . mutta sinun täytyy seurata häntä kaukaa, panna mieleesi paikka, minne hän jää sekä tulla meille sanomaan, niin pian kuin mahdollista. Voi, Fritz, Fritz, nyt meidän *täytyy* päästä jälille . . . hiljaa . . . hän alkaa kulkea! Mene sinä jälessä, mutta varovaisesti, ettei hän huomaa. Minä menen kotiin edeltäpäin.

Fritz oli kovin mielissään ja piti tehtävänsä suurena kunniana. Vaikea se ei myöskään ollut; hän oli niin monta kertaa leikillä ollut vakoilijana ja ottanut selkoa vihollisten liikkeistä. Hän veti ylös palttoon kauluksen korvia myöten ja veti alas

lakin silmille, että hyvin vähän näkyi kasvoja, arvellen että vaimo mahdollisesti voisi kääntyä ja tuntea hänet. Sitten alkoi hän hiljaa ja kaukaa seurata häntä.

Vaimolla ei näyttänyt olevan mitään kiirettä. Hän seisahtui usein katselemaan koreita puodin ikkunoita. Fritz'in mielestä näytti hän ilkeältä, mustine silmineen ja vihaisine katseineen ja poika piti häntä silmällä oikean poliisin tavalla.

Kun hän oli päässyt suurimmista kaduista, alkoi hän kiiruhtaa askeleitaan. Fritz teki samaa, aina vaan kaukaa. Näin tulivat he yhä kauemmaksi aina Punavuorikadun päähän saakka. Siellä meni vaimo sisään erääseen pieneen rappiolla olevaan taloon. Fritz odotti hetken nähdäksensä jäisikö hän todellakin sinne ja kun häntä ei enää näkynyt, katsoi hän talon numeroa ja kiiruhti kotiin minkä jaksoi.

Läähättäen ja hiessä hyökkäsi hän keittiöön, heitti ovet selälleen, sai Spirean käsiinsä ja kertoi hänelle minkä tiesi.

Dika tädin kanssa pidettiin nyt lyhyt neuvottelu. Nyt täytyi olla sukkelat tuumat, jos mieli saada asiasta selkoa. Saattoihan nainen vaan olla jonkun tuttavan luona käymässä ja sitten taas ehkä katoaisi teille tietämättömille. Päätettiin sentähden, että Svanten piti käydä poliisia hakemassa ja sitten otettaisiin vossikka ja Dika täti, Spirea ja Svante lähtisivät kolmen Punavuoren kadulle.

Taloon saavuttuaan astuivat he ensimmäisestä

portaasta ylös. He saapuivat likaiseen, pahasti haisevaan porstuaan, jossa oli kolme ovea.

— Parasta että konstaapeli jää tänne, sillä mehän saattaisimme mennä väärään huoneeseen ja silloin vaimo ehkä koettaa pakoon hiipiä, — kuiskasi Dika täti ja astui rohkeasti Spirean kanssa oikealla olevaan huoneeseen. Poliisi jäi porstuaan.

Paksu, ummehtunut ilma täytti huoneen, jossa kaksi naista asui; toinen pöydän luona pienen savuavan lampun ääressä, paikkaellen vanhaa turkkia. Toinen makasi vuoteella, pää seinään päin kääntyneenä.

Vieraiden sisään tultua nousi edellinen ja kysyi äreästi, mitä he tahtoivat.

— Se *ei* ole hän, — kuiskasi Spirea, jonka katseet olivat vuoteella makaavaan vaimoon.

Dika täti otti päällensä ankaran katsannon, joka tavallisesti sai ihmiset tottelemaan ja kysyi äreästi: — asuuko matami yksinään täällä?

Kuullessaan vieraan äänen säpsähti vaimo vuoteella sekä nousi istualleen kiinnittäen vasta tulleihin mustat, uhkaavat silmänsä.

— Vastausta ei näy tarvittavankaan, — jatkoi Dika täti, — minä näen että täällä on se, jota haemme. — Ja kääntyneenä naiseen, joka nyt istui sängyn laidalla eikä nähtävästi aikonut paeta, kysyi hän Spireaa osoittaen: — Tunnetteko tätä nuorta neitiä?

Nainen naurahti, mutta ei vastannut mitään. Dika täti uudisti kysymyksensä. Nainen vastasi huolettomasti: — olenhan häntä jonkun kerran

nähty. Puheesta kuului että hän oli kotoisin Ruotsista.

— Missä te olette häntä nähneet? — kysyi Dika täti vieläkin ja heitti vaimoon ankarimmat silmäyksensä.

— Erään pojan seurassa, — sanoi vaimo pilkaten ja aikoi jälleen heittäytyä makaamaan.

Näitä sanoja kuullessaan säpsähti Spirea ja huudahti puoliääneen: — se oli Dan! — Hänen katseensa kiertelivät huonetta tutkien, mutta eivät voineet missään keksiä Dan'in jälkiä. Dika täti astui lähemmäksi vaimoa, ikään kuin estääksensä häntä vetäytymästä pois kuulustelusta.

— Tiedättekö, — sanoi hän laskien kätensä vaimon olalle, — tiedättekö että teitä syytetään pienen pojan ryöstämisestä? Vastatkaa minulle, oliko se *teidän* poikanne?

— Vaimo nauroi jälleen. — Minunko lapseni? — sanoi hän. — Ei, oli kai se hienompaa verta kuin minun!

Spirea huokasi syvään ilosta ja kiitollisuudesta. Kenenkä lapsi hänen lemmikkinsä lieneekään ollut, oli hän iloinen siitä, ettei se ollut tämän ilkeän vaimon lapsi. Eikä hän ollut vähääkään tämän näköinen.

— *Tekö olette hänet vieneet?* — kysyi Dika täti taaskin, joka sanan painavasti lausuen.

— Minä, — kuului ihmeteltävän suora vastaus. Nainen näytti nyt kyllästyneen tutkintoon ja meni ovea kohti, ikäänkuin päästäkseen kaikesta.

— Seisahtukaa! Tuolla ulkona on poliisi. Te ette pääse minnekään, ennenkuin vastaatte kysymyksiini.

— Vai niin! Millä oikeudella rouva tulee tänne sekaantumaan muiden ihmisten asioihin?

Nainen kääntyi uhkaavaisen näköisenä ja hänen mustat silmänsä säihkyivät.

— Sen oikeudella, joka kokonaisen vuoden on hoitanut turvatonta lasta, — sanoi Dika täti vakavasti. — Niiden oikeudella, jotka ovat olleet isän ja äidin sijassa isättömälle ja äidittömälle...

— Mistä te sen tiedätte? — keskeytti nainen uhkamielisesti. — Tiedättekö te, kuka sen on isä ja äiti, tiedättekö, josko ne elää tai ei; minä taakaan, ettette sitäkään tiedä.

— Siinä lipussa, joka oli kiinnitetty pojan vaatteisiin, kun me löysimme hänet, oli kirjoitettu, ettei hänellä ollut isää eikä äitiä, — uskalsi Spirea muistuttaa. — Me olemme pitäneet häntä isättömänä ja äidittömänä.

— Ha, ha, ha! se on niin helppo uskoa kaikesta tässä maailmassa. Mutta minäpä sanon rouvalle ja neidille myös, että minä en anna itseltäni urkkia semmoista, jota en *tahdo* sanoa ja herrasväki tekee parhaiten, jos nyt menee tiehensä.

Toinen nainen alkoi nyt loukattua puolustaa. Hän meni oven luo, aukasi sitä ja lausui äänellä, joka ei ollut ystävällinen eikä kohtelias:

— Kas niin, jos ei herrasväki osaa ulos, niin saan minä neuvoa, että tässä on ovi. Onhan se nyt han kummaa, ettei anneta rauhaa ihmisille

sentähden vaan, että ne ovat köyhiä, vaan tullaan näin . . .

Hän oli unhottanut poliisin porstuassa. Oven auetessa astui tämä sisälle siinä luulossa, että häntä tarvittiin.

Spirea rauhoittui, mutta Dika täti ei muuttanut.

— Blomstedt, — sanoi hän, — tämä nainen on itse tunnustanut, että hän on vienyt pois pojan, jota me haemme, vaikka se ei ollut hänen lapsensa. Olkaa hyvä ja ottakaa hänet teidän huostaanne. Ehkä hän puhuu teille paremmin kuin minulle. — Naiselle sanoi hän vienommalla äänellä: — Elkkää pelätkö, ei teille mitään pahaa tehdä. Mutta täytyyhän meidän vetää edesvastaukseen niitäkin, jotka ovat koiran tai hevosen vieneet, kuinka paljon suuremmasta syystä siis semmoisen, joka on lapsen ryöstänyt? . . .

— Minä *en* ole häntä varastanut, — puhkesi nainen puhumaan, — minulla oli oikeus tehdä, minkä tein. — Sitten puhkesi hän rajuun, katkeeraan itkuun, mumisten kaikenlaista, jota muut eivät kuulleet.

Dika täti pyysi kuiskaten poliisia kohtelemaan häntä sääliväisyydellä ja sen jälkeen lähti hän pois Spirean kanssa, sanottuansa vieläkin muutaman ystävällisen sanan itkevälle naiselle.

Dan'in elämäkerta.

Seuraavana päivänä meni Dika täti yksinään poliisikamarille tiedustelemaan oliko saatu mitään kuulla Dan'ista. Tilhiläisiä vaivasi mitä kauhein uteliaisuus hänen poissa viiptyessään, eikä heidän ollut mahdollista syödä eikä valmistella joululahjoja, eikä lukea läksyjä.

— Jospa nyt Dan olisi mustalaisseukua, — arveli Masse istuen ikkunan luona, nenä litteäksi painettuna lasia vasten. — Sepä vasta hauskaa olisi ja kummallista!

— Onko hän sinusta mustalaisen näköinen vaaleine hiuksineen, sinisine silmineen? — nauroi Kamilla. — Ei, paremmin hän sittenkin on joku ryöstetty kuninkaan poika.

— Minä lyön vaikka pääni seinään, jos hän ei ole tavallinen pieni talonpoikais-Matti Lapin tuntureilta, — sanoi Kasse varmasti.

— Kaikkia tässä vielä! — keskeytti Effi loukkaantuneena. Dan'illa on aatelisnenä, eikä

mikään lappalainen litteä-nokka. Missä ovat silmäsi olleet, veli Kasimir? Minä puolestani luulen, että Dan on joku lastenkodin pienokaisista, jonka tuo ilkeä vaimo on ryöstänyt, sentähden että hän oli niin suloinen ja kaunis. Ehkä aikoi hän kasvattaa häntä nuoralla tanssijaksi ja saada hänestä ansiota.

— Mutta minkätähden hän siinä tapauksessa olisi pistänyt hänet Svanten tielle ja pyytänyt ihmisiä olemaan hänelle hyviä, — ihmetteli Kamilla.

Heidän tuumansa keskeytti etehisen kello, ja kaikki hyökkäsivät Dika tätiä vastaan ottamaan. Hän näytti vakavalta, mutta ei surulliselta ja lapset miltei repivät häneltä päällysvaatteet, saadaksensa hänet niin pian kuin mahdollista salin nojatuoliin tyydyttämään heidän uteliaisuuttaan.

— Kas niin, kas niin, elkää rutistako hatuani!.. Fritz, sinähän polet mekkoani! Odotakaa nyt hiukan, niin saatte kuulla... Kas nyt olen minä valmis... nyt menemme Dean luo.

— Ja sitten sinä kerrot, täti, huusivat kaikki kilvan.

— No, rauhoittukaa nyt! — sanoi Dika täti ja istui sänkykamarin sohvaan, yhdeksän korvaparin ympäröimänä, Mobellen korvia lukuun ottamatta, jotka unessa liikkuvat ylös ja alas.

— Nyt saatte kuulla todellisen elämäkerran, kun ette vaan keskeytä.

Kamilla nipisti Effiä käsivarteen, niin että

oikein koski, sillä jollakin tavoin piti hänen saada kärsimättömyyttään ilmoittaa.

— Oli kerran rikas tukkukauppias Köpenhaminassa . . .

— Köpen . . . — kuiskattiin hämmästyneinä. Massit katsoivat toisiinsa, heistä tuntui melkein kuin jos olisivat Köpenhaminasta kotoisin.

. . . jolla oli suloinen nuori rouva ja yksi ainoa pieni poika, — jatkoi Dika täti.

— Dan! Dan! — huusi Fritz ihastuneena omasta terävyydestään.

— Hiljaa! Anna Dika tädin kertoa!

— Pojalla oli hoitaja, kotoisin Ruotsiamaalta, joka piti hänestä paljon ja hoiti hyvästi. Mutta hänellä oli kaksi suurta virhettä: hän oli epärehellinen ja hänellä oli kiivas ja häijy luonto. Rouva koetti kauan aikaa lievittää näitä ominaisuuksia, osoittamalla hänelle ystävällisyyttä ja luottamusta, mutta Rosalie, — niin kutsuttiin tyttöä, kiusasi häntä usein vilpillä ja pahalla luonteellaan. Vanhemmat alkoivat syystä pelätä, että hän aikaa myöten tulisi vaikuttamaan vahingollisesti heidän pieneen poikaansa ja päättivät panna pois Rosalien. Tämä itki ja rukoili ja lupasi parantua, mutta sen hän oli tehnyt niin monta kertaa, että hänen rouvansa tiesi, ettei se mitään merkitseisi.

Rosalien piti siis muuttaa pois ja hänellä ei ollut enää kuin kolme päivää talossa oltavaa. Hän oli syvästi loukkaantunut, arveli että häntä oli

väärin kohdeltu ja mietti itsekseen, kuinka hän parhaiten voisi kostaa emännälleen.

Eräänä iltana oli hänen herrasväkensä poissa iltaruualla tuttaviansa luona ja Rosalie yksinään kotona pojan kanssa. Toiset palvelijat oli luvattu kylään, eikä heistä ollut kukaan kotona. Nyt päätti Rosalie panna toimeen päätöksen, jota oli viimeisinä päivinä hautonut mielessään, sillä parempaa tilaisuutta ei koskaan tarjoutuisi. Hän hankki itselleen lipun erääseen suureen laivaan, joka kulki suoraan Köpenhaminasta Suomeen ja joka oli lähtevä samana iltana. Matkarahaa otti hän itselleen emäntänsä rahalaatikosta, joka sillä kertaa sattui olemaan lukitsematta. Hän rauhoitti omaa tuntoaan sillä, että hän sitä vastoin jätti taloon palkkansa siltä vuodelta, jota ei vielä ollut saanut.

Puoli tuntia ennen laivan lähtöä otti hän pienen nukkuvan pojan käsivarrelleen ja vasullisen vaatteita sekä hiipi pois talosta, jossa ei kukaan huomannut hänen pakoaan.

Eksyttääksensä vanhempia, oli hän juuri sitä ennen heittänyt pojan viimeiseksi käytetyt vaatteet erääseen lampeen ja minä arvelen, että vanhemmat hyvin helposti saattoivat uskoa hänen kostaneen niin julmalla tavalla.

Tänne Helsinkiin tultuansa koetti hän saada työtä eräässä Töölön tehtaassa ja onnistuikin vihdoin. Mutta nyt alkoi poika käydä hänelle suureksi haitaksi. Hänen palkkansa oli niin pieni, ettei hän voinut maksaa vieraille pojan hoidosta,

ja kun hän itse oli poissa koko päivän, ei hän myöskään voinut pitää lasta luonaan. Kauan aikaa mietittyään päätti hän asettaa pojan maantielle, siinä toivossa, että joku ohitse kulkeva armahtaisi häntä. Hän oli piilossa läheisyydessä, kun Svante otti pojan . . .

— Aivan kuin Moseksen äiti, kun Pharaon tytär hänet löysi, — keskeytti Effi.

. . . Muutamien kuukausien kuluttua alkoi hänen omatuntonsa kuitenkin vaivata häntä. Hän ei enää saanut rauhaa siltä ajatukselta, että hän oli saattanut isäntävälleen niin äärettömän suuren surun ja hän päätti hakea pojan käsiinsä ja lähettää hänet takaisin Tanskaan. Pitkään aikaan hän ei kuitenkaan voinut häntä löytää. Hän kuleksi kaduilla jokaisena vapaahetkenä ja niin tapahtui kerran että hän sai nähdä Spirean Dan'in kanssa, jonka hän heti tunsi. Hän astui hitaasti heidän jälessään nähdäksensä missä he asuivat . . .

— Aivan niin kuin minä hänen jälessään, — huudahti Fritz ihastuneena.

. . . Useampien viikkojen kuluessa väijyi hän aina milloin missäkin saadaksensa pojan käsiinsä, kunnes hän vihdoin onnistui sinä iltana vanhan kirkon luona.

— Minkä ihmeen tähden hän ei saattanut tulla meille ja kertoa asian tarkkaan, sen sijaan että varasti pojan? — intti Kamilla vihaisena.

— Hän pelkäsi edesvastausta tietysti. Ja sitä paitse oli hänen luontonsa niin viekas, että hän mieluummin teki kaikkea salassa kuin käyt-

täysi rehellisesti. Hän tapasi erään vaimon, joka aikoi siirtolaisena muuttaa Amerikkaan ja tämä suostui suuren palkinnon toivossa viemään pojan Köpenhaminaan ja jättämään hänet vanhemmille.

— Voi, voi, voi! — huokasi Effi. — Tähän aikaan on siis pikku kultamme Köpenhaminassa! — Kyyneleitä kiilui hänen silmissään, vaikka hän nauroi.

— Pahempi se olisi ollut, jos hän olisi lähtenyt Austraaliaan, — tuumasi Masse. — Köpenhaminassa voimme aina käydä häntä katsomassa, kun käymme sisar Angelikan luona. Minä tunnen Köpenhaminan yhtä hyvin kuin Helsingin . . .

— Elä kovin suuretele, veikkonen! Etkö muista, kun luulit että *Amagertorv* oli *Kongens Nytorv* ja kun sinä juoksit aina »*Rolighetsvei*’iin» saakka tullaksesi *Tordenskjoldsgadeen*?

— No niin, sisko simasuu, sattuuhan viisaallekin erehdys, — arveli Masse.

Kului runsas aika, ennen kuin tilhiläiset saivat sen päähänsä, että heidän lemmikkinsä oli poissa vieraassa maassa ja etteivät koskaan enää saisi häntä *omakseen* kutsua. Täytyihän heidän iloita siitä, että hän oli päässyt omaan kotiinsa, mutta voi kuinka ikävä heille tulisi ja kuinka julmaa, etteivät enää saaneet pitää hänestä huolta. Entä kuinka Pullosen vaimo itkisi, kun ei koskaan enää saisi häntä nähdä!

He istuivat kaikki äänettöminä ja alakuloina, kun Dika täti lieventääksensä heidän suruaan sanoi:

— Eikä kukaan ole kysynyt Dan'in oikeaa nimeä!

— Niin tosiaankin! — huusivat lapset. — Eihän hänen nimensä nyt enää olekaan Dan. Vai miten, Dika täti?

— Arvatkaa!

— Kuka sitä arvaa! Olavi? . . . Jens? . . .

— Holger . . . Peter . . . Hans? — ehdoitti

Kasse.

— Ei, hänen nimensä on *Jörgen Duve*.

— Jör—gen Du—ve . . . kertoivat kaikki yhdestä suusta.



— Elkö kukaan, ei työtä! Hän on aikoina
ainoa!

— Niin tosin! — kukaan ei ollut.
Hän on hänen nimensä nyt on se joka on. Yhden
sitten, Dikä vai?

— Arvelen!

— Kuka sinä arvot? Ovat? — Joo?

— Hei! — Pää — — — Hän — — —
Kaikki.

— Ei, hänen nimensä on James Jones.

— He — — — — — — — — — —
yhdessä.

Ju. barnlitt. 3.

Topelius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA



120 102 1433

